

Afgørelser – Reg. nr.:

Fredningen vedrører:

Domme

Taksationskommissionen

Naturklagenævnet

Overfredningsnævnet

Fredningsnævnet

Kendelser

Deklarationer

**Naturklagenævnets
afgørelse af 28. januar 2008
om fredning af Hjortedalen i Vejle kommune
(sag nr. NKN-111-00033)**

Fredningsnævnet for Vejle Amt har den 28. december 2006 truffet afgørelse om fredning af Hjortedalen ved Randbøldal i anledning af et fredningsforslag fremsat af Danmarks Naturfredningsforening den 31. oktober 2003. Afgørelsen er påklaget til Naturklagenævnet af Skov- og Naturstyrelsen Vejle Amt på vegne af tre lodsejere. Skov- og Naturstyrelsen har klaget for så vidt angår principperne for erstatningsfastsættelsen. Afgørelsen er tillige forelagt Naturklagenævnet til efterprøvelse i medfør af naturbeskyttelseslovens § 42.

Baggrunden for fredningsforslaget og sagens forløb

Fredningsforslaget var rejst for at sikre og forbedre området med dets særlige natur -, landskabelige -, geologiske - og kulturhistoriske værdier. Forslaget havde tillige til formål at hindre anlæg af motortrafikvej mellem Vandel og Bredsten ad den sydlige linieføring i Vejle Amts forslag til regionplantillæg nr. 8, hvorefter vejen ville passere hen over Hjortedalen på en højbro. Fredningsforslaget var ikke til hinder for anlæg af motortrafikvejen med en nordlig linieføring som angivet i regionplantillægget.

Den 3. maj 2004 traf fredningsnævnet afgørelse om ikke at gennemføre forslaget, idet nævnet bl.a. udtalte, at et vejanlæg af regional betydning kun bør kunne forhindres ved gennemførelse af en fredning, hvis der er tale om naturværdier af national interesse, eller hvis der kan påvises brugbare alternative forslag, der er mere skånsomme for naturen. I øvrigt mente fredningsnævnet, at forslaget efter sit indhold ikke havde påvist et behov for fredning, idet området i forvejen var beskyttet af eksisterende generel lovgivning og planlægning.

Den 5. oktober 2004 ophævede Naturklagenævnet fredningsnævnets afgørelse og hjemviste sagen til fredningsnævnet til fornyet behandling og gennemførelse af en fredning af Hjortedalen. Nævnet lagde bl.a. vægt på, at den sydlige linieføring for motortrafikvejen ville medføre et markant og uopretteligt indgreb i det uforstyrrede naturområde. Et sådant indgreb måtte forudsætte, at der ikke fandtes andre realistiske muligheder for at gennemføre den nye vejforbindelse, men en sådan mulighed eksisterede i den nordlige linieføring, som var benævnt "Regionplanlinien". Af disse grunde og da Hjortedalen også, bortset fra spørgsmålet om valg af linieføring for motortrafikvejen, rummede naturværdier, som kunne begrunde en redning bl.a. af hensyn til de rekreative interesser, fandt Naturklagenævnet, at fredningen burde gennemføres.

Fredningsområdet

Hjortedalen er det gamle navn for den øvre del af Vejle Ådal fra Randbøldal op til Gødding. Dalen med omgivelser er et imponerende landskab med terrænformer, der er ualmindelige for danske forhold. Den unikke variation i landskabsformen i området skyldes beliggenheden ved isens hovedopholdslinie, der var grænsen for isudbredelsen under den sidste del af sidste istid. De markante høje skrænter er skovbevoksede, mens dalbunden i dag er uden træbevoksning. En del af dalen anvendes til dambrug, og ellers er der større åbne engarealer, der afgræsses. Hjortedalen fremstår i dag som et uforstyrret område fri for tekniske anlæg.

Området er rigt på natur og kulturhistoriske spor og aktiviteter gennem århundreder. Mod vest ligger gravhøjene "Firehøje", hvorfra der er udsyn over flere gravhøje og hedesletten mod vest. Endvidere går en del af Hærvejen igennem området.

Fredningen omfatter et areal på 178 ha fordelt på 17 private lodsejere samt Vejle Kommune og Miljøministeriet. Fredningsområdet ligger syd for vej 28 mellem byerne Vandel og Bredsten og nord for Randbøldal. Centralt i området løber i nord-sydgående retning Vejle Å og mod vest løber også i nord-sydgående retning Hærvejen, der er national cykelrute. Hovedparten af området er skovbevokset og fredskovpligtigt med undtagelse af området ved Firehøje, der er et åbent hedeareal, hvor der er udsigt mod vest. Fredningsafgrænsningen følger mod øst primært skovkanten og mod vest Hærvejen, idet dog den del af matr. nr. 2v Randbøl By, Randbøl, der ligger mellem Hærvejen og Firehøje, er medtaget under fredningen. Mod syd danner Randbøldal afgrænsningen for arealerne øst for åen. Vest for åen er fredningsgrænsen trukket noget tilbage i forhold til det oprindelige fredningsforslag. Mod nord afgrænses fredningen af den kommende motortrafikvej. Fredningsnævnet har ved delafgørelse af 2. januar 2006 bestemt, at de arealer, der medgår til

motortrafikvejen samt de arealer, der er beliggende nord for motortrafikvejen, skal udgå af fredningen.

Planlægningsmæssige og administrative forhold

Fredninger

I alt ca. 20 ha af området er omfattet af tre eksisterende fredninger, som skal hindre råstofindvinding. Disse tre fredninger, alle fra 1963, vil blive ophævet ved gennemførelse af nærværende fredningsforslag.

Regionplan

Området er i Regionplan 2001 – 2013 for Vejle Amt registreret som Værdifuldt landskab, Naturområde, særlig værdifuldt og Naturområde, Kulturmiljø, Kulturmiljø (Hærvejen) og Kirkeomgivelse. Der går endvidere en National cykelrute igennem området og området er Støjkonsekvensområde ved lufthavn/flyveplads.

Naturbeskyttelseslov og Skovlov

Hovedparten af fredningsområdet er omfattet af fredskovpligt og store dele af området er omfattet af skovbyggelinie eller andre af naturbeskyttelseslovens bestemmelser, herunder åbeskyttelseslinie, fortidsmindebeskyttelseslinie og bestemmelserne i naturbeskyttelseslovens § 3.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningen har til formål at sikre og forbedre området som et fredfyldt åndehul med særlige naturmæssige, landskabelige, geologiske og kulturhistoriske værdier, herunder navnlig:

1. At udsigterne sikres og at der til enhver tid er frit udsyn gennem hele dalbunden.
2. At området ikke forstyrres af tekniske anlæg, herunder vejanlæg.
3. At området sikres pleje, der fremmer en varieret vegetation og et rigt dyreliv samt sikrer truede plante- og dyrearters overlevelse. Tilsvarende skal åforløb og søer plejes.
4. At sikre mulighed for naturgenopretning for at forbedre levedygtigheden for sjældne arter og skabe gode betingelser for indvandring af nye arter, herunder udvide det eksisterende græsningsareal og konvertere noget af nåleskoven til løv.
5. At sikre de kulturhistoriske værdier, herunder Hærvejen, vadested og engvandingsanlæg m.m.
6. At sikre de geologiske værdier, herunder de særlige landskabelige forhold, der gør sig gældende med hensyn til israndslinie og hedeslette.

7. At sikre at området fortsat kan fungere som lokalt og regionalt rekreativt område.

Fredningens § 2, stk. 1, bestemmer, at arealet skal fremstå som et natur- og skovområde med skovklædte skrænter, åbne eng-, mose-, hede-, å-, sø- og overdrevsarealer. Området anvendes endvidere til nærrekreativt og regionalt friluftsområde med forbindelse til det nationale stisystem og de lokale stisystemer og småveje.

For arealer ejet af Det Grønske Skovdistrikt I/S gælder følgende bestemmelser:

1. I skovens afdeling 28 tillades dyrkning af juletræer og pyntegrønt.
2. Træartsvalget på det enkelte areal er frit, men mindst 30 % af det bevoksede areal på ejendomsniveau indenfor fredningen skal være løvtræ af hjemmehørende arter.
3. Bevoksningsrandene i bunden af ådalen trækkes 10 meter op af skrænterne med henblik på at tilgodese fredningens formål 1.

Omlægningen af driften skal respektere normal omdriftsalder for de respektive træarter, men skal være tilendebragt senest den 1. januar 2017.

Fredningen indeholder herudover sædvanlige bestemmelser om forbud mod ny bebyggelse og terrænreguleringer samt forbud mod udstykning, nye synlige skel, hegn, faste anlæg, veje, luftledninger, belysning, master og skilte.

Om offentlighedens adgang til området bestemmer fredningen, at der etableres primitive stier (trampestier) som vist på fredningskortet, og offentligheden har i øvrigt ret til at færdes og opholde sig i fredningsområdet efter naturbeskyttelseslovens almindelige regler.

Fredningen er ikke til hinder for, at der kan drives jagt i området.

Fredningen indeholder sædvanlig plejebestemmelse, herunder en bestemmelse om, at såfremt dambrug nedlægges, efterbehandles dambrugsarealerne til fugtige naturområder.

Klager

Skovdyrkerforeningen Vejle Amt har på vegne af lodsejerne Henning Nicholaisen, Lars Levorsen og Torben Mikkelsen klaget over fredningen.

De klagende finder, at der fortsat henstår usikkerhed om fredningens konsekvenser for lodsejerne, der hindrer en stillingtagen til, om erstatningerne er rimelige. Særlig for ejeren af matr.nr. 3h Gøddinggård (Henning Nicholaisen) påstås stierstatningen forhøjet, da stiforløbet er ca. 80 m og ikke som fredningsnævnet skriver, 43,19 m.

Idet der henvises til de bemærkninger, man har fremsat over for fredningsnævnet ønsker klagerne navnlig en præcisering af:

- at landbrugspligtige arealer og fredskovpligtige arealer fortsat kan drives alene efter landbrugslovens, hhv. skovlovens og naturbeskyttelseslovens regler og alene med de begrænsninger, som den almindelige lovgivning medfører, samt at ejerne kan opsætte de sædvanlige hegn, som er påkrævede til en i øvrigt lovlig drift af arealerne.
- at få klarlagt hvilke plejetiltag der kan iværksættes på de ikke-fredskovpligtige arealer og præcis hvilken naturgenopretning, der kan komme på tale.

Ådal Dambrug Aps v/ Jens A. H. Grøn har gjort opmærksom på, at man i juli 2005 har købt dambruget med et tilhørende areal på ca. 2,8 ha af Wilhelm Gunderlund. Erhvervelsen fremgår ikke af fredningsnævnets afgørelse og er heller ikke registreret på fredningskortet.

Helle Jacobsen, ejer af matr.nr. 2q Lihme By, Nørup, har klaget med påstand, at ejendommen bør udgå af fredningen. Den fredede del af ejendommen er tilplantet med gran og ligger i landzone. Ejendommens bebyggelse er ikke med i fredningen.

Vejle Kommune har oplyst, at Ådal Dambrug er udstykket og nu omfatter matr. nr. 3o Lihme By, Nørup.

Naturklagenævnets afgørelse

I sagens behandling herunder besigtigelse og offentligt tilgængeligt møde den 15. maj 2007 har deltaget Naturklagenævnets 10 medlemmer: Lars Busck (formand), Ole Pilgaard Andersen, Marie-Louise Andreasen, Martin Glerup, Leif Hermann, Mogens Mikkelsen, Anders Stenild, Inger Støjberg, Poul Søgaard og Jens Vibjerg.

Naturklagenævnet tiltræder af de grunde, som fredningsnævnet har anført, at der gennemføres en fredning af Hjortedalen med følgende ændringer:

Fredningens afgrænsning

Fredningsgrænsen ændres, således arealet omkring "Firehøje", del af matr. nr. 2i Randbøl By, er omfattet af fredningen. Matr.nr. 2v fastholdes ligeledes i fredningen.

Af hensyn til den kommende ombygning af Hærvejen flyttes fredningsgrænsen til østsiden af vejarealet "e" ud for matr.nr. 3a Gøddinggård og østsiden af vejarealet på matr. nr. 2r Randbøl By, således at vejarealet ikke længere er omfattet af fredningen.

Matr.nr. 2q Randbøl By udgår af fredningen, da arealet ikke har betydning for fredningens formål.

Fredningsbestemmelserne

Bestemmelsen om, at den nuværende tilstand kun kan ændres ved dispensation, udgår som overflødig.

Dambrug skal kunne vedligeholdes og moderniseres i overensstemmelse med de til enhver tid gældende miljøkrav til dambrug. Det skal være tilladt at opsætte net over dammene. Større ombygninger skal på forhånd godkendes af fredningsnævnet.

Det skal være tilladt at opsætte sædvanlige landbrugs- og skovhegn.

De på fredningskortet viste forslag til nye stier samt eksisterende stier/spor fastholdes. Nye stier udlægges som trampestier. Det skal sikres, at en sti til markedspladsen ved åen udbedres, så at den er egnet for handicappede.

Begrebet "naturgenopretning" udgår af fredningen, da der ikke foreligger konkrete projekter til naturgenopretning. Naturpleje begrænses til at gælde for de åbne, udyrkede arealer. Hvis dambrug nedlægges, påhviler det plejemyndigheden at foretage den efterbehandling efter fredningens bestemmelser, der går ud over hvad ejeren måtte være forpligtet til selv at udføre efter dambrugs-miljøreglerne.

De øvrige fredningsbestemmelser stadfæstes med enkelte sproglige rettelser.

Idet fredningsnævnets afgørelse af 28. december 2006 ophæves, fastsættes følgende fredningsbestemmelser for det ca. 140 ha store fredningsområde, der er afgrænset som vist på det fredningskort, der hører til Naturklagenævnets afgørelse. Fredningen omfatter helt eller delvist de på vedhæftede matrikelfortegnelse anførte ejendomme.

§ 1. Fredningens formål

Fredningen har til formål at bevare og forbedre områdets landskabelige , naturmæssige , geologiske og kulturhistoriske værdier, herunder at udsigterne sikres, at der er frit udsyn gennem hele dalbunden og at de særlige landskabelige forhold, der gør sig gældende med hensyn til israndslinie og hedeslette sikres.

Fredningen har endvidere til formål at sikre og regulere offentlighedens adgang til området.

§ 2. Arealernes anvendelse

Arealet skal fremstå som et natur- og skovområde med skovklædte skrænter, åbne eng-, mose-, hede-, å-, sø- og overdrevsarealer, der rummer en varieret vegetation og et rigt dyreliv. Området anvendes endvidere til nærrekreativt og regionalt friluftsområde med forbindelse til det nationale stisystem og de lokale stisystemer og småveje.

Stk.2. Agerjord kan drives som hidtil, men må ikke tilplantes. Skovarealer kan drives som hidtil, jf. dog § 3.

Stk. 3. Fredningen er ikke til hinder for, at der kan drives jagt i området.

§ 3. Bestemmelser for delområder

For arealer ejet af Det Grønne Skovdistrikt I/S gælder følgende bestemmelser:

1. I skovens afd. 28 tillades dyrkning af juletræer og pyntegrønt.
2. Træartsvalget på de enkelte arealer er frit, men mindst 30 % af det bevoksede areal på ejendomsniveau indenfor fredningen skal være løvtræ af hjemmehørende arter.
3. Bevoksningsrandene i bunden af ådalen trækkes 10 meter op ad skrænterne med henblik på at tilgodese frit udsyn gennem dalbunden.

Omlægningen af driften sker ved normal omdriftsalder for de respektive træarter, men skal være tilendebragt senest den 1. januar 2017.

§ 4. Bebyggelse, veje og tekniske anlæg

Der må ikke opføres ny bebyggelse. Fredningsnævnet kan dog godkende ombygninger, tilbygninger, garage- og redskabsskure, hvis disse placeres i tilknytning til eksisterende bebyggelse og udformes på en måde, der ikke skæmmes området. Fredningen er heller ikke til hinder for, at der med fredningsnævnets godkendelse opstilles nødvendige læskure af dyrevelfærdsmæssige årsager herunder i forbindelse med naturpleje.

Stk. 2. Dambrug kan vedligeholdes og moderniseres i overensstemmelse med de miljøkrav, der måtte blive stillet til dambrug. Det er tilladt at opsætte net over dammene. Større ombygninger af anlæggene skal godkendes af fredningsnævnet.

Stk.3. Der må ikke udstykkes eller etableres nye synlige skel eller opsættes hegn, bortset fra sædvanlige landbrugs- og skovhegn. Der må ikke etableres faste anlæg, veje, luftledninger, belysning, master, skilte og lignende i området. Informationsskilte af hensyn til offentlighedens færdsel i området må dog opsættes.

Stk. 4. Der må ikke henlægges affald, henstilles biler, campingvogne m.v. eller udrangerede landbrugsredskaber i området.

§ 5. Terrænreguleringer

Der må ikke foretages terrænreguleringer, herunder råstofindvinding i området. Undtaget herfra er dog terrænreguleringer med henblik på opfyldelse af fredningens formål.

§ 6. Offentlig adgang og færdsel

Offentligheden har ret til at færdes og opholde sig i området efter naturbeskyttelseslovens almindelige regler. Plejemyndigheden kan fastsætte ordensregler for publikums ophold og færdsel. Der kan endvidere opsættes information om områdets geologiske værdier, natur- og kulturhistorie samt områdets tidligere anvendelse.

Stk.2. Plejemyndigheden kan med fredningsnævnets tilladelse midlertidigt begrænse eller forbyde færdslen i området, hvis det er nødvendigt for sikringen af natur- og kulturværdierne samt plejen af området. Ejerne kan forbyde adgang til området på dage, hvor der holdes jagt.

Stk.3. Der etableres nye primitive stier (trampestier) i overensstemmelse med fredningskortet. Stierne afmærkes diskret. Uenighed om stiernes præcise placering i terrænet afgøres af fredningsnævnet. Eksisterende stier som vist på fredningskortet skal opretholdes. Stien på matr.nr. 4e til Vadestedet, broen og stien videre til Markedspladsen på matr.nr. 4a skal udbedres og vedligeholdes ved plejemyndighedens foranstaltning, så den er egnet for handicappede.

Vedligeholdelse af stierne påhviler plejemyndigheden.

§ 7. Naturpleje

Vejle Kommune er plejemyndighed for privatejede arealer. Skov- og Naturstyrelsen er plejemyndighed for statens arealer.

Stk.2. På åbne, udyrkede arealer og ikke-fredskovspligtige arealer har plejemyndigheden ret til at foretage naturpleje til opfyldelse af fredningens formål i overensstemmelse med udarbejdede plejeplaner. Plejeplaner udarbejdes i samarbejde med lodsejerne. Plejearbejderne kan først udføres, efter at der er givet ejerne mulighed for selv at udføre dem inden for en frist af 1 år. Såfremt ejerne ikke selv ønsker at udføre landskabsplejen, kan plejemyndigheden foretage denne uden udgift for ejerne. Hvis der ikke kan opnås enighed om plejeforanstaltninger, forelægges de fredningsnævnet til afgørelse. Der henvises til de til enhver tid gældende regler om pleje af fredede arealer, for tiden Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 1604 af 20. november 2006.

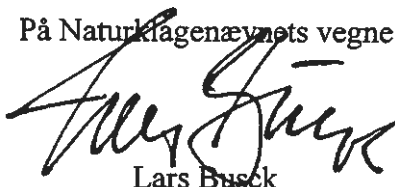
§ 8. Dispensation

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra bestemmelserne i §§ 2-7, når det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

§ 9. Ophævelse af tidligere fredninger i området

Denne fredning ophæver Fredningsnævnet for Vejle Amts tre kendelser af 26. november 1963 vedr. matr.nr. 3 ak, 3 an, 3 az, 3 bd og 3 l n Lihme By, Nørup.

På Naturklagenævnets vegne

Lars Busck

Naturklagenævnets formand

Afgørelsen er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. naturbeskyttelseslovens § 82. Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. lovens § 88, stk. 1.

Fortegnelse
Over de matrikelnumre, der helt eller delvist er omfattet af
Naturklagenævnets afgørelse af 28. januar 2008

Gøddinggård, Nørup

Matr.nr. 3a, 3e, 3f, 3h og 14d

Randbøl By, Randbøl

Matr.nr. 2i, 2r, 2u, 2v og 4a

Lihme By, Nørup

2b, 2bo, 2c, 3ak, 3an, 3az, 3aø, 3bc, 3bd, 3e, 3o, 3r, 4e, 31n og 36b

**Naturklagenævnets
afgørelse af 28. januar 2008
om erstatning i anledning af fredning af Hjortedalen i Vejle Kommune
(Sag nr. NKN-111-00033)**

Fredningsnævnet for Vejle Amt har den 28. december 2006 truffet afgørelse om erstatning i anledning af fredning af Hjortedalen ved Randbøldal. Afgørelsen er forelagt Naturklagenævnet til efterprøvelse i medfør af naturbeskyttelseslovens § 42. Afgørelsen er tillige påklaget til Naturklagenævnet af Skovdyrkerforeningen i Vejle Amt på vegne af tre lodsejere og af Det Grønske Skovdistrikt. Skov- og Naturstyrelsen har klaget for så vidt angår principperne for erstatningsfastsættelsen.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningsnævnet har tilkendt erstatninger efter gældende grundtakst, 3.200 kr./ha for samtlige arealer samt stierstatning med 30 kr./m. Mindsteerstatning pr. lodsejer dog 1.000 kr. For så vidt angår et krav rejst af Det Grønske Skovdistrikt har fredningsnævnet fastsat en samlet erstatning for begrænsning af skovdriften mv. til 150.000 kr.

Erstatningen for fredningen udgør i alt 468.220,30 kr.

Klagerne

Skovdyrkerforeningen Vejle Amt har på vegne af lodsejerne Henning Nicholaisen (lb.nr. 1), Lars Levorsen (lb.nr. 6) og Torben Mikkelsen (lb.nr. 7) i klagen anført, at der fortsat henstår usikkerhed om fredningens konsekvenser for lodsejerne, der hindrer en stillingtagen til, om erstatningerne er rimelige. Særlig for lb.nr. 1 påstås stierstatningen forhøjet, da stiforløbet er ca. 80 m og ikke som fredningsnævnet skriver, 43,19 m.

Skov- og Naturstyrelsen har klaget over fredningsnævnets erstatningsafgørelse, hvor der er givet erstatning efter grundtakst for samtlige de arealer, der indgår i fredningen.

En del af arealerne er imidlertid omfattet af eksisterende fredninger, den generelle naturtypebeskyttelse (NBL § 3) og/eller fredskovpligt efter skovloven, som der efter hidtidig praksis ikke gives grundtakst for. En del af arealerne er også omfattet af sø- og åbeskyttelseslinie (NBL § 16) og af fortidsmindebeskyttelseslinie (NBL § 18), som der efter hidtidig praksis kun gives halv grundtakst for.

Efter Skov- og Naturstyrelsens opfattelse er der i denne fredning ikke særlige forhold, som berettiger til at fravige den sædvanlige praksis, hvorfor erstatningen for de pågældende arealer bør udmåles i overensstemmelse hermed.

Det Grønske Skovdistrikt har fastholdt sit krav om erstatning mindst svarende til det, som fredningsnævnet har tilkendt, i alt 266.235 kr. incl. grundtakst erstatning på 113.472 kr., stierstatning på 2.760 kr. og erstatning for løvbinding m.v. 150.000 kr. Hvis Naturklagenævnet fjerner grundtaksterstatningen tages der forbehold om en erstatning på i alt 191.900 kr. opgjort efter skovøkonomiske vurderinger.

Ådal Dambrug Aps v/ Jens A. H. Grøn har gjort opmærksom på, at man i juli 2005 har købt dambruget med et tilhørende areal på ca. 2,8 ha af Wilhelm Gunderlund (lb.nr.13). Erhvervelsen fremgår ikke af fredningsnævnets afgørelse og er heller ikke registreret på fredningskortet.

Naturklagenævnets afgørelse

I sagens behandling har deltaget Naturklagenævnet 10 medlemmer: Lars Busck (formand), Ole Pilgaard Andersen, Marie-Louise Andreasen, Martin Glerup, Leif Hermann, Mogens Mikkelsen, Anders Stenild, Inger Støjberg, Poul Søgaard og Jens Vibjerg.

Naturklagenævnet har ved anden afgørelse af dags dato truffet afgørelse om fredning af Hjortedalen.

Naturklagenævnet fastsætter erstatningen i anledning af fredningen til et beløb, der modsvarer den nedgang i de enkelte ejendommers handelsværdi, der skyldes de ved fredningen pålagte begrænsninger i rådigheden, jf. naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 1.

Takstmæssig erstatning

Der tilkendes erstatning til de private lodsejere efter nugældende grundtakst på 3.500 kr. pr. ha og halv grundtakst på 1.750 kr. pr. ha for arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens §§ 16 og 18. Der ydes ingen grundtakst for arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, arealer, der blev fredet allerede ved fredningsnævnets kendelser af 26. november 1963 eller for fredskovarealer.

For fastlægning af eksisterende stier ydes en erstatning på 20 kr. pr. lbm. For udlæg af nye stier ydes en erstatning på 30 kr. pr. lbm.

Mindsteerstatning pr. ejendom udgør 3.500 kr.

Særlig erstatning til Det Grønske Skovdistrikt

- Permanent rydning af 0,7 ha langs randen af bevoksningen i dalen.
For nedgang i jordværdi, udgift til etablering af nyt læbælte af eg og for øget stormfaldsrisiko skønnes en erstatning svarende til det fremsatte krav på 43.100 kr. at være passende.
- Konvertering af 3,6 ha nåletræ til løv.
Da fredningen ikke forlanger anlæg af en plantet løvtræs(ege)kultur, findes erstatningen passende at kunne ansættes til 10.000 kr. pr. ha eller i alt 36.000 kr.
- Løvtræsbinding på 5,1 ha.
Da der ikke vurderes at være megen økonomi i at konvertere arealet til nål, fastsættes erstatningen til 5.000 kr. pr. ha eller i alt 25.500 kr.
- Begrænsning i dyrkning af juletræer og pyntegrønt.
I skovens afd. 28 b, ca. 3 ha, er det tilladt at dyrke juletræer og pyntegrønt. De stærkt skrånende arealer på dalsiderne skønnes mindre egnede til dyrkning af juletræer og pyntegrønt, hvorfor erstatningen skønsmæssigt fastsættes til 20.000 kr.

Erstatningerne til Det Grønske Skovdistrikt udgør herefter følgende beløb:

Permanent rydning af 0,7 ha	43.100 kr.
Konvertering af 3,6 ha nåletræ til løv	36.000 kr.
Løvtræsbinding på 5,1 ha	25.500 kr.
Begrænsning i dyrkning af juletræer og pyntegrønt	20.000 kr.

Nye stier: 166 m á 30 kr./m	4.980 kr.
Eksisterende stier: 2.358 m á 20 kr./m	<u>47.160 kr.</u>
I alt	176.740 kr.

Erstatningerne til de lodsejere, der er omfattet af fredningen, udregnet på grundlag af de ovenfor nævnte takster og principper udgør følgende beløb, oprundet til hele hundrede kroner:

Lb.nr.	Matr.nr. og ejere	Udregn.	Erstatning oprundet
1	Del af 3h Gøddingård, Nørup Henning Søltoft Nicolajsen Ny sti 174 m á 30 kr./m	5.220,00	5.300,00 kr.
2	Del af 3a Gøddingård, Nørup Anne Grete Doose og Asger Abildgaard Doose 2,85 ha á 3.500 kr.	9.975,00	10.000,00 kr.
3	Del af 14d Gøddingård, Nørup m.fl. Skov- og Naturstyrelsen		Ingen erstatning
4	3e og 3f Gøddingård, Nørup Peter J. Diedrich Hammer 0,61 ha á 1.750 kr. Ny sti 107 m á 30 kr./m	1.067,50 3.210,00	4.300,00 kr.
5	2u Randbøl By Randbøl Else Hammer Eksisterende sti 436 m á 20 kr./m	8.720,00	13.500,00 kr.
6	Del af 2r Randbøl By, Randbøl Lars Heireth Levorsen og Anette D. Levorsen 2,22 ha á 3.500 kr. 0,07 ha á 1.750 kr. Eksisterende sti 116 m á 20 kr./m	7.770,00 122,50 2.320,00	10.300,00 kr.
7	2v Randbøl By, Randbøl Torben Serritslev Mikkelsen 0,09 ha á 3.500 kr. 0,34 ha á 1.750 kr.	315,00 595,00	Mindsteerstatning 3.500,00 kr.
8	Del af 4a Randbøl By, Randbøl m.fl. Det 8Grønske Skovdistrikt I/S v/ Ida Howard Grøn Se specifikation ovenfor		176.800,00 kr.

11	Del af 2b Lihme By, Nørup Per Tranekær Nielsen Eksisterende sti 117 m á 20 kr./m	2.340,00	Mindsteerstatning 3.500,00 kr.
12	Del af 2c Lihme By, Nørup Lone Stæhr Kristensen og Finn Kristensen 0,76 ha á 3.500 kr. 3,33 ha á 1.750 kr. Ny sti 288 m á 30 kr./m	2.660,00 5.827,50 8.640,00	17.200,00 kr.
13	Del af 3e Lihme By, Nørup Vilhelm Sindbjerg Gunderlund 3,09 ha á 3.500 kr. 4,77 ha á 1.750 kr.	10.815,00 8.347,50	19.200,00 kr.
14	3ak Lihme By, Nørup Ole Flemming Dam-Johansen		Tidligere fredet. Ingen erstatning
15	Del af 3bc Lihme By, Nørup Svend Erik Buch Hansen 2,59 ha á 3.500 kr. 1,05 ha á 1.750 kr.	9.065,00 1.837,50	11.000,00 kr.
16	Del af 3aø Lihme By, Nørup Lars Erik Rosendahl 0,03 ha á 3.500 kr. 0,86 ha á 1.750 kr.	105,00 150,50	Mindsteerstatning 3.500,00 kr.
17	3an Lihme By, Nørup Niels Jørgen Kruse		Tidligere fredet. Ingen erstatning
18	3az Lihme By, Nørup Vester Lihme Vandværk v/ Brian Madsen		Tidligere fredet. Ingen erstatning
19	Del af 31n Lihme By, Nørup A/S Gødding Mølle Savværk & Trælast		Tidligere fredet. Ingen erstatning
21	3o Lihme By, Nørup Ådal Dambrug Aps. v/ Jens H. A. Grøn 2,49 ha á 1.750 kr.	4.357,50	4.400,00 kr.
	Erstatning i alt		282.500,00 kr.

De tilkendte erstatninger forrentes efter naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 4 fra datoen for fredningsnævnets afgørelse den 28. december 2006 med en årlig rente, der svarer til den til enhver tid gældende diskonto.

Fredningsnævnet har tilkendt 5 lodsejere godtgørelse for sagkyndig bistand med i alt 39.232,00 kr. der er udbetalt.

Som godtgørelse for sagkyndig bistand under sagens behandling for Naturklagenævnet tilkendes der de lodsejere, der har været repræsenteret af Skovdyrkerforeningen Vejle, en godtgørelse på 9.264 kr. excl. moms, der udbetales til Skovdyrkerforeningen.

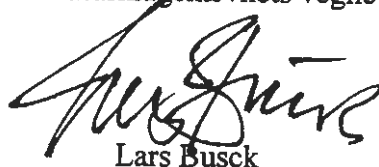
Af den samlede erstatning på 282.500,00 kr. samt renter og omkostninger udreder staten ved Miljøministeriet 75% og Vejle Kommune 25%, jf. naturbeskyttelseslovens § 49, stk. 3.

Naturklagenævnets afgørelse om erstatningsudmålingen kan efter naturbeskyttelseslovens § 45 påklages til Taksationskommissionen af de ejere, der har indbragt fredningsnævnets erstatningsafgørelse for Naturklagenævnet, eller for hvis vedkommende Naturklagenævnet har skærpet fredningsbestemmelserne eller nedsat erstatningen. Afgørelsen kan tillige påklages af Miljøministeriet og Vejle Kommune.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, Naturklagenævnets afgørelse er meddelt den klageberettigede.

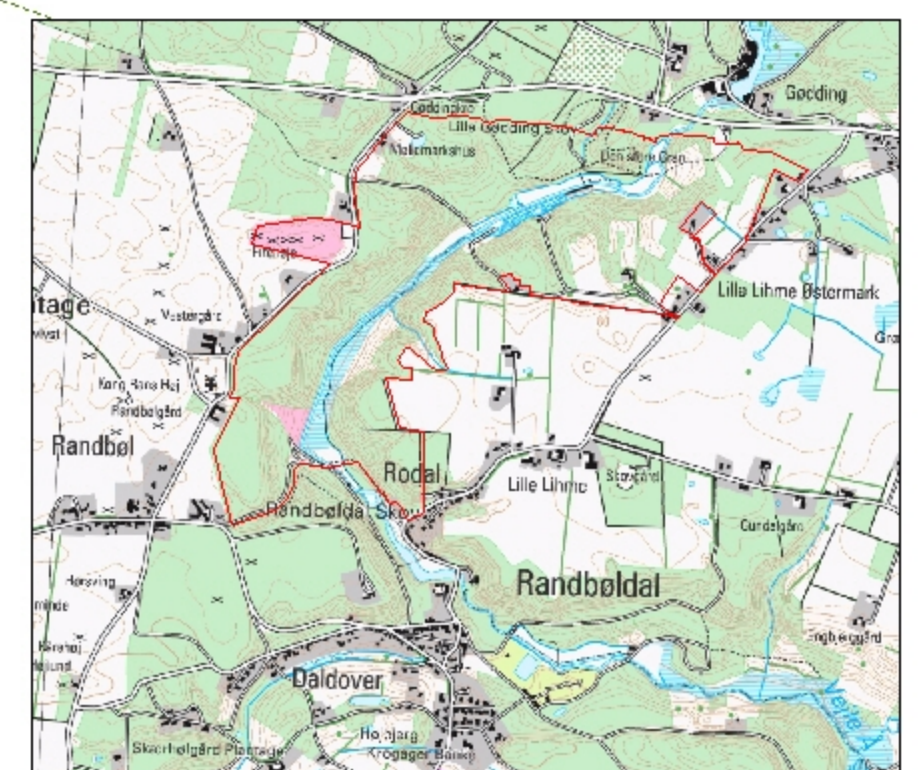
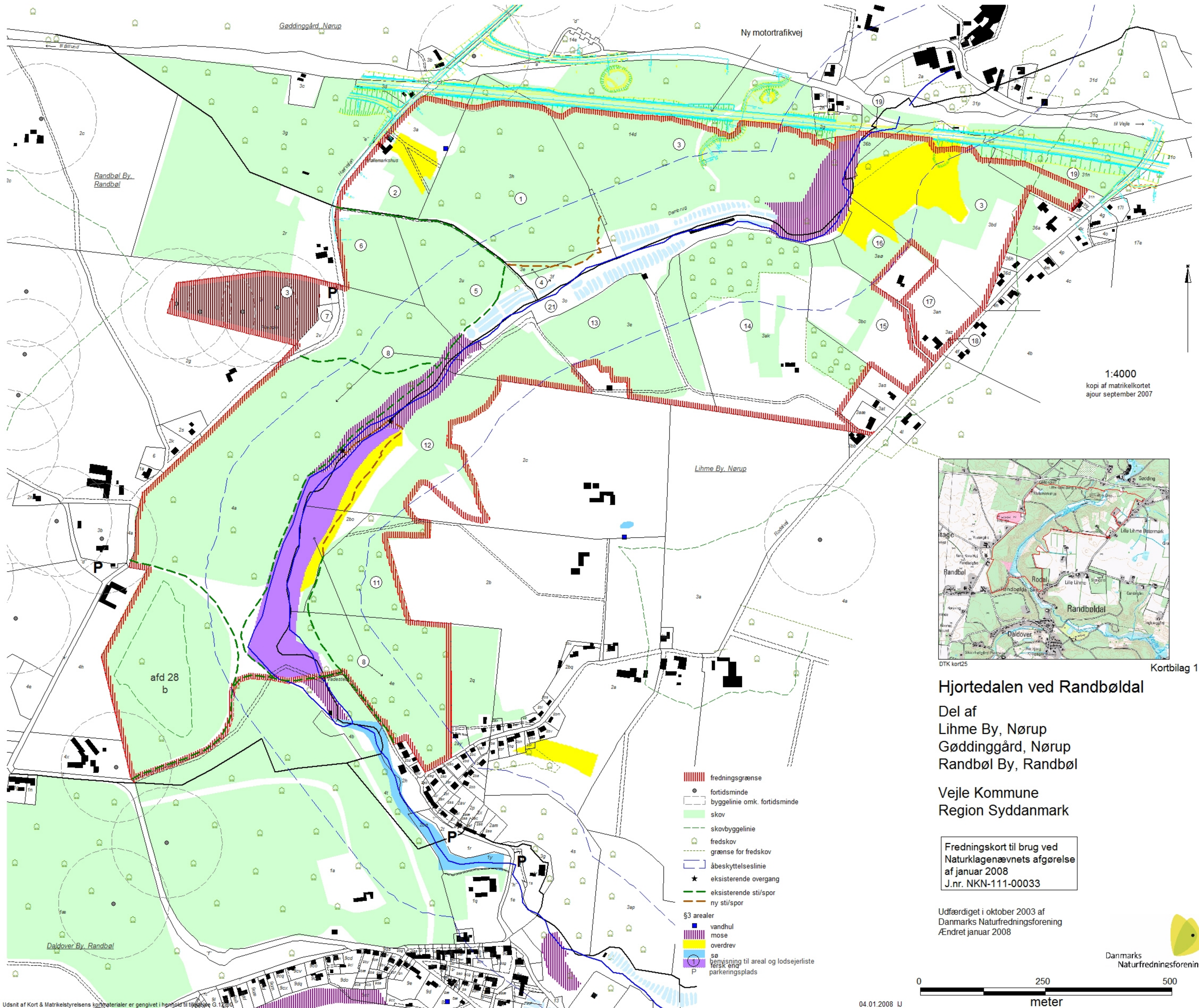
Klage skal indgives skriftligt til Naturklagenævnet, Frederiksborggade 15, 1360 København K, der videresender klagen til Taksationskommissionen.

På Naturklagenævnets vegne

Lars Busck

Naturklagenævnets formand

Kortbilag 1

FREDNINGSNÆVNET>

FREDNING AF HJORTEDALEN

FORSLAG FREMSAT
AF
DANMARKS NATURFREDNINGSFORENING

KENDELSE

AFSAGT DEN 28. DECEMBER 2006

AF

FREDNINGSNÆVNET FOR VEJLE AMT

SAG NR. FVA 54/2003

Indholdsfortegnelse

Sagens rejsning og sagens gang.....	3
Baggrund for fredningsforslaget	3
Fredningsområdets afgrænsning og eksisterende forhold.....	4
ÆSTETISKE OG LANDSKABELIGE VÆRDIER	4
GEOLOGISKE VÆRDIER	4
NATURMÆSSIGE VÆRDIER	5
REKREATIVE VÆRDIER	5
KULTURHISTORISKE VÆRDIER	5
Planlægningsmæssige og administrative forhold	6
EKSISTERENDE FREDNINGER	6
REGIONPLAN	6
NATURBESKYTTELSESLØV OG SKOVLOV	7
Forslag til reviderede fredningsbestemmelser	8
Lodsejerfortegnelse	8-9
Modtagne bemærkninger til fredningsforslaget.....	10
VEJLE AMT	10
SKOV- OG NATURSTYRELSEN	12
SKOVDYRKERFORENINGEN	13
Fredningsnævnets behandling	15
FORLÆNGELSE AF SAGSBEHANDLINGSFRISTEN	15
FREDNINGENS AFGRÆNSNING	15
FREDNINGENS INDHOLD	15
ERSTATNING	18
TINGLYSNING	22
KLAGEVEJLEDNING	22

Sagens rejsning og sagens gang

Den 31. oktober 2003 modtog Fredningsnævnet fra Danmarks Naturfredningsforening et forslag om fredning af Hjortedalen.

Fredningsforslaget blev offentliggjort i Statstidende den 7. november 2003 og i Vejle Amts Folkeblad. Forslaget blev sendt til alle lodsejere, stat, kommune og organisationer ved brev af 4. november 2003.

Der blev afholdt offentlige møde, jf. naturbeskyttelseslovens § 37, stk. 5, den 9. januar 2004.

Den 3. maj 2004 traf Fredningsnævnet afgørelse om ikke at gennemføre forslaget.

Den 5. oktober 2004 ændrede Naturklagenævnet denne afgørelse, således at fredningsforslaget skulle gennemføres.

Den 13. januar 2005 fremsendte Danmarks Naturfredningsforening et nyt forslag til reviderede fredningsbestemmelser og ændret afgrænsning.

Den 17. januar 2005 blev der afholdt et nyt offentligt møde.

Den 12. april 2005 gav Fredningsnævnet principgodkendelse af lokalvejsføring.

Den 2. januar 2006 afsagde Fredningsnævnet delkendelse om indplacering af motortrafikvejens nye linjeføring i fredning. Kendelsen går kort ud på, at den fremtidige motortrafikvej skal udgøre fredningsgrænsen mod nord.

Baggrund for fredningsforslaget

Hjortedalen, der er beliggende i Egtved Kommune i Vejle Amt, er det gamle navn for den øvre del af Vejle Ådal fra Randbøldal op til Gødding. Dalen med omgivelser er et imponerende landskab med terrænformer, der er ualmindelige for danske forhold. Den unikke variation i landskabsformen i området med Hjortedalen skyldes beliggenheden ved "hovedopholdslinien", der var grænsen for isudbredelsen under den sidste del af sidste istid. De markante høje skrænter er skovbevoksede, mens dalbunden i dag er uden vegetation. Dels bruges en del af dalen til dambrug og dels er der større åbne engarealer, der afgræsses. Hjortedalen fremstår i dag som et uforstyrret område fri for tekniske anlæg.

Området er rig på natur og kulturhistoriske spor og aktiviteter gennem århundreder. Fra toppen af gravhøjene i den vestligste del af området "Firehøje" er der et smukt udsyn over flere gravhøje og hedesletten mod vest. Endvidere går en del af Hærvejen igennem området, ligesom der er et gammelt vadested for øst-vestgående færdsel.

Vejle Amt påtænker at føre en motortrafikvej på en dalbro over Hjortedalen. Området omkring Hjortedalen er så enestående, at det bør skånes for en større vejgennemføring. Den sydligste af de planlagte linjeføringer vil ramme dalen, hvor den er smallest, ca. 200 m (og godt 40 m dyb) og i øvrigt passerer forstyrrende tæt nord for hedeområdet med Firehøje. Regionplanforslagets to øvrige løsninger vil kunne gennemføres uden væsentlige forringelser af Hjortedalens værdier.

Der bør endvidere skabes mulighed for naturgenopretning og pleje af området.

Fredningsområdets afgrænsning og eksisterende forhold

Det oprindelige fredningsforslag omfatter i alt cirka 178 ha. Fredningsområdet er beliggende syd for vej 28 mellem byerne Vandel og Bredsten og nord for Randbøldal. Vest for området ligger landsbyen Randbøl og øst for området ligger landsbyerne Lille Lihme og Lille Lihme Østermark. Centralt i området løber i nord-sydgående retning Vejle og mod vest løber også i nord-sydgående retning Hærvejen, der er national cykelrute. Helt mod nord omkring Vejle Å er der et beskyttet moseområde, længere mod syd findes dambrug, mose- og engarealer mens den sydlige del ved Rodal er sø (opstemning af åen). Hovedparten af området er skovbevokset og fredskovpligtigt - undtagelsen herfor er området ved Firehøje, der er et åbent hedeareal, hvor der er udsigt mod vest. Firehøje er fire meget markante gravhøje. Vest for fredningsområdet er der i amtet og i Kulturarvsstyrelsen registreret mange flere gravhøje. I området findes der kun ganske få bygninger. Blandt andet ligger kroen "Møllemarkshus" i den nordlige del af fredningsområdet.

Fredningsafgrænsningen følger mod øst og mod vest primært skovkant. Mod syd danner Randbøldal afgrænsningen. Mod nord er vej 28 afgrænsning.

Æstetiske og landskabelige værdier

Hjortedalen ligger i den øvre del af Vejle Ådal. Det samlede dalkompleks er i sin størrelse enestående i Danmark. Vejle Å har sit udspring ved Engelsholm Sø og løber mod syd i en markant, dybt nedskåret dal med flad bund og skræntskove. I det videre forløb mod øst udvides dalen i et bredt dalsystem mod Vejle Fjord.

Hjortedalen udgør et storslået og dramatisk landskab af overordentlig stor æstetisk værdi. Området udviser store niveauforskelle (40 m), og fra højtliggende punkter er der en særdeles imponerende udsigt over Hjortedalen med å, ådalsbund og skræntskov og sidekløfter. Engene i bunden af ådalen afgræsses i dag af kreaturer, så udsynet gennem dalen bevares.

Hærvejen forløber tæt vest for Hjortedalen. Udsynet fra Firehøje til morænelandskab og smeltevandsslette illustrerer det dramatiske skel mellem det østdanske og det vstdanske landskab.

Geologiske værdier

Hjortedalen er en veritabel canyon, en smal dyb erosionsdal med stejle sider, der skæres af små sidekløfter. Den forløber i nordlig retning fra den store brede Vejleådal, der er fortsættelsen af Vejle Fjord. Terrænet omkring og øst for dalen er meget ujævnt, medens det vest for bliver fladt.

Den unikke variation i landskabsformen i området med Hjortedalen skyldes beliggenheden ved "hovedopholdslinien", der var grænsen for isudbredelsen under den sidste del af sidste istid.

Vejleådalen antages dannet ved gletscher- og vanderosion (ligesom dalen lige nord for), medens Hjortedalen er uderoderet af smeltevand lige foran eller i israndszonen.

Omkring Hjortedalen består områderne med den ujævne overflade af morænematerialer aflejret af isen, medens de flade områder mod vest består af sand aflejret af smeltevand fra isranden.

Naturmæssige værdier

Odder, der i rødlisten er betegnet som sårbar og som er omfattet af EF-habitatdirektivets bilag II, er registreret i området. Der er endvidere en fast bestand af grævling i områdets skræntskov. Stor hornugle, der i rødlisten betegnes som sjælden, yngler i området. Yderligere forekommer isfugl (sjælden), bjergvipstjert, sortspætte og vandstær. Af rovfugle ses typisk musvåge og spurvehøg.

Rekreative værdier

Hjortedalen er det mest benyttede nærrekreative område for beboere og turister i Randbøl og Randbøldal. Åstrækningen gennem den nedre del af Hjortedalen er også velbesøgt af lystfiskere fra nær og fjern. Hærvejen er en del af det nationale cykelrutenet.

Kulturhistoriske værdier

I den sydlige ende af Hjortedalen har der fra ældgammel tid været et vigtigt vadested over Vejle Å på vejen, der forbinder Hærvejen med de sydlige veje over Egtved til Kolding. Dette vadested er velbevaret og har stor kulturhistorisk værdi.

Det åbne område i Vejle Ådal beliggende lige øst for Randbøl Kirke og i tilknytning til Hærvejen, blev indtil forrige århundredeskifte brugt til markedsplads og benævnes da også lokalt "den gamle markedsplads". På vandringer ad Hærvejen har det været naturligt at gøre ophold ved Randbøl Kirke og Randbøl Kro efterfulgt af ly for natten nede ved Vejle Å og dalstrøget. Studedriverne, der tilbage i middelalderen og frem til slutningen af 1800-tallet drev stude fra Nordjylland til markederne i Nordtyskland, har drevet dyrene sammen i folde, der lå i læ for vestenvinden ned mod Vejle Å. Dalstrøget - Hjortedalen - udvikledes til at blive en markedsplads, hvor der 2-3 gange om året afholdtes store markeder, som blev nævnt i almanakken.

I bunden af Ådalen er der et karakteristisk gammelt engvandingsanlæg på en strækning af ca. 350 m. Formålet med engvandingsanlæggene var at skabe gode græsenge, der kunne give godt høslet.

Nord for vadestedet blev åens vand udnyttet ved, at der blev gravet en engvandingskanal. Arealet mellem engvandingskanalen, der har et vinkelret knæk ved den gamle markedsplads og Vejle Å, kunne oversvømmes, og der kunne skabes græsenge, der gav god høslet. Ideen til at etablere engvandingskanaler opstod i begyndelsen af 1800-tallet i de nordtyske og hollandske hedeegne, og er altså også blevet praktiseret i Hjortedalen i tiden før Hedeselskabets etablering i 1866. Engvandingen er nu for længst ophørt, men vandet løber stadig i den opstemmede kanal og udnyttes i dag i en vandturbine, som stammer tilbage fra 20'erne.

Planlægningsmæssige og administrative forhold

Eksisterende fredninger

Der findes tre eksisterende fredninger i området på i alt cirka 20 ha, som skal hindre råstofindvinding.

Den første og nordligste fredning fra 1963 omfatter matr.nr. 3an Ø. og V. Lihme, Nørup Sogn, parcel 2. Formålet med denne fredning er, at hindre grusindvinding og andre terrænændringer samt opførelse huse o.l. Bevoksningerne på skrænter ned mod Vejle A skal bevares og vedligeholdes i deres nuværende form. Tilplantning kan kun ske efter de påtaleberettigedes anvisning. Fredningen er ikke til hinder for dambrugsdrift.

Den anden fredning, der også er fra 1963, omfatter matr.nr. 3an Ø. og V. Lihme, Nørup Sogn (stamparcel til matr.nr. 3an). Fredningen er en status quo fredning af den kuppelformede lyngbevoksede bakke med træbevoksning og neden for denne et areal, som for tiden er udlagt som græsmark. Terrænændringer er ikke tilladt, ligesom der ikke må opstilles master, tårne, beboelsesvogne og lignende. Bevoksningerne på skrænter ned mod Vejle A skal bevares og vedligeholdes i deres nuværende form. Den eksisterende grusgrav kan udvides. Fredningen er ikke til hinder for dambrugsdrift.

Den tredje og sydligste fredning, der ligeledes er fra 1963, omfatter matr.nr. 3 ak, Ø. og V. Lihme, Nørup Sogn. Formålet med denne fredning er ligeledes at hindre grusindvinding, terrænændringer, anlæggelse af veje, opførelse af nye boliger, opstilling af master og tårne. Bevoksningerne på skrænter ned mod Vejle A skal bevares og vedligeholdes i deres nuværende form. Fredningen er ikke til hinder for dambrugsdrift.

Disse tre fredninger vil med gennemførelsen af nærværende fredningsforslag blive ophævet.

Regionplan

Området er i "Regionplan 2001 - 2013 for Vejle Amt" registreret som "Værdifuldt landskab", "Naturområde, særlig værdifuldt" og "Naturområde", "Kulturmiljø", "Kulturmiljø (Hærvejen)" og "Kirkeomgivelse". Der går endvidere en "National cykelrute" igennem området og området er "Støjkonsekvensområde ved lufthavn/flyveplads".

For området ligger Vejle Amts "Forslag til tillæg nr. 8 for motortrafikvej mellem Vandel og Bredsten", idet Vejle Amt påregner i de kommende år at forbedre vejforbindelsen fra motorvej E45 mod Billund og Grindstedområdet syd for om Vejle. Anlæg af en motortrafikvej på rute 28 mellem Vandel og Bredsten er en del af denne forbedring.

Forslag til Regionplantillæg er suppleret med en VVM-redegørelse, hvori de miljømæssige forhold er beskrevet for tre løsningsforslag: "regionplanlinie", "sydlig linieføring" og "udbygningsløsningen". Offentlig høring om "Forslag til tillæg nr. 8 for motortrafikvej mellem Vandel og Bredsten" blev afholdt i perioden 5. februar til 7. april 2003.

Sydlig Linie er hovedforslag i "Forslag til tillæg nr. 8 for motortrafikvej mellem Vandel og Bredsten". Regionplanlinien er en mulig alternativ løsning, som også indgår i den offentlige høring. Sydlig Linie indebærer en vejforlægning på hele strækningen i et trace 0,5-0,8 km syd for den nuværende rute 28 (rød linje på Kortbilag 1). Regionplanlinien indebærer en udbygning af den eksisterende vej fra Vandel omfartsvej til Hærvejen, kombineret med en forlægning parallelt med den eksisterende vej og syd om Ny Nørup (blå linje på kortbilag 1). Udbygningsløsningen, svarer i hovedtræk til Regionplanlinien, dog

Fredningsnævnet for Vejle amt

udbygges strækningen mellem Vandel omfartsvej og Rodalvej vest for Ny Nørup i sin eksisterende linieføring.

Udbygningsløsningen er blevet fravalgt, da en vejteknisk løsning gennem Vejle Ådal langt fra er optimal, samtidigt med at den forventede anlægsinvestering er af samme størrelsesorden som ved de 2 øvrige undersøgte linieføringer. Løsningen indebærer desuden store ulemper for lokaltrafikken mellem Ny Nørup og Vandel.

Det forventes, at "Forslag til tillæg nr. 8 for motortrafikvej mellem Vandel og Bredsten" forelægges for Amdsrådet den 31. oktober 2003 til endelig vedtagelse.

Fredningsforslaget er i konflikt med den sydlige linjeføring i forslaget.

Naturbeskyttelseslov og Skovlov

Hovedparten af fredningsområdet er omfattet af fredskovspltgt og for de områder, der ikke er omfattet af fredskovspltgt er næsten hovedparten omfattet af Naturbeskyttelseslovens skovbyggelinje eller andre af Naturbeskyttelseslovens beskyttelser. Blandt andet er en stor del af området omfattet af åbyggelinje. Ligesom der i området findes vandløb, sø, mose, overdrev, fersk eng og hede, der er beskyttet efter Naturbeskyttelseslovens § 3. Området ved Firehøje er omfattet af Naturbeskyttelseslovens fortidsminde byggelinje, ligesom fortidsminderne er beskyttet.

Forslag til reviderede fredningsbestemmelser

Det reviderede fredningsforslag omfatter følgende ejendomme:

Lb.nr.	Matr.nr. Ejerlav	Ejer:	Ønskes fredet: Ca. ha	Tidligere fredet	Bemærkninger
1	3 g Gøddinggård, Nørup 3 h smst	Henning Søltøft Nicolajsen Fjordglimt 2 7100 Vejle	7,69 <u>8,88</u> 16,57		Fredskov Fredskov
2	3 a smst	Anne Grethe Doose Hærvejen 62 7183 Randbøl	3,70		Landbrug
3	14 d smst 2 i Randbøl Bym Randbøl 3 bd Lihme By, Nørup	Skov- og Naturstyrelsen Randbøl Skovdistrikt Førstballevej 2 7183 Randbøl	17,52 3,24 <u>7,10</u> 27,86	06-12-1963	Fredskov Fr dekl, del er fredskov
4	3 e Gøddinggård, Nørup 3 f smst	Peter J. Diedrich Hammer Torgunnsmindvej 15 7183 Randbøl	0,19 <u>0,42</u> 0,61		
5	2 u Randbøl By, Randbøl	Elsie Hammer Torgunnsmindvej 15 7183 Randbøl	3,72		Fredskov
6	2 r Randbøl By, Randbøl	Lars Heireth Levorsen Hærvejen 61 7183 Randbøl	10,80		Landbrug
7	Del af 2 g 2 v smst.	Torben Serntslev Mikkelsen Hærvejen 61 7183 Randbøl	6,46 <u>0,43</u> 6,89		Landbrug Do
8	Del af 4 a 4 b smst. Del af 1 a Dalover By, Randbøl 4 t Lihme By, Nørup 2 h 4 e 2 bo 3 r smst	Det Grønne Skovdistrikt I/S c/o Ida Howard Grøn Kikkenborgvej 14 7183 Randbøl	28,20 0,51 udgået 0,88 0,55 6,38 1,09 <u>0,20</u> 37,81		Fredskov Fredskov Fredskov
9	1 y Dalover By, Randbøl 2 bø Lihme By, Nørup	Bb-Auto Engeldrup ApS Bolskovvej 8 Herslev 7000 Fredencia	0,51 udgået		
10	Del af 2 q smst	Helle Jacobsen Rodalvej 11	1,65		

Fredningsnævnet for Vejle amt

		7183 Randbøl			
11	Del af 2 b Lihme By, Nørup	Per Tranekær Nielsen Rodalvej 27 7183 Randbøl	3,18		Landbrug, del er fredskov
12	Del af 2 c smst	Lone Stæhr Kristensen Rodalvej 29 7183 Randbøl	6,01		Landbrug
13	Del af 3 e	Vilhelm Sindbjerg Gunderlund Kløvervej 8 7190 Billund	3,93		
	3 q		0,10		
	3 p		0,05		
	3 o		0,07		
	3 bf		0,02		
	3 h		0,13		
	3 av		0,32		
	3 au		0,27		
	3 l		0,50		
	3 m		0,52		
	3 n		0,72		
	3f smst.		3,72 10,35		
14	3 ak	Ole Flemming Dam-Johansen Rodalvej 59 7183 Randbøl	10,23		Fr dekl, landbrug, del er fredskov
15	Del af 3 bc Lihme By, Nørup	Svend Erik Buch Hansen Egevænget 316 7190 Billund	3,64		
16	Del af 3 aø smst	Lars Erik Rosendal Rodalvej 69 7183 Randbøl	1,43		
17	3 an smst.	Niels Jørgen Kruse Rodalvej 73 7183 Randbøl	1,73		Fr.dekl.
18	3 az smst.	Vester Lihme Vandværk v/ Brian Madsen Rodalvej 82 7183 Randbøl	0,004		Fr.dekl
19	Del af 31 n	A/S Gødding Mølle Savværk & Trælast Gødding Møllevej 3 7183 Randbøl	1,09		Fr.dekl., landbrug Del er fredskov
	36 b smst		0,67 1,76		Landbrug
20	"e" Gøddinggård, Nørup	Egtved Kommune Tybovej 2 6040 Egtve	0,31		Hærvejen

Modtagne bemærkninger til fredningsforslaget

Anmodninger om ikke at blive omfattet af forslaget

Følgende lodsejere har anmodet om, at deres ejendomme udgår af fredningen:

- Lb.nr. 1: Henning Søtoft Nicolajsen, Fjordglimt 2, 7100 Vejle
- Lb.nr. 2: Anne Grethe Doose, Hærvejen 62, 7183 Randbøl
- Lb.nr. 6: Lars Heireth Levorsen, Hærvejen 61, 7183 Randbøl
- Lb.nr. 7: Torben Serritslev Mikkelsen, Hærvejen 59, 7183 Randbøl
- Lb.nr. 10: Helle Jacobsen, Østergade 2, 6040 Egtved
- Lb.nr. 14: Ole Flemming Dam-Johansen, Rodalvej 59, 7183 Randbøl
- Lb.nr. 17: Niels Jørgen Kruse, Rodalvej 73, 7183 Randbøl
- Lb.nr. 19: A/S Gødding Mølle Savværk & Trælast, Gødding Møllevej 3, 7183 Randbøl

Fredningsnævnet har indkaldt de berørte lodsejere til et møde den 21. august 2006.

Efter mødet har Fredningsnævnet besluttet at afgrænse fredningen mod vest, således at grænsen følger Hærvejen og med inddragelse af lb.nr. 7. De ejendomme eller dele af ejendomme, der ligger vest for Hærvejen udgår. Fredningsnævnet har ikke ladet andre ejendomme udgå af fredningen.

Vejle Amts bemærkninger

Vejle Amt har ved brev af 27. april 2005 fremsat følgende kommentarer til forslaget:

"Natur

Af § 1, stk. 4 fremgår, at man vil "sikre mulighed for naturgenopretning af områder ... herunder... konvertere noget af nåleskoven til løvskov". Det bør fremgå af bestemmelsen hvilke træarter man ønsker, eksempelvis ved at det præciseres at der skal være tale om "hjemmehørende arter". Det bør samtidig overvejes hvorvidt bestemmelsen ikke bør omfatte hele fredningen. Såfremt bestemmelsen ikke omfatter hele fredningen bør det fremgå af kortbilag hvilke arealer der er omfattet af bestemmelsen.

Af § 2, stk. 2 fremgår at "for de fredsskovpligtige arealer skal der i forbindelse med afdrift i videst muligt omfang konverteres til løvskov og hjemmehørende arter, der fremmer en artsrig flora og fauna". Formuleringen forekommer vag og foreslås evt. styrket ved fastsættelse af en procentsats for indholdet af løvtræer ved gentilplantning.

Af § 2.1. punkt 2 der er gældende for delområdet Det Grønske Skovdistrikt I/S, fremgår det at mindst 30 % af det bevoksede areal på ejendomsniveau indenfor fredningen skal være løvtræ. Bestemmelsen synes svær at administrere, og det bør derfor fremgå tydeligt hvorledes man tænker dette gjort.

Problemet kunne evt. løses ved gennemførelse af 5 -10-årige driftsplaner for de enkelte områder, således at fældning og plantning, efter disse planers godkendelse ved Fredningsnævnet, kan/skal foretages indenfor den angivne planperiode.

Fredningsnævnet for Vejle amt

Landskab

Af § 1, stk. I fremgår det, "At udsigterne sikres og at der til enhver tid er frit udsyn gennem hele dalbunden." Det fremgår dog ikke entydigt hvilke arealer der vil blive berørt af bestemmelsen.

Det fremgår herudover af § 2. stk. 1, punkt 3, at "bevoksningsrandene i bunden af ådalen trækkes 10 meter op af skrænterne med henblik på at tilgodese fredningens § 1, stk. I". Bestemmelsen gælder øjensynligt alene arealer tilhørende Det Grønske Skovdistrikt I/S.

Bestemmelsen forekommer irrelevant i forhold til ønsket om at sikre det frie udsyn i dalbunden, såfremt det ikke gælder for hele fredningen. Herudover fremgår det ikke hvorvidt det af bestemmelsen følger, at dalbunden skal friholdes for eksempelvis selvokset pil.

Amtet finder det relevant, at det markeres på fredningskortet hvor der ønskes frit udsyn, at det fremgår hvor skov/opvækst af træer og buske er uønsket, at bestemmelserne til sikring af det frie udsyn i dalbunden gælder hele fredningen, samt at fredningen sikrer at dalbunden ryddes for opvækst af bl. a. pil.

Fredningskortet bør endvidere indeholde markering af de specifikke udsigtssteder der ønskes bevaret. Fredningskortet bør herudover suppleres med et ortofoto.

Dambrug

Fredningsforslaget forholder sig ikke til de eksisterende dambrug. Amtet skal foreslå, at der indsættes bestemmelse i fredningen om, at arealerne hvor dambrugene i dag er placeret, i tilfælde af nedlæggelse, efterbehandles til fugtige naturområder.

Pleje

Af § 5 fremgår det at Vejle Amt tillægges plejemyndigheden. Da amterne nedlægges pr. 1. januar 2007 bør det, såfremt dette er muligt, fremgå hvilken fremtidig myndighed der overtager pleje af arealerne."

Danmarks Naturfredningsforening har ved brev af 14. juni 2005 fremsat følgende bemærkninger til Amtets brev af 27. april 2005:

"...

Spørgsmålet om træartssvalget mener vi kan løses med "hjemmehørende arter". DN har ingen problemer med formuleringen "i videst mulig omfang", finder 30 % tilstrækkeligt præcist og må i det hele taget opfordre amt eller Skov- og Naturstyrelse til at komme med konkrete udspil til fredningsnævnet. Udspil der formentlig skal kunne administreres af kommunen efter 2007.

...

Frit udsyn: Lokalkomiteen har været i Hjortedalen og de har tegnet kort over stiforløb og udsigtspunkter. Kortet vil snarest blive fremsendt til fredningsnævnet.

Dambrug: God ide med efterbehandling til eng.

Plejemyndighed: Mon ikke naturbeskyttelsesloven regulerer dette? Alternativt anser DN kommunen for en passende plejemyndighed i den konkrete sag - for der er ingen tvivl om, at den fredede Hjortedal bliver et stort aktiv for kommunen, også i kraft af sin beliggenhed ved det ny Randbøldalmuseum."

Fredningsnævnet for Vejle amt

Skov- og Naturstyrelsens bemærkninger

Skov- og naturstyrelsen har i brev af 20. juni 2006 anført:

"Med henvisning til Fredningsnævnets brev af 23. maj d.å. skal Skov- og Naturstyrelsen herved meddele, at statsskovrider Ole Livbjerg Klitgaard, Randbøl Statsskovdistrikt vil repræsentere styrelsen på mødet den 21. august d.å. og i øvrigt under sagens videre forløb.

Af brevet fremgår det i øvrigt, at fredningsnævnet agter at udtage enkelte ejendomme af fredningen. Skov- og Naturstyrelsen har følgende kommentarer hertil:

Ad. Ejendommene lb. nr. 1 og lb. nr. 6

Styrelsen er enig i, at der ikke er grund til at medtage de vestfor Hærvejen beliggende dele af disse ejendomme, men mener, at de østfor liggende dele af ejendommene (matr.nr. 3 h og del af matr.nr. 2r) bør forblive i fredningen m.h.p. at kunne indgå i en samlet plejeplan for skovarealerne langs åen.

Ad. Ejendommen lb. nr. 7.

Styrelsen er enig i, at størstedelen af denne ejendom kan udgå, men skal dog opfordre Nævnet til at overveje at fastholde fredningen af den del af matr.nr. 2v, som ligger mellem hærvejen og Firehøje.

Ad. Ejendommen lb. nr. 17.

Styrelsen skal gøre opmærksom på, at denne ejendom er fredet ved kendelse af 26. november 1963, ligesom de naboarealer, som fastholdes i den nye fredning. Efter styrelsens opfattelse vil det derfor være uhensigtsmæssigt, at ejendommen udgår, således at der opretholdes en særskilt fredning på denne ejendom.

Ad. Ejendommen lb. nr. 19.

Et lignende forhold gør sig gældende for den sydlige del af denne ejendoms matr.nr. 31 n., som efter styrelsens opfattelse bør fastholdes i den nye fredning. Det kan i øvrigt oplyses i denne sammenhæng, at Skov- og Naturstyrelsen formentligt overtager matr.nr. 31 n i forbindelse med ekspropriationen til motortrafikvejen.

Styrelsen mener ligeledes, at den sydlige del af denne ejendoms matr.nr. 36 b, som ikke vil blive berørt af det fremtidige vejanlæg, bør fastholdes i den nye fredning. Afgrænsning mod syd.

Skov- og Naturstyrelsen finder fortsat, at fredningens afgrænsning, som den fremgår af Danmarks Naturfredningsforenings reviderede forslag af januar 2005, er diskutabel. Styrelsen har fuld forståelse for, at de sydvestlige dele af ejendom lb.nr. 8 udgår, men mener, at skræntpartierne og mølledammen ved Randbøldal, som er væsentlige elementer i dalen, fortsat bør indgå i fredningen.

Kortmaterialet

Som forberedelse til og til brug for mødet den 21. august finder styrelsen, at der bør udarbejdes et bedre kortmateriale. Konkret kan der peges på følgende forhold:

- Den nye motortrafikvej er nu så nøje planlagt af amtsvejvæsenet, at den, med henblik på at lette detaildiskussionerne, kan vises i sin fulde bredde og ikke kun som en stiplede linie. Desuden

Fredningsnævnet for Vejle amt

bør den nordlige fredningsgrænse rettes i overensstemmelse med Fredningsnævnets delafgørelse af 2. januar 2006.

- Der er på kortet vist et dambrug på nordsiden af åen på Lb. nr. 3, tilhørende styrelsen. Dette dambrug er under nedlæggelse. Derimod viser kortet ikke det privatejede dambrug på sydsiden af åen på lb. nr. 13.. Dette dambrug bør selvfølgelig vises.
- Den sydlige linieføring, som er afvist af Naturklagenævnet kan udgå.

Stiforløb.

Skov- og Naturstyrelsen finder det værdifuldt, at der sikres en sammenhængende stiforbindelse i Hjortedalen, og hilser derfor de fremsatte forslag velkomne til en yderligere drøftelse, som bør sigte på at skabe god sammenhæng i de rekreative muligheder."

Bemærkninger fra Skovdyrkerforeningen, Vejle Amt

I brev af 16. oktober 2006 har Skovdyrkerforeningen anført:

"Vedr. Fredning af Hjortedalen

Undertegnede skal på vegne af Henning Nicholaisen, Lars Levorsen, Tørben Mikkelsen samt Asger og Anne-Grethe Dose anmode om at få en fyldestgørende uddybning af konsekvenserne af den verserende fredningssag på de respektive ejendomme.

Med henvisning til det fremsatte "forslag til reviderede fredningsbestemmelser og ændret afgrænsning" af 13. januar 2005 har jeg følgende bemærkninger til §'erne:

Ad § 2: " .. i **videst mulige omfang** konverteres til løvskov...." Hvorledes tænkes dette konkretiseret på de enkelte ejendomme ? Hvem afgør og hvornår i hvilket omfang dette er muligt?

Ad §3: "Den nuværende tilstand kan kun ændres, hvis det sker for at styrke fredningens formål og naturindhold"

§ 3 gælder for alle arealer. Lodsejeren får således en anmeldepligt over for samtlige beslutninger om tilstandsændringer af enhver art, som ligger ud over de forhold, man ellers er forpligtet om at søge om tilladelse til efter gældende lovgivning i øvrigt.

Hvem skal henvendelsen rettes til ? og hvem træffer afgørelsen om, hvorvidt en given tilstands ændring styrker eller svækker fredningens formål ?

Ad § 5: "for de ikke-fredskovspligtige, privatejede arealer ...Plejemyndigheden kan til **enhver tid** ... iværksætte enhver form for pleje, som fremmer fredningens formål.."

Det forekommer bemærkelsesværdigt, at lodsejeren forlods skal acceptere ethvert tænkeligt indgreb i hans råderet på samtlige ikke-fredskovspligtige arealer.

Ad § 6. "... Pleje og naturgenopretning skal **udføres efter aftale** med arealernes lodsejere.... **Plejeplan udarbejdes i samarbejde** med lodsejerne",

Jeg konkluderer, at der enten er modstrid mellem § 5 og § 6 eller, at den lodsejer som har fredskovpligtige arealer er omfattet af § 6 og således kan vælge at undlade at indgå aftale om pleje og naturgenopretning i modsætning til ejerne af ikke-fredskovpligtige arealer j.fr. § 5.

Jeg håber snarest at høre nærmere, således, at ejerne kan få opgjort deres erstatningskrav."

Fredningsnævnet for Vejle amt

Efter at Fredningsnævnet havde meddelt, at bestemmelsen i § 2, stk. 2, om konvertering af nåleskov til løvskov ville udgå, at § 3 ville blive præciseret og at § 5 og § 6 ville blive udformet, sådan at de var ens for fredskovspligtige og ikke fredsskovpligtige arealer, har Skovdyrkerforeningen fremsendt brev af 6. december 2006, hvori det anføres:

"Vedr. fredning af Hjortedalen.

På vegne af ejerne Henning Nicholaisen, Asger og Anne-Grethe Doose, Torben Mikkelsen og Lars Levorsen skal jeg oplyse, at man ikke mener, der er tilvejebragt et fyldestgørende grundlag for at fastsætte et erstatningskrav.

Det er opfattelsen, at det fremsatte fredningsforslag - selvom § 2 bortfalder - fortsat er ufuldstændigt for så vidt angår en beskrivelse af konsekvenserne for de enkelte ejere.

Man ønsker en præcisering af:

- At landbrugspligtige arealer fortsat kan drives præcist og alene efter landbrugslovens hhv. naturbeskyttelseslovens regler, herunder at en ændret arealanvendelse kun kan ske på ejers egen foranledning og alene med de begrænsninger, som den almindelige lovgivning medfører samt at ejer kan opsætte de sædvanlige hegn som er påkrævede til en i øvrigt lovlig drift af arealerne, uanset bestemmelserne i fredningsforslagets § 3
- At fredskovspligtige arealer fortsat kan drives præcist og alene efter skovlovens hhv. naturbeskyttelseslovens regler, herunder at en ændret arealanvendelse kun kan ske på ejers egen foranledning og alene med de begrænsninger, som den almindelige lovgivning medfører, samt at ejer kan opsætte de sædvanlige hegn som er påkrævede til en i øvrigt lovlig drift af arealerne, uanset bestemmelserne i fredningsforslagets § 3
- At få klarlagt hvilke plejetiltag der kan iværksættes på de ikke-fredskovspligtige arealer. *Det er ikke acceptabelt, at der uden aftale kan gennemføres "enhver form for pleje".*
- Det bør fremgå præcis hvilken naturgenopretning, der i henhold til § 6 kan komme på tale eller tydeligt fremgå, at en aftale kun kan indgås med ejers frivillige samtykke.
- At udgifter til vedligeholdelse af stisystemer alene påhviler fredningsmyndigheden, og at der ikke kan godkendes nye stisystemer uden lodsejernes samtykke.
- At der sker en afmærkning og udmåling i felten af stiforløbet på mat. 3 h Gøddinggaard inden endelig fastsættelse af erstatning.

Lodsejerne forventer således Fredningsnævnets stillingtagen til ovenstående samt afventer Fredningsnævnets udmåling af erstatningerne. Det forventes, at der i erstatningsfastsættelsen tages højde for, at fredningen og især usikkerheden om fredningens egentlige indhold samlet set medfører et fald i ejendommenes handelsværdi. Endelig skal lodsejernes tildeles et beløb til afholde af rimelige udgifter til sagkyndig rådgivning."

FREDNINGSNÆVNETS BEHANDLING

Forlængelse af sagsbehandlingsfristen

Fredningsnævnet har den 27. september 2006 truffet bestemmelse om forlængelse af sagsbehandlingsfristen til den 31. december 2006, jf. naturbeskyttelseslovens § 37 a, stk. 3.

Fredningens afgrænsning

Fredningen er til hinder for gennemførelsen af Vejle Amts sydlige linjeføring i "Forslag til tillæg nr. 8 for motortrafikvej mellem Vandel og Bredsten". Amtsrådet har i konsekvens heraf opgivet forslaget.

Vejle Amtsråd har på et møde den 28. oktober 2005 vedtaget tillæg nr. 8A til Regionplan 2001 - 2013. Tillægget omfatter en motortrafikvej mellem Vandel og Bredsten samt en ca. 2 km lang forlægning af rute 441 sydvest for Bredsten. Et forslag til regionplantillæg har været fremlagt i offentlig høring i perioden fra den 1. juni til den 24. august 2005. I høringsperioden modtog amtet 15 bemærkninger og indsigelser, herunder en indsigelse fra Miljøministeriet. Som følge af indsigelsen fra Miljøministeriet er projektet ændret, således at passagen af en sidedal ca. 200 m vest for Vejle Å nu forudsættes at ske på en 100 m lang dalbro i stedet for på en dæmning.

Fredningsnævnet har ved delafgørelse af 2. januar 2006 i konsekvens af den nu vedtagne linjeføring for motortrafikvejen bestemt, at de arealer, der medgår til motortrafikvejen, skal udgå af fredningen. Fredningsnævnet har på samme måde, at de arealer, der er beliggende nord for motortrafikvejen også skal udgå af fredningen.

Fredningsnævnet har besluttet at afgrænse fredningen mod vest, således at grænsen følger Hærvejen og således, at matr.nr. 2 v Randbøl By, Randbøl (lb.nr. 7) som oprindeligt foreslået indgår i fredningen.

Fredningsnævnet har besluttet at afgrænse fredningen mod Randbøl i overensstemmelse med det revidere og begrænsende forslag.

Der henvises til det reviderede fredningskort.

Fredningens indhold

Fredningsnævnet finder, at de foreslåede fredningsbestemmelser i alt væsentligt vil kunne tilgodese formålet med fredningen.

Konvertering af nåleskov til løvskov

Fredningsnævnet har opfordret Randbøl Statsskovdistrikt til at fremkomme med forslag til mere præcise forslag til konverteringsbestemmelser, men har ikke modtaget svar herpå.

Vedrørende den foreslåede § 2, stk. 2 i fredningsbestemmelserne, hvoraf fremgår at "for de fredsskovpligtige arealer skal der i forbindelse med afdrift i videst muligt omfang konverteres til løvskov og hjemmehørende arter, der fremmer en artsrig flora og fauna", har Skovdyrkerforeningen for Vejle Amt ved brev af 16. oktober 2006 rejst spørgsmål om, hvorledes dette tænkes konkretiseret på de enkelte ejendomme.

Fredningsnævnet for Vejle amt

Fredningsnævnet har forelagt problemstillingen for Danmarks Naturfredningsforening, der har erklæret sig indforstået med, at konverteringsbestemmelsen i forslaget § 2, stk. 2, udgår af forslaget.

Fredningsnævnet har derefter – og af tidsmæssige årsager – undladt at udfærdige en plan for konvertering af nåleskov til løvskov.

Udsigt og friholdelse af dalbunden for opvækst

Fredningsnævnet finder ikke fuldt tilstrækkelig anledning til at udstrække bestemmelsen i § 2, stk. 1, punkt 3, om at "bevoksningsrandene i bunden af ådalen trækkes 10 meter op af skrænterne med henblik på at tilgodese fredningens § 1, stk. 1" til andre arealer end arealer tilhørende Det Grønne Skovdistrikt I/S. Der kan i forbindelse med tegningen af det endelige fredningskort udpeges enkelte udsigtskiler.

Der indføjes en bestemmelse om, at plejemyndigheden er berettiget til at friholde dalbunden for opvækst af pil eller andet form for selvsået bevoksning.

Dambrug

Der indsættes bestemmelse i fredningen om, at arealerne hvor dambrugene i dag er placeret, i tilfælde af nedlæggelse, efterbehandles til fugtige naturområder.

Pleje

§ 5 ændres således at plejemyndigheden tillægges Vejle Amt eller den myndighed, der efter kommunalreformens ikrafttræden pr. 1. januar 2007 overtager Amtets opgaver med pleje af fredede arealer.

Fredningsbestemmelserne bliver herefter følgende:

§ 1. Formål.

Fredning af Hjortedalen skal sikre og forbedre området som et fredfyldt åndehul med særlige natur, landskabelige, geologiske og kulturhistoriske værdier, herunder

1. At udsigterne sikres og at der til enhver tid er frit udsyn gennem hele dalbunden.
2. At området ikke forstyrres af tekniske anlæg, herunder vejanlæg.
3. At området, herunder eksisterende overdrevsarealer, engarealer, hedearealer og mosearealer sikres pleje, der fremmer en varieret vegetation og et rigt dyreliv samt sikrer truede plante- og dyrearters overlevelse. Tilsvarende skal å-forløb og sø(er) plejes.
4. At sikre mulighed for naturgenopretning af området med henblik på at forbedre levedygtigheden for sjældne arter og skabe gode betingelser for indvandring af nye arter, herunder udvide det eksisterende græsningsareal og konvertere noget af nåleskoven til løv.
5. At sikre de kulturhistoriske værdier i området, herunder Hærvejen, det øst-vestgående vadedsted og tilknyttede anlæg i forbindelse hermed, engvandingsanlæg, beskyttelse af fortidsminder, herunder pleje og vedligeholdelse af de særlige kulturspor, der findes i området.
6. At sikre de geologiske værdier i området, herunder de særlige landskabelige forhold, der gør sig gældende med hensyn til israndslinje og hedeslette.
7. At Hjortedalen og adgangen til området fortsat kan bibeholdes, så området kan fungere som lokalt og regionalt rekreativt område.
8. At bevare og fremme øvrige natur-, kulturhistoriske-, og geologiske værdier.

§ 2. Arealernes anvendelse

Fredningsnævnet for Vejle amt

Stk. 1. Arealet skal fremstå som et natur-, og skovområde med skovklædte skrænter, åbne eng-, mose-, hede-, å-, sø-, og overdrevsarealer. Området anvendes endvidere til nærrekreativt og regionalt friluftsområde med forbindelse til det nationale stisystem og de lokale stisystemer og småveje.

Stk.2. Den nuværende tilstand kan kun ændres ved dispensation fra fredningsnævnet efter § 7

2.1. Bestemmelser for delområder

For arealerne ejet af Det Grønske Skovdistrikt I/S (lb. nr. 8) gælder følgende bestemmelser:

1. I skovens afd. 28 tillades dyrkning af juletræer og pyntegrønt
2. Træartsvalget på det enkelte areal er frit. Til gengæld skal mindst 30 % af det bevoksede areal på ejendomsniveau indenfor fredningen være løvtræ af hjemmehørende arter.
3. Bevoksningsrandene i bunden af ådalen trækkes 10 meter op af skrænterne med henblik på at tilgodese fredningens § 1, stk. 1.

Omlægningen af driften skal respektere normal omdriftsalder for de respektive træarter, men skal være tilendebragt senest den 1. januar 2017.

§ 3 Bebyggelse, stier, veje og tekniske anlæg

stk. 1. Der må ikke udstykkes, etableres nye synlige skel, hegn eller placeres faste anlæg, veje, luftledninger, belysning, master og skilte og lignende i området. Undtaget herfor er de i § 4 stk. 4 nævnte informationstavler o.l.

Stk. 2. Publikums adgang til området skal sikres gennem vedligeholdelse af stisystemet. Fredningsnævnet kan godkende, at der anlægges enkelte nye stier i området.

Stk. 3. Der må ikke opføres ny bebyggelse, men Fredningsnævnet kan godkende ombygninger, tilbygninger, garage- og redskabsskure, hvis disse placeres i tilknytning til eksisterende bebyggelse og udformes på en måde, der ikke skæmmes området. Fredningen er endvidere ikke til hinder for, at der opstilles nødvendige læskure af dyrevelfærdsmæssige årsager i forbindelse med pleje mm.

Stk. 4. Der må ikke henlægges affald, henstilles biler og campingvogne m.v. på arealet.

§ 3 Terrænreguleringer

Der må ikke foretages terrænreguleringer, herunder råstofindvinding i området. Undtaget herfor er dog terræændringer med henblik på opfyldelse af fredningens formål.

§ 4. Adgang til området

Stk. 1. Offentligheden har ret til at færdes og opholde sig i fredningsområdet efter naturbeskyttelseslovens almindelige regler.

Stk. 2. Plejemyndigheden kan med Fredningsnævnets tilladelse midlertidigt begrænse eller forbyde færdslen i området, hvis det er nødvendigt for sikringen af natur- og kulturværdierne samt plejen af området.

Stk. 3 Fredningen er ikke til hinder for, at der kan drives jagt i området.

Stk. 4 Plejemyndigheden kan fastsætte ordensregler for publikums ophold og færdsel. Der kan endvidere opsættes information om arealets geologiske værdier, natur- og kulturhistorie samt områdets tidligere anvendelse.

Stk. 5 Der etableres primitive stier (trampestier) i overensstemmelse med vedlagte fredningskort. Stierne afmærkes diskret. Uenighed om stiernes præcise placering i terrænet afgøres af Fredningsnævnet. Vedligeholdelse af stierne påhviler plejemyndigheden.

§ 5. Plejemyndighed

Fredningsnævnet for Vejle amt

For de ikke-fredsskovspligtige privatejede arealer tillægges plejemyndigheden Vejle Kommune, der efter 1. januar 2007 overtager Vejle Amts opgave, jf. naturbeskyttelseslovens § 73, stk. 1. Skov- og Naturstyrelsen er plejemyndighed på statens arealer.

§ 6. Naturpleje og naturgenopretning

"Stk. 1. I området skal det være muligt for fredningsmyndigheden at foretage pleje og naturgenopretning til opfyldelse af fredningens formål, og herunder friholde dalbunden for opvækst af pil eller andet form for selvsået bevoksning. Pleje og naturgenopretning skal udføres efter aftale med arealernes ejere og uden udgift for disse. Udarbejdelse af plejeplan skal ske i samarbejde med lodsejerne.

Stk. 2. Plejearbejderne kan først udføres, efter at der er givet lodsejeren mulighed for selv at udføre dem inden for en frist af mindst 1 år.

Stk. 3. Hvis en lodsejer ikke kan tiltræde de påtænkte plejeforanstaltninger på hans ejendom, kan de kun udføres med tilladelse fra fredningsnævnet. Fredningsnævnets afgørelse kan påklages til Naturklagenævnet af lodsejeren og af fredningsmyndigheden inden fire uger fra den dag, afgørelsen er meddelt.

Stk. 4 Såfremt dambrug nedlægges, efterbehandles arealerne hvor dambrugene i dag er placeret, til fugtige naturområder.

§ 7. Dispensation

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra bestemmelserne i §§ 2-3, når det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål, j f. naturbeskyttelseslovens § 50.

Bonusbestemmelse

I forbindelse med fredningen ophæves følgende deklARATIONER:

Deklaration tinglyst den 16. december 1963 på matr. Nr. 3 an Lihme By, Nørup (lb.nr. 17)

Deklaration tinglyst den 16. december 1963 på matr. Nr. 3 an Lihme By, Nørup (lb.nr. 17)

Deklaration tinglyst den 16. december 1963 på matr. Nr. 3 ak Lihme By, Nørup (lb.nr. 14)

Erstatning

Der er fremsat følgende erstatningskrav:

Det Grønske Skovdistrikt :

1 Begrænsning i dyrkning af juletræer og pyntegrønt på 25,8 ha a 1000kr/ha:	25.800 kr.
2 Løvtræsbinding , konvertering af 3,6 ha a 20.000kr/ha:	72.000, -
Binding af allerede løvtræ 5,1 ha a 10.000kr/ha:	25.800, -
3 Permanent rydning, 0,7 ha a 35.000kr/ha:	24.500, -
Stormfaldsrisiko 6,2 ha a 3.000kr/ha :	18.600, -
4 Sagkyndig bistand opgjort til :	19.430, -
Eget tidsforbrug:	17.150, -

Fredningsnævnet for Vejle amt

Samlet erstatningskrav

228.480 kr.

Fredningsnævnet fastsætter grunderstatningen til takstmæssigt 3.200 kr. pr. ha, dog min 1.000 kr. pr. lodsejer (lb. nr.), og stierstatning til 30 kr. pr. lb. meter.

For så vidt angår kravet rejst af det Det Grønske Skovdistrikt fastsætter Fredningsnævnet med udgangspunkt i de anvendte takster en samlet erstatning for begrænsning af skovdriften mv. til 150.000 kr.

Der er ikke grundlag for at give erstatning for eget arbejde med sagen.

Der fastsættes herefter følgende erstatning:

Lb. nr.	Matr.nr. - Ejerlav	Ejer	Areal ha	Grund- erstatning	Samlet erstatning
1	Del af 3 h Gøddingård, Nørup	Henning Søltoft Nicolajsen	8,12	kr. 3.200	kr. 25.984,00
	Stierstatning		43,19	kr. 30	kr. 1.295,70
	Sagkyndig bistand inkl. moms				<u>kr. 5.000,00</u>
					kr. 32.279,70
2	Del af 3 a Gøddingård, Nørup	Anne Grete Doose	3,39	kr. 3.200	kr. 10.848,00
	Sagkyndig bistand inkl. moms				<u>kr. 5.000,00</u>
					kr. 15.848,00
3	del af 14 d Gøddingård, Nørup	Skov- og Naturstyrelsen	11,30		
	del af 2 i Randbøl By,		0,14		
	del af 3 bd Lihme By, Nørup		<u>6,90</u> 18,34	kr. 0	kr. 0,00
4	3 e Gøddingård, Nørup	Peter J. Diedrich Hammer	0,19		
	3 f Gøddingård, Nørup		<u>0,42</u> 0,61	kr. 3.200	kr. 1.952,00
	Stierstatning		230,45	kr. 30	<u>kr. 6.913,50</u>
					kr. 8.865,50
5	2 u Randbøl By, Randbøl	Else Hammer	3,72	kr. 3.200	kr. 11.904,00
6	del af 2 r Randbøl By, Randbøl	Lars Heireth Levorsen	2,37	kr. 3.200	kr. 7.584,00
	Sagkyndig bistand inkl. moms				<u>kr. 5.000,00</u>
					kr. 12.584,00

Fredningsnævnet for Vejle amt

7	2 v Randbøl By, Randbøl	Torben Serritslev Mikkelsen	0,43	kr. 3.200	kr. 1.376,00	
	Sagkyndig bistand inkl. moms				<u>kr. 5.000,00</u>	kr. 6.376,00
8	del af 4 a Randbøl By, Randbøl	Det Grønske Skovdistrikt I/S	28,38			
	del af 4 e smst.		5,79			
	2 bo smst.		1,09			
	3 r smst.		<u>0,20</u>			
			35,46	kr. 3.200	kr. 113.472,00	
	Stierstatning		92,12	kr. 30	kr. 2.763,60	
	Løvbinding mv.				kr. 150.000,00	
	Sagkyndig bistand inkl. moms				<u>kr. 19.430,00</u>	kr. 285.665,60
9	Udgået					
10	del af 2 q Randbøl By, Randbøl	Helle Jacobsen	1,65	kr. 3.200		kr. 5.280,00
11	del af 2 Lihme By, Nørup	Per Tranekær Nielsen	3,18	kr. 3.200		kr. 10.176,00
12	del af 2 c Lihme By, Nørup	Lone Stæhr Kristensen	6,01	kr. 3.200	kr. 19.232,00	
	Stierstatning		230,45	kr. 30	<u>kr. 6.913,50</u>	kr. 26.145,50

Fredningsnævnet for Vejle amt

13	del af 3 Lihme By, Nørup	Vilhelm Gunderlund	3,93			
	3 q smst.		0,10			
	3 p smst.		0,05			
	3 o smst.		0,07			
	3 bf smst.		0,02			
	3 h smst.		0,13			
	3 av smst.		0,32			
	3 av smst.		0,27			
	3 au smst.		0,50			
	3 m smst.		0,52			
	3 n smst.		0,72			
	3 f smst.		<u>3,72</u>			
			10,35	kr. 3.200		kr. 33.120,00
14	3 ak Lihme By, Nørup	Ole Flemming Dam-Johansen	10,23	kr. 3.200		kr. 32.736,00
15	del af 3 bc Lihme By, Nørup	Svend Erik Buch Hansen	3,64	kr. 3.200		kr. 11.648,00
16	del af 3 aø Lihme By, Nørup	Lars Erik Rosendal	1,43	kr. 3.200		kr. 4.576,00
17	3 an Lihme By, Nørup	Niels Jørgen Kruse	1,73	kr. 3.200		kr. 5.536,00
18	3 ax Lihme By, Nørup	Vester Lihme Vandværk	0,004	kr. 3.200		kr. 1.000,00
19	del af 32 n Lihme By, Nørup	A/S Gødding Mølle Savværk & Trælast	0,90			
	del af 36 b smst.		<u>0,26</u>			
			1,16	kr. 3.200		kr. 3.712,00
20	del af vejareal "e" G	Egtved Kommune	0,26	kr. 0	kr. 0,00	
	Samlet erstatning					kr. 507.452,30

FREDNINGSNÆVNET>

Domhusgade 24
6000 Kolding
man-tor 9-15, fre 8-14
Tlf. 76 31 96 00
Fax 76 31 96 41

CVR nr. 21-65-95-09

Nævnets j.nr. FVA -54/2003

Fredningen af Hjortedalen

27. september 2006

I medfør af naturbeskyttelseslovens 37 a, stk. 3, har Fredningsnævnet besluttet at forlænge sagsbehandlingfristen til den 31. december 2006.

Forlængelsen sker, for at følgende lodsejere kan få tilstrækkelig tid til at opgøre deres erstatningskrav:

lb.nr. 1: Henning Søltoft Nicolajsen

lb.nr. 6: Lars Heireth Levorsen

lb.nr. 7: Torben Serritslev Mikkelsen

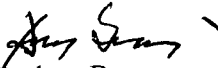
lb.nr. 17: Niels Jørgen Kruse

lb.nr. 19: A/S Gødding Mølle Savværk & Trælast

Som det fremgår af de tidligere udsendte referater, har Fredningsnævnet besluttet at inddrage disse ejendommen helt eller delvist under fredningen, selv om de pågældende ejere tidligere havde fået besked på, at de kunne forvente at blive undtaget fra fredningen.

Fredningsnævnets afgørelse kan påklages skriftligt til Naturklagenævnet, Frederiksborggade 15, 1360 København K.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt.

Preben Bagger
nævnnsformand

De relevante bestemmelser i naturbeskyttelsesloven er citeret nedenfor.

§ 37a Et fredningsforslag bortfalder, hvis fredningsnævnet ikke 2 år efter, at fredningssagen er rejst, har truffet afgørelse efter § 40, stk. 1.

Stk. 2. En fredningssag, der er bortfaldet, kan inden 2 måneder efter, at den er bortfaldet, genfremsættes en gang på uændret grundlag efter reglerne i § 36 og skal derefter behandles efter reglerne i dette kapitel.

Stk. 3. Fredningsnævnet kan i særlige tilfælde inden udløbet af den frist, der er nævnt i stk. 1, beslutte at forlænge denne med op til 2 år.

Loven træder i kraft den 1. oktober 2004.

.....

Stk. 4. Fredningssager, der verserer for fredningsnævn eller Naturklagenævnet ved lovens ikrafttræden, omfattes af bestemmelserne i § 1, nr. 22 og 33 (naturbeskyttelseslovens § 37 a og § 43 a), således, at fristen regnes fra lovens ikrafttræden.

§ 43 Fredningsnævnets afgørelse efter § 37, stk. 4, § 37 a, stk. 3, og § 40 kan påklages til Naturklagenævnet.

Stk. 2. Klageberettiget er ejere og brugere, der skal have afgørelsen tilsendt, 2) enhver, der under sagen har givet møde for nævnet eller fremsat ønske om underretning om sagens afgørelse,

3) statslige og kommunale myndigheder, hvis interesser berøres af forslaget, samt

4) organisationer m.v., som antages at have en væsentlig interesse i forslaget. 2.

.....

Stk. 4. Klage indgives skriftligt til Naturklagenævnet.

Stk. 5. I klager over fredningsnævnets afgørelse efter § 37, stk. 4, og § 37 a, stk. 3, skal Naturklagenævnet træffe afgørelse inden 8 uger efter modtagelse af klagen.

FREDNINGSNÆVNET>

Fredningsnævnet for Vejle amt

Vejle Amt
Teknik og Miljø
Damhaven 12
7100 Vejle

SCANNED
FOTOKODI
FREDNINGSNÆVNET

Domhusgade 24
6000 Kolding
man-tor 9-15, fre 8-14
Tlf. 76 31 96 00
Fax 76 31 96 41

CVR nr. 21-65-95-09

Nævnets j.nr. FVA 54/2003
Deres j.nr. 8-70.52.1-1

Fredning af Hjortedalen

2. januar 2006

Delafgørelse

Den 31. oktober 2003 modtog Fredningsnævnet fra Danmarks Naturfredningsforening et forslag om fredning af Hjortedalen..

Den 3. maj 2004 traf Fredningsnævnet afgørelse om ikke at gennemføre forslaget.

Den 5. oktober 2004 ændrede Naturklagenævnet denne afgørelse, således at fredningsforslaget skulle gennemføres.

Den 13. januar 2005 fremsender Danmarks Naturfredningsforening forslag til reviderede fredningsbestemmelser og ændret afgrænsning.

Den 17. januar 2005 blev der afholdt et nyt offentligt møde.

Den 12. april 2005 gav Fredningsnævnet principgodkendelse af lokalvejsføring.

Fredningen er til hinder for gennemførelsen af Vejle Amts sydlige linjeføring i "Forslag til tillæg nr. 8 for motortrafikvej mellem Vandel og Bredsten". Amtsrådet har i konsekvens heraf opgivet forslaget.

Vejle Amtsråd har på et møde den 28. oktober 2005 vedtaget tillæg nr. 8A til Regionplan 2001 - 2013. Tillægget omfatter en motortrafikvej mellem Vandel og Bredsten samt en ca. 2 km lang forlægning af rute 441 sydvest for Bredsten. Et forslag til regionplantillæg har været fremlagt i offentlig høring i perioden fra den 1. juni til den 24. august 2005. I høringsperioden modtog amtet 15 bemærkninger og indsigelser, herunder en indsigelse fra Miljøministeriet. Som følge af indsigelsen fra Miljøministeriet er projektet ændret, således at passagen af en sidedal ca. 200 m vest for Vejle Å nu forudsættes at ske på en 100 m lang dalbro i stedet for på en dæmning.

201-1211/10-0019

I fredningsforslaget er anført:

Stk. 6. Fredningen er ikke til hinder for, at "Regionplanlinjen", markeret med blå på Kortbilag 1 eller "udbygningsløsningen" i Vejle Amts "Forslag til tillæg nr. 8 for motortrafikvej mellem Vandel og Bredsten" om en ny vej gennemføres i den nordligste del af området."

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningsnævnet bestemmer i konsekvens af den nu vedtagne linjeføring for motortrafikvejen og fredningsforslaget, at de arealer, der medgår til motortrafikvejen, skal udgå af fredningen. Fredningsnævnet bestemmer på samme måde, at de arealer, der er beliggende nord for motortrafikvejen også skal udgå af fredningen. Fredningsnævnet lægger vægt på, at motortrafikvejen må anses for den naturlige afgrænsning mod nord, og at de resterende arealer mellem motortrafikvejen og den nuværende landevej Vejle-Billund, der er foreslået fredet, kun udgør en meget lille del af det samlede areal. Fredningen respekter samtidig de reguleringer af lokalvejsnettet, der er nødvendige i forbindelse med anlægget af motortrafikvejen og anlæg af regnvandsbassiner samt en eventuel senere udvidelse af motortrafikvejen inden for en byggelinje på 25 meter + højde og passagetillæg. Anden anvendelse end foran anført af arealer syd for motortrafikvejen - dvs. inden for det område, der er omfattet af fredningsforslaget - påregnes givet som dispensation fra fredningen.

Klagevejledning

Nævnets afgørelse kan påklages i overensstemmelse med reglerne i naturbeskyttelseslovens § 43. Klage skal indgives skriftligt til Naturklagenævnet, Frederiksborggade 15, 1360 København K, inden 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt. Rettidig klage har opsættende virkning for den påklagede afgørelse, med mindre klagemyndigheden bestemmer andet. **Det er således fortsat ikke tilladt at foretage sig noget i strid med fredningsforslaget, før klagefristen er udløbet uden at klage er sket.**

Det er en betingelse for Naturklagenævnets behandling af Deres klage, at De indbetaler et gebyr på 500 kr. til Naturklagenævnet. Nævnet vil sende Dem en opkrævning på gebyret. Naturklagenævnet vil ikke påbegynde behandling af klagen, før gebyret er modtaget. Vejledning om gebyrordningen kan findes på Naturklagenævnets hjemmeside www.nkn.dk

Gebyret tilbagebetales, hvis De får helt eller delvis medhold i Deres klage.

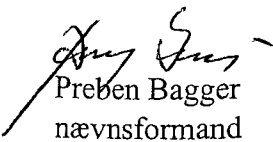
Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år fra dato.

Kopi af denne skrivelse er sendt til Egtved Kommune, Tybovej 2, 6040 Egtved, til Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomite v/ Anne Birgitte Levisen, Ødsted Skovvej 10, Ødsted, 7100 Vejle, til Danmarks Naturfredningsforening, Madsnedøgade 20, 2100 København Ø, til Friluftsrådet, v/ amtsformand Peder Rasmussen, Calvinsvej 53, 7000 Fredericia, til Friluftsrådet, Scandiagade 13, 2450 København SV, og til Skov- og Naturstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø samt til følgende berørte lodsejere:

lb.nr. 1.: Henning Søtoft Nicolajsen, Fjordglimt 2, 7100 Vejle

- lb.nr. 2: Anne Grethe Doose, Hærvejen 62, 7183 Randbøl
lb.nr. 3: Skov- og Naturstyrelsen, Randbøl Skovdistrikt, Førstballevej 2,
7183 Randbøl
lb.nr. 19: A/S Gødding Mølle Savværk & Trælast, Gødding Møllevej 3,
7183 Randbøl

Med venlig hilsen

Preben Bagger
nævnnsformand

NATURKLAGENÆVNET>

Naturklagenævnets afgørelse
af 5. oktober 2004
om fredning af Hjortedalen i Egtved Kommune, Vejle Amt
(sag nr. 03-111/600-0002).

Fredningsnævnet for Vejle Amt har den 3. maj 2004 truffet afgørelse om ikke at gennemføre et forslag om fredning af Hjortedalen ved Randbøldal, - et fredningsforslag fremsat af Danmarks Naturfredningsforening den 31. oktober 2003. Afgørelsen er påklaget til Naturklagenævnet af Danmarks Naturfredningsforening.

Området, der er forslået fredet, og baggrunden for fredningsforslaget

Fredningsforslaget omfatter et areal på 178 ha fordelt på 19 private lodsejere samt Egtved Kommune. Fredningsområdet er beliggende syd for vej 28 mellem byerne Vandel og Bredsten og nord for Randbøldal. Centralt i området løber i nord-sydgående retning Vejle Å og mod vest løber også i nord-sydgående retning Hærvejen, der er national cykelrute. Hovedparten af området er skovbevokset og fredskovpligtigt med undtagelse af området ved Firehøje, der er et åbent hedeareal, hvor der er udsigt mod vest. Fredningsafgrænsningen følger mod øst og mod vest primært skovkant. Mod syd danner Randbøldal afgrænsningen. Mod nord er vej 28 afgrænsning.

Hjortedalen er det gamle navn for den øvre del af Vejle Ådal fra Randbøldal op til Gødding. Dalen med omgivelser er et imponerende landskab med terrænformer, der er ualmindelige for danske forhold. Den unikke variation i landskabsformen i området med Hjortedalen skyldes beliggenheden ved isens hovedopholdslinje, der var grænsen for isudbredelsen under den sidste del af sidste istid. De markante høje skrænter er skovbevoksede, mens dalbunden i dag er uden vegetation. En del af dalen anvendes til dambrug, og ellers er der større åbne engarealer, der afgræsses. Hjortedalen fremstår i dag som et uforstyrret område fri for tekniske anlæg.

Området er rigt på natur og kulturhistoriske spor og aktiviteter gennem århundreder. Mod vest ligger gravhøjene "Firehøje", hvorfra der er

udsyn over flere gravhøje og hedesletten mod vest. Endvidere går en del af Hærvejen igennem området.

Planlægningsmæssige og administrative forhold

Naturbeskyttelseslov og Skovlov

Hovedparten af fredningsområdet er omfattet af fredskovpligt og store dele af området er omfattet af skovbyggelinje eller andre af naturbeskyttelseslovens bestemmelser, herunder åbeskyttelseslinjen, fortidsmindebeskyttelseslinjen og bestemmelserne i naturbeskyttelseslovens § 3.

Regionplan

Området er i "Regionplan 2001 - 2013 for Vejle Amt" registreret som "Værdifuldt landskab", "Naturområde, særlig værdifuldt" og "Naturområde", "Kulturmiljø", "Kulturmiljø (Hærvejen)" og "Kirkeomgivelse". Der går endvidere en "National cykelrute" igennem området og området er "Støjkonsekvensområde ved lufthavn/flyveplads".

Vejle Amt har besluttet, at der skal føres en motortrafikvej gennem Hjortedalen på en bro hævet ca. 30 meter over dalbunden på det sted, hvor dalen er smallest og op til 40 meter dyb. Dalpassagen vil strække sig over ca. 200 meter. Mod vest, hvor vejen går tæt forbi det fredede hedeområde med Firehøje, sker der en delvis nedgravning af vejtraceen (Den sydlige Linjeføring, med sænket længdeprofil).

Ved beslutningen har amtet fravalgt to andre mulige linjeføringer for motortrafikvejen.

For området er udarbejdet Vejle Amts "Forslag til tillæg nr. 8 for motortrafikvej mellem Vandel og Bredsten" med tilhørende VVM-redegørelse. I VVM-redegørelsen og det ikke-tekniske resume er der givet en ligeværdig belysning af tre linjeføringer for en motortrafikvej på den pågældende strækning.

Som planforslag i forslaget til regionplantillæg indgår:

Sydlig linje: Som indebærer en vejforlægning på hele strækningen i et tracé 0,5 - 0,8 km syd for den nuværende Rute 28.

Som alternativ i forslaget til regionplantillæg indgår:

Regionplanlinjen: Som indebærer udbygning af den eksisterende vej fra Vandel omfartsvej til Hærvejen, kombineret med en forlægning parallelt med den eksisterende vej og syd om Ny Nørup.

I forbindelse med udarbejdelsen af forslaget til regionplantillæg er fravalgt:

Udbygningsløsningen: Som indebærer sideudvidelse af den eksisterende vej fra Vandel omfartsvej og gennem Vejle Å-dal, kombineret med en forlægning af vejen syd om Ny Nørup og videre mod øst parallelt med den eksisterende Rute 28.

Det fremgår af redegørelsen side 7, at Sydlig Linje er valgt som hovedforslag ud fra en samlet vurdering af fordele og ulemper ved de undersøgte linjeføringer.

Fredningsforslaget er i konflikt med den sydlige linjeføring i forslaget.

Fredningsforslaget

Forslaget til fredning af Hjortedalen skal sikre og forbedre området som et fredfyldt åndehul med særlige natur-, landskabelige-, geologiske- og kulturhistoriske værdier.

Fredningsforslaget indeholder ud over helt sædvanlige fredningsbestemmelser for en fredning af denne karakter en udtrykkelig bestemmelse om, at fredningen er til hinder for gennemførelsen af Vejle Amts sydlige linjeføring i "Forslag til tillæg nr. 8 for motortrafikvej mellem Vandel og Bredsten", samt en bestemmelse om, at fredningen ikke er til hinder for at "Regionplanlinjen" gennemføres i den nordligste del af området.

Miljøministeriets bemærkninger til fredningsforslaget

Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen har ikke villet gøre indsigelse mod hverken det ene eller de to andre forslag til linjeføring for en ny motortrafikvej, fordi det blev skønnet, at der ikke stod markante nationale interesser på spil. Fredningsforslaget vurderes i øvrigt som tyndt, hvorfor Skov- og Naturstyrelsen ikke har kunnet støtte fredningsforslaget.

Hvad angår hovedspørgsmålet i sagen nemlig den nye vej vurderer Skov- og Naturstyrelsen, Randbøl Statsskovdistrikt, at der er problemer ved alle tre linjeføringer.

Den sydlige linje rummer især landskabelige og kulturhistoriske problemer, og Regionplanlinjen især landskabelige og skovdyrkningsmæssige problemer. Udbygningsløsningen vurderes at være den mest skånsomme, hvilket også VVM-redegørelsen synes at komme frem til.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningsnævnet har udtalt, at et vejanlæg af regional betydning vedtaget i overensstemmelse med demokratisk proces efter høringsfase og på grundlag af en grundig undersøgelse af de alternative muligheder kun bør kunne forhindres ved gennemførelse af en fredning, hvis der er tale om naturværdier af national interesse, eller hvis der kan påvises brugbare alternative forslag, der er mere skånsomme for naturen.

Fredningsnævnet kan tiltræde vurderingen fra Skov- og Naturstyrelsen, hvorefter der ikke er tale om naturværdier af national interesse.

Fredningsnævnet vurderer tillige, at ingen af de alternative forslag til vejføring kan anses for mere skånsomme for naturværdierne i området som helhed, end den af Vejle Amtsråd valgte sydlige linjeføring.

I øvrigt mener fredningsnævnet, at fredningsforslaget ikke indeholder sådanne bestemmelser om naturbeskyttelse, naturpleje eller naturgenopretning, at der er påvist et behov for fredning, idet området i forvejen er beskyttet af eksisterende generel lovgivning og planlægning.

Som følge heraf har fredningsnævnet ikke fundet grundlag for at gennemføre Danmarks Naturfredningsforenings fredningsforslag, der derfor er afvist.

Danmarks Naturfredningsforenings klage

Danmarks Naturfredningsforening har bl.a. anført, at foreningen naturligvis ikke siger nej til byggeriet af en motortrafikvej, men foreningen ønsker, at hensynet til ådalen skal inddrages og vægtes tungere, når der vælges en linieføring.

Af VVM-redegørelsen fremgår det, at udbygningsløsningen vil være den mest skånsomme for landskabet, mens de tekniske anlæg ved regionplan-

linien vil medføre en betydelig visuel påvirkning af området. Den sydlige linjeføring vil medføre de største ændringer, og Hjortedalen berøres i væsentligt omfang. En arkitektonisk hensynsfuld udførelse af en bro over Hjortedalen kan ikke kompensere for de negative effekter ved at føre en motortrafikvej tværs over dalen. Hvis der føres en vej tværs over ådalen, er dens herlighedsværdi tabt for altid.

Modsat fredningsnævnet mener naturfredningsforeningen, at ådalen repræsenterer naturværdier af national interesse, og derfor peger foreningen på udbygningsløsningen, der er den mest skånsomme for naturen. Foreningen mener i øvrigt, at en fredning af Hjortedalen er nødvendig for at sikre området den nødvendige beskyttelse og give mulighed for naturpleje og naturgenopretning.

Bemærkninger til klagen

Vejle Amt, Teknik og Miljø har udtalt, at amtsrådet på baggrund af både VVM-redegørelsen, de gennemførte høringer samt vejtekniske forhold og adgangsforhold i lokalområdet har foretaget en samlet analyse af de undersøgte linjeføringer.

Det er på baggrund af denne samlede analyse, at amtsrådet har truffet beslutning om gennemførelse af den sydlige linjeføring. Amtet finder herudover ikke, at klagen samt de vedlagte bilag indeholder forhold, der ikke er indgået i amtets analyse forud for valg af linjeføring og udformning af vejanlægget, herunder valg af afværgeforanstaltninger.

Egtved Kommune har bl.a. udtalt, at man har været i tæt dialog med Danmarks Naturfredningsforening og Vejle Amt med henblik på at få afklaret, om der kunne findes en anden og bedre linjeføring for motortrafikvejen Vandel-Bredsten, som kunne undgå eller begrænse påvirkningen af Hjortedalen. En alternativ løsning er imidlertid forbundet med betydelige konsekvenser for bl.a. landskab og natur. Egtved Kommune er derfor fortsat af den overbevisning, at den sydlige linjeføring af motortrafikvejen udfra en helhedsvurdering giver den bedste løsning. Dette dokumenteres i de VVM-undersøgelser, som Vejle Amt har ladet udarbejde.

Økonomi

Det fremgår af Vejle Amts kommentarer til fredningsnævnet dateret februar 2004, at Den Sydlige Linjeføring, i den udformning som amtet har

besluttet at gennemføre, overslagsmæssigt er beregnet til at koste ca. 250 mio. kr.

Regionplanlinien vil med de samme elementer overslagsmæssigt være ca. 19 mio. kr. dyrere og koste ca. 269 mio. kr.

Naturklagenævnets afgørelse

I sagens behandling herunder besigtigelse og offentligt tilgængeligt møde den 30. september 2004 har deltaget samtlige 10 medlemmer af Naturklagenævnet: Lars Busck (formand), Ole Pilgaard Andersen, Marie-Louise Andreassen, Erling Christensen, Martin Glerup, Leif Hermann, Mogens Mikkelsen, Anders Stenild, Poul Søgaard og Jens Vibjerg.

Et flertal på 6 af Naturklagenævnets medlemmer udtaler:

Hjortedalen udgør et særpræget ådalslandskab med dramatiske terrænformer og store naturværdier. Der er endvidere betydelige kulturhistoriske interesser i området, som i dag er uforstyrret af tekniske anlæg, bortset fra landevejen mod nord. Den sydlige linjeføring vil føre motortrafikvejen midt igennem området på en bro 30 meter over dalbunden og kræve store afgravninger på den ene dalside. Det vil være et markant og uopretteligt indgreb i det uforstyrrede naturområde, ikke alene på grund af de visuelle konsekvenser, men også på grund af den vedvarende støjpåvirkning af omgivelserne.

Efter flertallets opfattelse forudsætter et sådant indgreb, at der ikke findes andre realistiske muligheder for at gennemføre den nye vejforbindelse.

Flertallet lægger til grund, at den såkaldte regionplanlinje udgør en sådan mulighed, jf. amtets regionplanforslag med tilhørende VVM-redegørelse. De landskabelige og naturmæssige problemer ved denne linjeføring er efter flertallets opfattelse væsentlig mindre end ved den sydlige linjeføring, især fordi regionplanlinjen samler trafikanlægge omkring den eksisterende landevej og friholder naturområdet mod syd. Problemerne i forhold til lokaltrafikken må anses for overkommelige, ligesom de af amtet anførte modstående hensyn i øvrigt ikke kan tillægges afgørende vægt.

Af disse grunde og da Hjortedalen, også bortset fra spørgsmålet om valg af linjeføring for motortrafikvejen, rummer naturværdier, som kan begrunde en fredning bl.a. af hensyn til de rekreative interesser, finder flertallet, at fredningen bør gennemføres.

Mindretallet på 4 medlemmer (Ole Pilgaard Andersen, Anders Stenild, Poul Søgaard og Jens Vibjerg) bemærker:

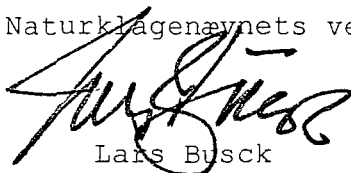
Med den planlægningsproces, som amtet har forestået, er der sket en omhyggelig undersøgelse og afvejning af de modstående hensyn i forbindelse med valget af linjeføring gennem Hjortedalen. Hensyn til naturen er tungtvejende, men ikke det eneste hensyn der skal tages i betragtning. Amtets beslutning er således baseret på en helhedsvurdering, hvori er indgået projektets samlede miljømæssige, vejtekniske, trafikale og samfundsmæssige konsekvenser.

Mindretallet finder på linie med flertallet, at Hjortedalen rummer store naturværdier, som delvis vil gå tabt, hvis der etableres en motorvejsbro henover dalen. Efter mindretallets opfattelse vil regionplanløsningen imidlertid give tilsvarende problemer for landskabet og naturen på grund af de omfattende terraintilpasninger og gennemskæring af Lille Gødding Skov, som denne linjeføring medfører. Vægten må derfor lægges på, at den sydlige linjeføring af amtet og kommunen vurderes at give den bedste løsning for lokaltrafikken i området, og samlet set er den linjeføring, som i størst omfang tilgodeser lokalsamfundets ønsker.

I overensstemmelse med flertallet går Naturklagenævnets afgørelse herefter ud på, at ophæve fredningsnævnets afgørelse om at afvise fredningsforslaget og hjemvise sagen til Fredningsnævnet for Vejle Amt til fornyet behandling og gennemførelse af en fredning af Hjortedalen.

Fredningsforslagets retsvirkninger efter naturbeskyttelseslovens § 37, stk. 2, opretholdes.

På Naturklagenævnets vegne

Lars Busck

Naturklagenævnets formand

Afgørelsen er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. naturbeskyttelseslovens § 82. Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. lovens § 88, stk. 1.

Fredningsnævnet for Vejle amt

Domhusgade 24
6000 Kolding
man-tor 9-15, fre 8-14
Tlf. 76 31 96 00
Fax 76 31 96 41

CVR nr. 21-65-95-09

Nævnets j.nr. FVA 54/2003

Forslag om fredning af Hjortedalen

3. maj 2004

Afgørelse truffet den 3. maj 2004 af Fredningsnævnet for Vejle amt i sag

FVA 54/2003

**Forslag om fredning af
Hjortedalen ved Randbøldal****Sagsrejser: Danmarks Naturfredningsforening**

Ved brev modtaget den 31. oktober 2003 har Danmarks Naturfredningsforening under henvisning til naturbeskyttelseslovens § 1, stk. 3, og § 33, stk. 3, anmodet Fredningsnævnet for Vejle amt om at gennemføre fredning af Hjortedalen ved Randbøldal, Egtved Kommune, Vejle Amt. Fredningsforslaget omfatter et areal på 178 ha. I Naturfredningsforeningens brev anføres:

"For området ligger Vejle Amts "Forslag til tillæg nr. 8 for motortrafikvej mellem Vandel og Bredsten", idet Vejle Amt påregner i de kommende år at forbedre vejforbindelsen fra motorvej E45 mod Billund og Grindstedområdet syd for om Vejle. Anlæg af en motortrafikvej på rute 28 mellem Vandel og Bredsten er en del af denne forbedring.

Forslag til Regionplantillæg er suppleret med en VVM-redegørelse, hvori de miljømæssige forhold er beskrevet for tre løsningsforslag: "regionplanlinie", "sydlig linieføring" og "udbygningsløsningen". Offentlig høring om "Forslag til tillæg nr. 8 for motortrafikvej mellem Vandel og Bredsten" blev afholdt i perioden 5. februar til 7. april 2003. Fredningsforslaget er i konflikt med den sydlige linieføring i forslaget.

Det forventes, at "Forslag til tillæg nr. 8 for motortrafikvej mellem Vandel og Bredsten" forelægges for Amtsrådet den 31. oktober 2003 til endelig vedtagelse, men fremsendelsen af dette fredningsforslag har opsættende virkning for så vidt angår den sydlige linieføring."

Den 31. oktober 2003 vedtog Vejle Amtsråd forslaget til motortrafikvej mellem Vandel og Bredsten med en sydlig linieføring, der berører Hjortedalen. Forslaget indeholder følgende sammenfatning om Landskabsæstetisk vurdering og visualisering (side 14-15):

”Generelt	Anlæg af en ny motortrafikvej vil - uanset valg af linie - medføre en æstetisk og visuel påvirkning af landskabet. I den landskabsæstetiske vurdering er der lagt vægt på, i hvor høj grad vejanlægget forstyrrer oplevelsen af det nuværende landskabs værdier, og om det vil opleves harmonisk set fra omgivelserne. Vejens påvirkning af naturgivne elementer og kulturlandskabet samt vejens tilpasningsmuligheder til omgivelserne er vurderet.
Visualisering	Linierne er visualiseringer på luft- og terrænfotos. Linierne vil dog kunne justeres horisontalt og vertikalt i senere projektfaser. Visualiseringsmetoderne er behæftet med en vis usikkerhed, der stammer fra unøjagtigheder i terrænopmålinger og fotostandpunkternes position. Detaljer i form af broer, underføringer, belysning, skilte og beplantning er endnu ikke projekteret og fremstår derfor i en foreløbig form eller er udeladt.
Landskabsanalyse	Området mellem Vandel og Bredsten opleves som et landskab, adskilt af Vejle Å i en markant tunneldal, skåret ca 40 m ned i morænelandskabet og med stejle, tætbevoksede skrænter. Vandel-området ligger på hedeslette, der affladiges mod vest. Landskabsrummene er små, afgrænsede af læhegn og anden bevoksning og stærkt præget af kulturskabte elementer i form af gravhøje og Hærvejen. Bredsten-området ligger på et moræneplateau, der er relativt fladt med mosearealer og afgrænset af Vejle Ådal mod vest og syd. Landskabet på den østlige strækning er hovedsageligt udnyttet til landbrugsformål. Det er åbent med få læhegn og opdelende elementer. Området nord for Ravning er karakteriseret af en særlig stjerneudstyknings.
Sårbarhed	Morænelandskabet med overgange mellem landskabstyper er sårbart overfor indpasning af et stort vejanlæg, fordi vejens geometri ikke kan håndtere disse oftest bratte ændringer. I det flade landskab med åbne markflader vil vejanlægget være meget synligt, mens der i de lukkede, bakkede landskaber vil være stor uoverensstemmelse mellem vejens og terrænets skala.
Sydlige linie	Sydlige linie skaber en ny markant, fysisk og visuel landskabsbarriere i et område, der er fri for særlige tekniske anlæg og sårbart overfor ændringer. Omlægningen af Hærvejen med motortrafikvejen på bro henover, hævet i terrænet vil berøre kulturlandskabet visuelt. Naturområdet med Vejle Ådal som veldefineret og særligt landskabsselement vil blive berørt i væsentligt omfang. Ådalen krydses vinkelret, hvor dalen er smallest, hvilket giver den kortest mulige dalbro på den aktuelle lokalitet, men broen vil ligge højt og synlig - med dæmningsopbygning på dalens østside - og belaste områdets uforstyrrede karakter. Broen kan dog arkitektonisk udformes, så der visuelt er overensstemmelse mellem broens og ådalens skala. Øst for ådalen berøres ingen væsentlige

landskabslementer direkte, men overførte lokalveje vil ligge som visuelle barrierer.

Regionplanlinien

Regionplanlinien samler de tekniske anlæg i en bred korridor, men den visuelle påvirkning fra de to veje vil være betydelig. Skoven berøres men kan genplantes. Nye vejanlæg i tilknytning til Hærvejen vil medføre et omfattende teknisk anlæg tæt på det kulturhistoriske område. Ved krydsningen af Vejle Ådal er der markante dæmningsopbygninger på begge dalsider, og den positive effekt af landskabsbroen forringes af den negative effekt af den eksisterende dæmning, der ligger som visuel og fysisk barriere og slører ådalens profil. Erstatte den eksisterende dæmning af en åben landskabsbro i dalens bredde, eller fjernes den helt, kan den fysiske og visuelle forbindelse i ådalen genoprettes. På den østlige strækning kan de to vejanlæg adskilles af terræn og beplantning.

Udbygningsløsningen

Vejen anlægges delvist i eksisterende trace, hvilket er mest skånsomt i forhold til landskabet, til trods for at der skal fældes betydeligt i eksisterende bevoksninger på begge sider af Billundvej. Vejens placering er kendt, der inddrages ikke nyt landskab til linieføringen, og skovbryn kan genplantes. Det tekniske trace udvides, og hældningen på dæmningsskrånningerne ændres, hvilket betyder et betragteligt bredere vejanlæg med omfattende dæmninger og afgravninger, specielt ved krydsningen af Vejle Ådal. Erstatte den eksisterende dæmning af en åben landskabsbro i dalens bredde kan den fysiske og visuelle forbindelse i ådalen genoprettes. Den østlig strækning følger Regionplanlinien.

Fredningsforslaget har været offentliggjort i Statstidende den 7. november 2003 og i Vejle Amts Folkeblad. Forslaget er særskilt sendt til samtlige berørte lodsejere. Der har været afholdt offentligt møde på Nørup Sognegård den 9. januar 2004. Fredningsnævnet har besøgt området, der er omfattet af forslaget. I forbindelse med det offentlige møde har Fredningsnævnet givet frist til 1. marts 2004 til fremsendelse af bemærkninger til, hvorvidt forslaget skulle gennemføres. På det offentlige møde har Skov- og Naturstyrelsen givet udtryk for, at forslaget forekommer lidt tyndt, og at man ikke kan støtte det, idet der ikke er tale om naturværdier af national interesse.

Fredningsnævnet har efter det offentlige møde modtaget yderligere kommentarer fra Vejle Amtsråd, fra Danmarks Naturfredningsforening og fra en række lodsejere. Vejle Amtsråds kommentarer er sammenfattet således:

"Regionplantillæg nr. 8 om motortrafikvejen Vandel - Bredsten blev vedtaget af Vejle Amtsråd d. 31. oktober 2003.

Danmarks Naturfredningsforening har rejst fredningssag for Hjortedalen for at forhindre den planlagte motortrafikvej mellem Vandel og Bredsten i at krydse Hjortedalen.

Vedtagelsen af regionplantillægget hviler på en omfattende analyse af flere alternativer

gennem flere offentlige høringer som foreskrevet i V VM-proceduren.

I modsætning til Danmarks Naturfredningsforening er amtet forpligtiget til at anlægge et helhedssyn på regionplanlægningen.

Analysen viste at den vedtagne Sydlige Linieføring (bilag 2) samlet set giver færre negative konsekvenser for miljø, natur, kulturhistorie og landskab, sammenlignet med den alternative linieføring (Regionplanlinien).

Derudover taler hensyn til vejteknik og økonomi for det vedtagne projekt.

Selv om projektet vil påvirke Hjortedalen vil landskabsoplevelsen i ådalen stadig have en meget høj kvalitet efter at vejprojektet er realiseret, bl.a. fordi der etableres en meget åben brokonstruktion, som spænder over hele dalens bredde. Hensynet til området omkring Hærvejen og Firehøje har bl.a. inspireret amtet til at vælge et lavt længdeprofil gennem området.

Skov- og Naturstyrelsen finder i lighed med amtet, at fredningsforslaget er lidt tyndt, og støtter ikke forslaget.

Det bemærkes at Danmarks Naturfredningsforening ikke bragte fredningsforslaget frem i forbindelse med de offentlige høringer om projektet i 2000 og 2003.

Ud fra en generel betragtning bør der i øvrigt ikke gennemføres fredninger på arealer hvor de væsentlige land skabs- og naturinteresser allerede er beskyttede af eksisterende lovgivning og planlægning.

Denne holdning falder i tråd med, at fredning ifølge Naturbeskyttelsesloven's § 33 kan komme på tale hvor det er nødvendigt for at varetage lovens formål. I de tilfælde hvor lovens formål er sikret på anden vis bør fredning følgelig ikke komme på tale.

Det foreslåede fredningsområde er allerede beskyttet i henhold til bestemmelserne i Naturfredningsloven og af regionplanen.

Behovet for at gennemføre trafikale forbedringer på strækningen har været erkendt i over 30 år.

Analysen af trafikken i forbindelse med igangsætningen af VVM redegørelsen viste at en tidssvarende løsning ville kræve at landevejsstrækningen udbygges til motortrafik vej.

Undersøgelsen viste at en udbygning af det eksisterende vejtracé gennem Vejle å-dal til motortrafikvej var mulig, men ville give et uantageligt dårligt resultat. Vejens tracé ville langt fra ville leve op til de normale krav til en motortrafikvejstracé, og man ville bl.a. kunne frygte problemer i forhold til trafiksikkerheden. Samtidigt ville konsekvenserne for lokaltrafikken være uacceptable.

Den såkaldte Regionplanlinie (bilag 3) indgik som alternativ linieføring i den gennemførte offentlige høring om forslaget til regionplantillæg.

Regionplanlinien blev herefter fravalgt fordi den giver flere negative konsekvenser for naturen end den Sydlige Linieføring, idet Tracéet beslaglægger og påvirker større skovområder. Særligt den blandede skov umiddelbart vest for å-dalen har stor værdi. Terræntilpasningen er dårlig med høje dæmningsopbygninger og dybe afgravninger og en problematisk passage af å-dalen.

Endelig er Regionplanlinien ud fra en trafik- og vejteknisk vurdering en dårligere løsning end den Sydlige Linieføring.

Danmarks Naturfredningsforening har i forbindelse med fredningssagen foreslået et alternativ som er en kombination af Sydlig Linie øst for Ny Nørup og Regionplanlinien vest for Ny Nørup (gennem Vejle ådal). For at løse lokaltrafikproblemet er der foreslået en lokalvejsforlægning mellem Vandel og Hærvejen.

Løsningen er uantagelig, dels af landskabshensyn, dels af hensyn til naturinteresserne og endelig ud fra en økonomisk vurdering.

Som udgangspunkt rummer linieføringen de samme problemer som Regionplanlinien som er beskrevet ovenfor.

Ved at tilføje et parallelt vejanlæg mellem Vandel og Hærvejen opstår derudover et uheldigt visuelt sammenstød mellem 2 vejanlæg på strækningen, der beslaglægges mere natur og skabes en forøget barriereeffekten overfor vildtet.

Ved at tilføje lokalvejen genopstår netop det landskabelige problem med 2 parallelle vejanlæg som VVM-analysen viste man burde undgå hvis Regionplanlinien skulle gennemføres.

Danmarks Naturfredningsforenings forslag til løsning er ca. 54 mio. kr. (ca. 22 %) dyrere end den vedtagne løsning."

Danmarks Naturfredningsforening er fremkommet med følgende yderligere bemærkninger:

Foreningen har sammen med Egtved Kommune holdt møde med Vejle Amt og Skov- og Naturstyrelsen den 26. februar 2004 med henblik på at afklare mulige vejalternativer, der kan imødekomme Egtved Kommunes forbehold omkring den lokale nord-sydgående lokal trafik. Foreningen fremkom i efteråret 2003 med et forslag til en lokal parallelvej, der måske kunne løse problemerne med lokaltrafikken. Vejle Amt har undersøgt dette forslag og foreningen finder på den baggrund ikke at dette er nogen optimal løsning. Vejen løser de lokale trafikproblemer, men er æstetisk set uheldig.

I notatet fra Vejle Amt om "Planlægningen af Rute 28 Vandel-Bredsten", gør amtet rede for, at der er fem udbygningsmodeller. To af disse modeller indebærer enten en udbygning af rute 176 eller rute 469/425. Der er således alternativer til en vejgennemførelse gennem Hjortedalen, som formentlig vil kunne tilgodese de vejtekniske krav samtidig med, at naturen beskyttes.

Foreningen peger på, at disse udbygningsløsninger undersøges nærmere eller at "Udbygningsløsningen" eller alternativt "Kombinationsløsningen" som beskrevet i Vejle Amt: "Kommentarer til Fredningsnævnet vedr. fredningsforslag for Hjortedalen" danner baggrund for vejudbygningen.

Vejle Amt påpeger, at disse to løsninger rent vejteknisk ikke er optimale. Men foreningen finder, at de naturværdier, der vil gå tabt ved en vejgennemførelse af Hjortedalen, er så væsentlige, at det bør føre til, at man i dette helt særlige tilfælde prioriterer naturen frem for vejteknikken.

Skov- og Naturstyrelsen gav på mødet udtryk for, at de tilsvarende peger på "Udbygningsløsningen".

Fredningsnævnet har modtaget yderligere visualiseringer herunder af

Danmarks Naturfredningsforenings alternative forslag til en lokal parallelvej. Det anføres heri:

"Regionplanlinien"

Regionplanlinien følger så vidt muligt den eksisterende landevejs linieføring, men vil - som en nyanlagt motortrafikvej med den geometri et sådant anlæg kræver - medføre en række større afgravninger og påfyldninger gennem det urolige terræn, dvs med stor skadevirkning, især gennem skoven, som i øvrigt lokalt indeholder en del bevaringsværdig, gammel løvskov.

Dalpassagen udføres med en relativ høj, åben landskabsbro som nødvendigvis må føres over dalen i en skrå vinkel (hvilket medfører en forholdsmæssig lang passage). Placeringen tæt langs den eksisterende vejdæmning tilfører ikke landskabet nye kvaliteter. I vestenden derimod - udenfor skoven - følges terrænet roligt og harmonisk.

Lokalvejnettet forbindes til motortrafikvejen via et tilslutningsanlæg ved Hærvejen.

På skovstrækningen, hvor både motortrafikvejen og den dobbeltrettede sti langs nordsiden ligger i afgravning, etableres en samlet, overført faunapassage.

Sammenfattende: Regionplanlinien udmærker sig ved at de tekniske anlæg fortsat holdes samlede, men dette modvejes af, at passagen gennem skovområdet (som lokalt indeholder bevaringsværdig gammel løvskov) - og dalområderne dels er betydelig længere, dels at terrænet her er meget uroligt. Terræntilpasningen er således ugunstig, hvorfor påvirkningen af landskabet vurderes at ville medføre flere negative konsekvenser end tilfældet er for Sydlige Linie.

Regionplanlinien - med parallelført lokalvej

Den parallelførte lokalvej - mellem den gamle landevej øst for Vandel og Hærvejen - vil især påvirke landskabet vest for skoven. Motortrafikvejen følger på denne strækning den eksisterende landevejs trace, dvs nogenlunde i eksisterende terrænniveau.

Den overførte lokalvej vil ligge på en op til 6 m høj dæmning, dvs en visuel og fysisk barriere igennem det åbne terræn vest for skoven og relativt tæt - og synligt - set fra Firehøje. I østenden føres lokalvejen relativt dybt ned i terrænet - og gennem skoven - for at kunne tilsluttes Hærvejen.

På skovstrækningen, hvor begge veje ligger i afgravning, etableres en samlet, overført faunapassage.

Sammenfattende: Ved at forbinde lokalvejen i vestenden af Regionplanlinien vil helheden - dvs foruden ugunstig terræntilpasning gennem skov- og dallandskabet - yderligere blive tilføjet et uharmonisk og skæmmende element i det åbne landskab, herunder set fra Firehøje.

Sydlige Linie

Sydlige Linie passerer Vejle Ådal ca. 1 km syd for den nuværende landevejs passage, i et område hvor dalen er markant V-formet og skovklædt - primært med nåleskov, hvoraf en del i øvrigt blev vindfældet under orkanen i december 1999. Bevoksningen bærer fortsat præg af stormfaldet. Linien føres højt, 30 m over dalbunden, med en åben landskabsbro der spænder vinkelret over dalen, i dalens fulde bredde. En konsekvent og kort passage gennem skov/dallandskabet. Den valgte linieføring - med det lavest mulige længdeprofil af de to tidligere undersøgte muligheder - påvirker omgivelserne mindst muligt, herunder set fra Firehøje (se detailvurdering i VVM-redegørelsen). Vejlinien føres primært i afgravning forbi Firehøje.

Broudførningen er tænkt udført som en bukonstruktion i dalens fulde bredde, og er således i bedst mulig harmoni med de naturgivne forudsætninger.

Lokalvejnettet forbindes ved at den eksisterende landevej føres over motortrafikvejen i et område hvor motortrafikvejen er gravet ned. Lokalvejen følger det eksisterende terrænniveau på en afdæmpet måde. Øst for krydspunktet mellem de to veje vil det, være muligt at etablere en overført faunapassage idet motortrafikvejen her ligger i afgravning. Dette mulige tilvalg er dog ikke indeholdt i projektet, eftersom lokaliteten ligger i åbent land udenfor skoven, der er stor afstand til den eksisterende landevej og kun kort afstand til dalbroen over Vejle Ådal.

Sammenfattende: Sydlige Linie udmærker sig primært ved at passagen gennem skovområdet (som primært består af nåletræ) - og dalområdet er kortest mulig, og med mindst mulig skadevirkning tilføje. Dog spredes de tekniske anlæg lokalt.

Fredningsnævnets begrundelse og resultat:

Danmarks Naturfredningsforening har rejst fredningssagen for at forhindre den planlagte motortrafikvej mellem Vandel og Bredsten i at krydse Hjortedalen – Den sydlige linjeføring. Bortset herfra er det Fredningsnævnets vurdering, at fredningsforslaget ikke indeholder sådanne bestemmelser om naturbeskyttelse, naturpleje eller naturgenopretning, at der er påvist et behov for fredning, idet området i forvejen er beskyttet af eksisterende generel lovgivning og planlægning.

Det er en selvfølge, at anlæg af en motortrafikvej indebærer et betydeligt indgreb i de berørte områders natur og i de landskabsmæssige og kulturhistoriske værdier. Der er tale om et vejanlæg af regional betydning vedtaget i overensstemmelse med en demokratisk proces efter høringsfase og på grundlag af en grundig undersøgelse af de alternative muligheder.

Det er Fredningsnævnets opfattelse, at et sådant vejprojekt kun bør kunne forhindres ved gennemførelse af en fredning, hvis der er tale om naturværdier af national interesse, eller hvis der kan påvises brugbare alternative forslag, der er mere skånsomme for naturen.

Fredningsnævnet kan tiltræde vurderingen fra Skov- og Naturstyrelsen, hvorefter der ikke er tale om naturværdier af national interesse.

Fredningsnævnet vurderer tillige, at ingen af de alternative forslag til vejføring kan anses for mere skånsomme for naturværdierne i området som helhed, end den af Vejle Amtsråd valgte sydlige linjeføring. Specielt vil en overførsel af lokalvejen ved Firehøje på en op til 6 m høj dæmning efter nævnets vurdering medføre en markant forringelse af de landskabelige værdier på stedet. Som følge heraf finder Fredningsnævnet ikke, at der er grundlag for at gennemføre Danmarks Naturfredningsforenings fredningsforslag, der derfor afvises.

Klagevejledning

Fredningsnævnets afgørelse kan påklages til Naturklagenævnet, Frederiksborggade 15, 1360 København K. Klage skal indgives skriftligt. Klage skal ske inden 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt.

Det følger af naturbeskyttelseslovens § 41, stk. 2, jf. § 37, stk. 2, at fredningsforslagets retsvirkninger opretholdes, indtil Naturklagenævnet har truffet afgørelse, eller indtil klagefristen er udløbet, uden at afgørelsen er

påklaget.

Der må således fortsat ikke foretages noget, der strider mod de foreslåede fredningsbestemmelser.

Det er en betingelse for Naturklagenævnets behandling af Deres klage, at De indbetaler et gebyr på 500 kr. til Naturklagenævnet. Nævnet vil sende Dem en opkrævning på gebyret, når nævnet har modtaget klagen fra Fredningsnævnet. Naturklagenævnet vil ikke påbegynde behandling af klagen, før gebyret er modtaget. Vejledning om gebyrordningen kan findes på Naturklagenævnets hjemmeside www.nkn.dk

Gebyret tilbagebetales, hvis De får helt eller delvis medhold i Deres klage.

Denne afgørelse er sendt til skrivelse er sendt til samtlige lodsejere og til de øvrige deltagere i det offentlige møde samt til Friluftsrådet, v/ amtsformand Lars R. Petersen, Bjerrevej 91, 8700 Horsens, til Friluftsrådet, Scandiagde 13, 2450 København SV, og til Skov- og Naturstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø.

Preben Bagger
formand

Fredningsnævnet for Vejle amt

Vejle Amt
Teknik og Miljø
Damhaven 12
7100 Vejle

FOTOKOPI
FREDNINGSNÆVNET
SCANNET

Domhusgade 24
6000 Kolding
man-tor 9-15, fre 8-14
Tlf. 76 31 96 00
Fax 76 31 96 41

Mønstret
Skov- og Naturstyrelsen

CVR nr. 21-65-95-09

13 APR. 2005

Nævnets j.nr. FVA 54/2003

Forslag om fredning af Hjortedalen

12. april 2005

Ansøgning om principiel godkendelse af lokalvejsforbindelse inden for det område, der er foreslået fredet omkring Hjortedalen

Ved brev af 28. februar 2005 har Vejle Amt anmodet om Fredningsnævnets principielle stillingtagen til lokalvejsforbindelse. I brevet hedder det:

"Vedr. Motortrafikvej Vandel - Bredsten; parallelført lokalvej langs sydsiden af motortrafikvejen - vest for Hærvejen.

Amtet skal hermed anmode Fredningsnævnet om principiel godkendelse af lokalvejsforbindelse fra Vandel med tilslutning til Hærvejen, benævnt forslag A i vedlagte materiale, i forhold til forslag om fredning af Hjortedalen.

Naturklagenævnet afgjorde den 15. oktober 2004, at et fredningsforslag rejst af Danmarks Naturfredningsforening for Hjortedalen, Randbøldal skal gennemføres. Den "Sydlige Linie" for en motortrafikvejsforbindelse, der tidligere var besluttet af Amtsrådet kan dermed ikke gennemføres. Amtet arbejder derfor nu videre med et nyt forslag til regionplantillæg for den såkaldte "Kombinationslinie" der er placeret i fredningsforslagets nordlige udkant.

I forbindelse med planlægningen af "Kombinationslinien" arbejdes der sideløbende med en optimering af lokalvejsnettet mellem Vandel og Bredsten, med henblik på at tilgodese lokaltrafikken og samtidig minimere sammenblandingen af lokal og regional trafik.

Der er i den sammenhæng blevet belyst 2 alternative linieforslag for en parallelført lokalvej fra Vandel og med tilslutning til Hærvejen, benævnt forslag A og B, se vedlagte bilag. Ved anlæg af lokalvejen bliver den eksisterende forbindelse mellem Nørup og Vandel retableret som lokal vejforbindelse.

Linieforslagene for lokalvejen er forelagt og drøftet med Danmarks Naturfredningsforening på møde den 14. januar 2005.

Danmarks Naturfredningsforening har efterfølgende med brev modtaget den 4. februar 2005 meddelt at et flertal i lokalkomiteen umiddelbart vil foretrække forslag A. Se venligst vedlagte kopi af Naturfredningsforeningens brev.

De 2 alternative forslag er ligeledes blevet drøftet med Randbøl Statsskovdistrikt der dog ikke har peget på et af de to forslag som værende at foretrække.

Amtets vurdering:

Forslag B vil medføre et mindre indgreb i skovområderne på stedet og vil kunne tilpasses landskabet. Forslaget vil dog samtidig, lokalt, medføre en fragmentering af landskabet

2005-121110-0019
26

indenfor den nordlige del af det område der søges fredet.

Omvendt vil Forslag A samle de tekniske anlæg i området optimalt og derved begrænse indgrebet indenfor det område der ønskes fredet men genere et større jordoverskud.

Udgiften til forslag A er ca. 10 mio. kr. større end forslag B. Merudgiften skyldes primært, at en forudsat fauna - overføring også skal føres over den parallelle lokalvej ved forslag A. Endvidere vil forslag A medføre et væsentligt større jordarbejde. I forhold til det hidtil forudsatte projekt med tilslutningsanlæg ved Hærvejen medfører forslag A en merudgift på knap 9 mio. kr. i 2005 - priser.

Forskellene mellem de to belyste alternativer må, set i forhold til motortrafikvejens samlede landskabspåvirkning alt andet lige betragtes som begrænsede. Det er dog samlet Amtets vurdering, at forslag A i størst omfang vil kunne tilgodese de mange forskellige interesser i området.

Amtet skal derfor, og af hensyn til den videre planlægning for Motortrafikvejen Vandel - Bredsten anmode om Fredningsnævnets principielle godkendelse af forslaget til lokalvej."

Danmarks Naturfredning har i det omtalte brev, der er dateret 2. februar 2005, anført:

"Vedr. linieføring for vejanlæg ved Vandel-Bredstenvejens krydsning af Hærvejen.

Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomite for Egtved har drøftet de to forslag til linieføring af lokalvejen hvor den ny motortrafikvej krydser/ forbindes med Hærvejen.

Et flertal i lokalkomiteen vil umiddelbart foretrække forslag A, ud fra følgende begrundelser:

- Ved at vejanlægget holdes samlet, undgår man fragmentering af naturområdet.
- Ved at lade faunapassagen føre over både motortrafikvej og lokalvej, opnår man større sikkerhed for både vildt og bilister - her tænkes især på rådyr, som det ikke er ufarligt at påkøre.

Selv om der må formodes at udgå mindst støj fra forslag B, fandt man, at lokalvejen gennem skovområdet ville medføre en unødigt fragmentering af landskabet.

Vi finder det i øvrigt vanskeligt at gennemskue den reelle landskabspåvirkning, visualiseringerne er lavet "på langs" af vejen, men hvis man ser anlægget fra siden, f.eks. fra Firehøje og Hærvejen, vil det måske ikke ses, at vejtracheet er så bredt?"

Fredningsnævnets begrundelse og resultat:

Fredningsnævnet er enig med Vejle Amts vurdering af, at den foreslåede lokalvejsforbindelse er bedst i overensstemmelse med fredningsforslagets intentioner. Fredningsnævnet giver derfor sin principielle godkendelse af den forelagte lokalvejsforbindelse.

Lokalvejsforbindelsen vil blive indarbejdet i fredningsforslaget.

Kopi af denne skrivelse er sendt til Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomite v/ Anne Birgitte Levisen, Ødsted Skovvej 10, Ødste, 7100 Vejle, til Danmarks Naturfredningsforening, Madsnedøgade 20, 2100 København Ø, til Friluftsrådet, v/ amtsformand Peder Rasmussen, Calvinsvej 53, 7000 Fredericia, til Friluftsrådet, Scandiagde 13, 2450 København SV, og til Skov- og Naturstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø.

Modtaget i
Skov- og Naturstyrelsen

13 APR 2005

Preben Bagger
formand

Side 3/3

DISPENSATIONER>

Afgørelser - Reg. nr.:

Herunder ses afgørelser i dispensationssager for denne fredning

SCANNED

FREDNINGSNÆVNET FOR SYDJYLLAND, NORDLIG DEL**Domhusgade 24, 6000 Kolding****76 31 96 38, mail: biran@domstol.dk**

Vedrørende j. nr.: 6/2008: Ansøgning om dispensation til at etablere et jordvarmeanlæg på ejendommen matr. nr. 3 ak Lihme by, Nørup.

Fredningsnævnet har den 23. maj 2008 modtaget en ansøgning fra Tine Drejer, Rodalvej 57, 7183 Randbøl, om dispensation til at etablere et jordvarmeanlæg på ejendommen matr. nr. 3 ak Lihme by, Nørup, der grænser op til hendes ejendom matr. nr. 3 bb smst. De arealer, der berøres af projektet, er fredet ved kendelse, afsagt den 28. december 2006 om fredning af Hjortedalen. Det fremgår af fredningsbestemmelserne blandt andet, at det er formålet med fredningen af Hjortedalen at sikre og forbedre området som et fredfyldt åndehul med særlige natur -, landskabelige -, geologiske - og kulturhistoriske værdier, herunder at området ikke forstyrres af tekniske anlæg, ligesom der ikke må foretages terrænreguleringer. Etableringen af jordvarmeanlægget kræver derfor, at fredningsnævnet meddeler dispensation i medfør af naturbeskyttelsesloven § 50, stk. 1, til projektets gennemførelse.

Fredningsnævnets formand har behandlet sagen i medfør af forretningsordenen for fredningsnævn § 10, stk. 5, fordi sagen skønnes at være af underordnet betydning i forhold til fredningens formål og har besluttet at meddele Tine Drejer dispensation til at etablere jordvarmeanlægget på de vilkår, der fremgår af afsnittet "Fredningsnævnets afgørelse".

Sagens baggrund:

Den 31. oktober 2003 rejste Danmarks Naturfredningsforening sag om fredning af Hjortedalen, fordi dalen med omgivelser er et imponerende landskab med terrænformer, der er ualmindelige for danske forhold. Den unikke variation i landskabsformen i området med Hjortedalen skyldes beliggenheden ved "hovedopholdslinjen", der var grænsen for isudbredelsen under den sidste del af sidste istid. De markante høje skrænter er skovbevoksede, mens dalbunden i dag er uden vegetation. Det fremgår af fredningsforslaget, at Hjortedalen i 2003 fremstod som et uforstyrret område fri for tekniske anlæg.

Fredningsnævnet for Vejle amt tog med forskellige ændringer fredningspåstanden til følge og fastsatte i kendelsen, afsagt den 28. december 2006, blandt andet følgende fredningsbestemmelser for de fredede arealer:

"...

§ 1. Formål

Fredning af Hjortedalen skal sikre og forbedre området som et fredfyldt åndehul med særlige natur, landskabelige, geologiske og kulturhistoriske værdier, herunder

1. At udsigterne sikres og at der til enhver tid er frit udsyn gennem hele

B15-121-00028

3

dalbunden.

2. At området ikke forstyrres af tekniske anlæg, herunder vejanlæg.
3. At området, herunder eksisterende overdrevsarealer, engarealer, hedearealer og mosearealer sikres pleje....
4. At sikre mulighed for naturgenopretning af området med henblik på at forbedre levedygtighederne for sjældne arter og skabe gode betingelser for indvandring af nye arter ...
5. At sikre de kulturhistoriske værdier i området, herunder Hærvejen, det øst-vestgående vadested med tilknyttede anlæg i forbindelse hermed..

§ 2. Arealernes anvendelse

Stk. 1. Arealet skal fremstå som et natur- og skovområde med skovklædte skrænter, åbne eng-, mose-, hede-, å-, sø-, og overdrevsarealer....

Stk. 2. Den nuværende tilstand kan kun ændres ved dispensation fra fredningsnævnet efter § 7.

...

§ 3 Bebyggelse, stier, veje og tekniske anlæg

Stk. 1. Der må ikke udstykkes, etableres nye synlige skel, hegn eller placeres faste anlæg, veje, luftledninger, belysning, master og skilte og lignende i området...

...

§ 3. Terrænreguleringer

Der må ikke foretages terrænreguleringer, herunder råstofindvinding i området. Undtaget herfor er dog terrænændringer med henblik på opfyldelse af fredningens formål.

...

§ 6. Naturpleje og naturgenopretning

Stk. 1. I området skal det være muligt for fredningsmyndigheden at foretage pleje og naturgenopretning til opfyldelse af fredningens formål..."

Tine Drejer, der ejer ejendommen matr. nr. 3 bb Lihme by, Nørup, har den 23. maj 2008 ansøgt fredningsnævnet om dispensation til at etablere et jordvarmeanlæg på ejendommen matr. nr. 3 ak smst. I ansøgningen er projektet beskrevet således:

"...

For at etablere jordvarmeanlæg som passer til vor størrelse ejendom er det påkrævet, at der graves 600 meter jordslanger ned i jorden i en dybde på ca. 1 meter. De 600 meter skal graves ned i 6 x 100 meter i ca. 20 cm.s render. De samles i en cementring som placeres i umiddelbar forlængelse af slangerne, men på vor matrikel.

Efter vejledning fra det firma, vi påtænker skal udføre opgaven skal nedgravningen foretages på følgende måde: Der graves 6 render på 20 cm i bredde og 1 meter i dybden. Den optimale måde at gøre dette på er ved anvendelse af en minigraver, idet man med en sådan vil være i stand til at grave renderne i den påkrævede bredde, uden at der bliver en masse spildplads udenom. Når renderne er gravet, placeres jordvarmeslangerne i renderne, og det hele dækkes til med jord igen, hvorefter etableringen ikke vil være synlig. Det vil være muligt at "skrabe" det øverste lag jord med græsbevoksningen af, således at dette efter endt nedgravning kan lægges på igen, hvorefter jordarealet vil fremstå som før projektets påbegyndelse. Denne fremgangsmåde inklusiv placering af jordvarmeslangerne er anslået at tage 2 arbejdsdage, og med den type materiale der anvendes til fremstilling af jordvarmeslangerne skal der ikke påregnes udskiftning af disse, hvorefter en eventuel vedligeholdelse med dertilhørende genopgravning ikke skal påregnes. I øvrigt henvises til vedlagte skitse over, hvor vi påtænker at foretage nedgravningen, samt hvor jordvarmeslangerne forbindes med varmeanlægget på vor ejendom.

Evt. indsigelser fra nuværende ejer af det omhandlede jordstykke:

Vi har rettet henvendelse til den nuværende ejer af matr. nr. 3 ak som grundet sygdom repræsenteres af en søn, og de har ikke nogen indvending til en eventuel nedgravning af jordvarmeslanger på deres matr. En sådan foranstaltning vil Dertil skal ydermere tilføjes, at når den nuværende ejer af matr. nr. 3 ak ønsker at sælge, er det planen, at vi skal købe det stykke areal til vor grund, som kommer til at være omfattet af nedgravningen."

Det fremgår af tegningen, der er vedlagt ansøgningen, at jordvarmeslangerne skal nedgraves i 3 løkker á 2 x 100 meter hver på ejendommen matr. nr. 3 ak Lihme by, Nørup, og at jordvarmeslangerne skal samles i en cementring på Tine Drejers ejendom matr. nr. 3 bb smst.

Fredningsnævnets behandling af sagen:

Fredningsnævnet har behandlet sagen på skriftligt grundlag og har i høringsbrev af 4. april 2008 anmodet Vejle Kommune, Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet og Dansk Ornitologisk Forening om eventuelle bemærkninger til ansøgningen med høringsfrist den 21. april 2008.

Fredningsnævnet har ikke ved høringsfristens udløb modtaget indsigelser mod projektet.

Fredningsnævnets afgørelse:

Fredningsnævnet kan i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, meddele dispensation fra en fredningsbestemmelse, såfremt det ansøgte ikke strider mod formålet med fredningen.

Det fremgår af kendelsen om fredningen af Hjortedalen, at det er formålet at sikre og forbedre det fredede område "som et fredfyldt åndehul med særlige natur, landskabelige, geologiske og kulturhistoriske værdier", samt sikre at området ikke forstyrres af tekniske anlæg, herunder vejanlæg. Det er derfor bestemt i fredningsbestemmelsernes § 3 blandt andet, at der ikke må ikke udstykning, etableres nye synlige skel, hegn eller placeres faste anlæg, veje, luftledninger, belysning, master, skilte og lignende i området.

Efter de foreliggende oplysninger om projektets omfang, og at jordvarmeanlægget efter etableringen ikke vil være synligt i terrænet, vurderer fredningsnævnet, at det ikke strider mod fredningsbestemmelserne, at der meddeles Tine Drejer dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, til at erhverve en del af ejendommen matr. nr. 3 ak Lihme by, Nørup, samt at etablere et jordvarmeanlæg på denne ejendom og de nødvendige forbindelse til ejendommen matr. nr. 3 bb Lihme by, Nørup, på vilkår,

at græsset, hvor renderne skal graves, afrømmes, inden gravearbejdet på begyndes,

at opgravet materiale, der ikke kan genplaceres i de gravede render, deponeres efter Vejle Kommunes anvisning, eventuelt uden for det fredede område,

at afrømmet græs genanbringes ovenpå de gravede render efter afslutningen af gravearbejdet og nedlægningen af slangerne til jordvarmeanlægget,

og

at jordvarmeanlægget i øvrigt etableres i overensstemmelse med det materiale, der er forelagt fredningsnævnet.

Klagevejledning:

Denne afgørelse kan senest 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt de pågældende, indbringes for Naturklagenævnet, Frederiksborggade 15, 1360 København K, af Tine Drejer, Miljøcenter Ribe, Vejle kommune, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Naturfredningsforenings Lokalkomite, Friluftsrådet, Dansk Ornitologisk Forening, lokale foreninger og andre, som har væsentlig interesse i afgørelsen.

Klage indsendes til fredningsnævnet, der videresender sagen til Naturklagenævnet.

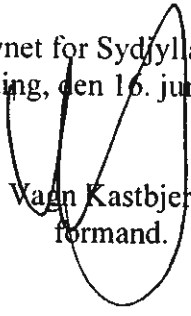
Det er en betingelse for Naturklagenævnets behandling af klagen, at der indbetales et gebyr på 500 kr. til Naturklagenævnet. Nævnet vil sende en opkrævning på gebyret til klageren, når nævnet har modtaget klagen fra fredningsnævnet. Naturklagenævnet vil ikke påbegynde behandlingen af klagen, før gebyret er modtaget. Vejledning om gebyrordningen kan findes på Naturklagenævnets hjemmeside www.nkn.dk.

Såfremt en klage indgives, må nævnets dispensation ikke udnyttes, før sagen er færdigbehandlet og stadfæstet af Naturklagenævnet.

Denne dispensation bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 3 år.

Såfremt projektets gennemførelse kræver tilladelse eller dispensation efter anden lovgivning, skal ansøgeren rette henvendelse til den myndighed, der administrerer tilladelser eller dispensationer i henhold til denne lovgivning.

Fredningsnævnet for Syddjylland, Nordlig del,
Kolding, den 16. juni 2008.

Vagn Kastbjerg,
formand.

Denne afgørelse med bilag er sendt til:

Tine Drejer og Bo Nissen Andersen, Rodalsvej 57, 7183 Randbøl
Vejle kommune, Teknisk Forvaltning, Skolegade 1, 7100 Vejle
Miljøcenter Ribe, Sorsigvej 35, 6760 Ribe,
Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø.
Danmarks Naturfredningsforenings Lokalkomite v/Anne Birgitte Levisen, Ødsted Skovvej 10, 7100
Vejle
Friluftsrådet, Scaniagade 13, 2450 København SV.
Friluftsrådet c/o, Erik Abitz, Solvej 20, 7120 Vejle Øst
Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 København V
Skov- og Naturstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø
Skov- og Naturstyrelsen, Trekantsområdet, Gjøddinggård, Førstballevej 2, 7183 Randbøl

FREDNINGSNÆVNET FOR SYDJYLLAND, NORDLIG DEL
Kolding Åpark 11, 6000 Kolding
Telefon 99686800, mail: biran@domstol.dk

Fredningsnævnets sagsnummer 8/2016: Ansøgning om dispensation til at opføre et hus på ejendommen matr. nr. 3 a Gødding tilhørende Asker Abildgaard og Anne Grethe Doose, Hærvejen 62, Randbøl.

Fredningsregisteret – Reg. nr.: 08055a Hjortedalen

Fredningsnævnet har den 20. og 31. januar 2016 modtaget en ansøgning fra Koordinat Byggerådgivning v/ Kurt Pedersen, Hans Thomsens vej 97, Vandel, om dispensation til at fjerne en eksisterende bygning, opført vinkelret på beboelseshuset på ejendommen matr. nr. 3 a Gødding, Vandel, beliggende Hærvejen 62, Randbøl, og at erstatte bygningen med en ny længe, der skal anvendes til beboelse og fyrrum/værksted.

Ejendommen er omfattet af Naturklagenævnets afgørelse af 28. januar 2008 om fredning af Hjortedalen i Vejle Kommune. Hjortedalen er den øvre del af Vejle Ådal fra Randbøldal op til Gødding. Dalen, og dens omgivelser er et imponerende landskab med terrænformer, som er ualmindelige for danske forhold, samt rig på natur og kulturhistoriske spor.

Det er formålet med fredningen at bevare de landskabelige, naturmæssige, geologiske og kulturhistoriske værdier, der knytter sig til Hjortedalen.

Det fremgår af fredningsbestemmelsernes § 4, at der ikke må opføres ny bebyggelse i fredningsområdet, men fredningsnævnet kan dog godkende ombygninger, tilbygninger, garage- og redskabsskure, hvis disse placeres i tilknytning til eksisterende bebyggelse og udformes på en måde, der ikke skæmmes området. Det fremgår endvidere af bestemmelsen, at der ikke må foretages terrænreguleringer.

Fredningsnævnet skal derfor tage stilling til, om der kan dispenseres til projektets gennemførelse.

Fredningsnævnet har behandlet sagen på skriftligt grundlag.

Fredningsnævnets afgørelse:

Denne afgørelse er truffet i medfør af forretningsordenen for fredningsnævn § 10, stk. 5, af fredningsnævnets formand.

Fredningsnævnet meddeler Asker Abildgaard og Anne Grethe Doose dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, til at gennemføre projektet.

Fredningsnævnet har ved denne afgørelse ikke taget stilling til lovligheden af den vejadgang, der er etableret fra Hærvejen til parkeringspladsen nord for Asker Abildgaards og Anne Grethe Dooses ejendom.

Vilkår for dispensationen:

Der gælder disse vilkår for dispensationen:

1. Tilbygningen og carporten skal placeres på grunden som vist på vedhæftede rids.
2. Tilbygningen skal opføres i overensstemmelse med den tegning, der er vedhæftet denne afgørelse.
3. Carporten skal opføres som en let konstruktion med træstolper og halvtag og uden facadebeklædning eller porte.
4. Carportens mål må ikke overstige (bredde x dybde) 6 meter x 5,5 meter.
5. Bygningsrester fra den nedbrudte bygning og byggeaffald skal deponeres uden for det fredede område.

Hvis vilkårene for dispensationen ikke overholdes, falder dispensationen bort.

Sagens baggrund:

Asker Abildgaard og Anne Grethe Doose ejer ejendommen matr. nr. 3 a Gødding, Vandel. Der er på ejendommen opført et stuehus, parallelt med vejen; vinkelret på stuehuset er opført en længe, der tidligere har været anvendt som traktørsted. Bag længen – mod syd var der tidligere en carport.

Stuehuset og længen er opført i mursten/kampesten, der er hvidkalket, og taget er lagt i strå.

I mails, sendt den 20. januar 2016 og 31. januar 2016, har byggerådgiver Kurt Pedersen oplyst, at Asker Abildgaard og Anne Grethe Doose vil nedbryde længen og opføre en tilbygning i samme stil som det eksisterende beboelseshus.

2/3 del af nybygningen skal indrettes til beboelse, medens resten af nybygningen skal benyttes til værksted og fyrrum.

Det fremgår af et grundrids, at længen, der skal fjernes, måler 17,7 meter x 6,05 meter, og at nybygningen måler 16,2 meter x 7,05 meter; bygningslængden er reduceret med 1,5 meter af hensyn til nærheden til Hærvejen.

Kurt Pedersen har i mailen, sendt den 31. januar 2016, oplyst supplerende, at nybygningen skal opføres i samme bredde og højde som det eksisterende stuehus.

Det fremgår af ansøgningen, at nybygningen skal opføres i mursten, der skal pudses og kalkes hvide. Taget skal lægges i strå. Der skal monteres en kvist på udlængens tagflade mod nord. Vinduer og døre skal fremstilles i træ og udformes som vinduerne og dørene i beboelseshuset for at opfylde kravene til flugtveje.

Kurt Pedersen ansøger endvidere om tilladelse til at genopføre en carport til erstatning for en carport, der er blevet fjernet.

Det fremgår af grundridset og en bygningstegning med påskriften "set fra Hærvejen vest", at den projekterede carport måler (bredde x dybde) 6,0 meter x 5,5 meter, at den skal opføres på det sted, hvor den fjernede carport har ligget, og hvor der i dag er et parkeringslignende areal, at carporten skal opføres i en åben konstruktion med stolper og halvtag med fald mod det bagvedliggende terræn.

Fredningsnævnets behandling af sagen:

Fredningsnævnet har i høringsbrev af 3. marts 2016 anmodet Naturstyrelsen, Asker Abildgaard og Anne Grethe Doose, Vejle Kommune, Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet og Dansk Ornitologisk Forening om eventuelle bemærkninger til ansøgningen med høringsfrist den 1. april 2016.

Danmarks Naturfredningsforening har i brev af 31. marts 2016 anført blandt andet.

"...

BBR oplysningerne for ejendommen på www.ois.dk angiver, at der på ejendommen er 3 bygninger:

Bygning 1, stuehus til landbrugsejendom, er fra 1802 med et bebygget areal på 133 m²

Bygning 2, til erhvervsmæssig produktion, er fra 1802 med bebygget areal på 107 m²

Bygning 3, bygning til hotel.... og anden servicevirksomhed, er fra 1905 med bebygget areal på 119 m²

BBR oplysninger angiver ikke, at der er en garage.

Ejendommen Hærvejen 62, der hedder Møllemarkshus var i mange år et traktørsted, men denne virksomhed ophørte i 2009.

I fredningsnævnets brev af 3. marts 2016 nævnes det ikke, at en eksisterende carport er revet ned, og at der søges om dispensation til at genopføre denne.

Det fremgår ikke af det fremsendte materiale hvilke materialer, der skal anvendes til den nye carport. Tegningerne af den nye carport er mangelfulde, og det er vanskeligt at se, hvordan den kommer til at fremstå.

Umiddelbart øst for bygningerne på matr. nr. 3a ligger et overdrev, der er beskyttet ifølge §3 i naturbeskyttelsesloven. På miljøportalen ses det, at et område på 129 m² i den nordvestlige del af overdrevet er inddraget til parkeringsareal. Af ortofoto fremgår, at dette er sket mellem 1999 og 2002

...

Af det fremsendte materiale vurderer DN, at nedrivningen af bygning 2 og erstatning af denne med en ny længe ikke på nogen måde vil virke skæmmende i landskabet og ej heller er i strid med fredningsbestemmelserne, hvorfor DN kan anbefale, at fredningsnævnet meddeler dispensation til at erstatte bygning 2 med en ny længe.

Derimod finder DN det bekymrende, at en del af et beskyttet overdrev er inddraget til parkeringsareal, og dette forhold bør Vejle Kommune som myndighed for §3 arealer forholde sig til.

BBR oplysningerne er tydeligvis ikke opdaterede. Forholdet angående garagen og herunder behovet for denne bør afklares inden fredningsnævnet meddeler en dispensation..."

Vejle Kommune har i mail, sendt den 3. marts 2016 oplyst, at kommunen ikke har bemærkninger til projektet, såfremt nybygningen opføres i samme stil som det eksisterende byggeri for at falde ind i det fredede område.

Begrundelsen for fredningsnævnets afgørelse

Ifølge naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, kan fredningsnævnet dispensere fra bestemmelserne i en fredning, når det ansøgte ikke er i strid med fredningens formål. Videregående afvigelser fra en fredning end nævnt i stk. 1, og helt eller delvis ophævelse af en fredning kan, jf. stk. 5, kun foretages efter reglerne om gennemførelse af fredninger.

Det er formålet med fredningen af Hjortedalen at bevare og forbedre dalen samt dens landskabelige -, naturmæssige -, geologiske - og kulturhistoriske spor.

Fredningsnævnet skal ikke meddele tilladelse til nedrivningen af længen, der skal erstattes af nybygningen.

Den længe, som Asker Abildgaard og Anne Grethe Doose vil fjerne, skal erstattes af en længde, der er kortere end den eksisterende længe, men cirka 55 cm bredere, så længen og beboelseshusets bygningskroppe svarer til hinanden.

Tegningerne af længen viser en tilbygning, der i sin arkitektoniske udformning svarer til beboelseshuset og harmonerer med dette.

Fredningsnævnet vurderer derfor, at betingelser for at dispensere til opførelsen af længen er opfyldt.

Det fremgår af luftfotos af ejendommen, at der tidligere har været en carport umiddelbart bag og syd for længen, der skal nedrives.

Tegningen af carporten viser en traditionel carport med åbne sider og halvtag med fald mod syd. Ifølge grundridset skal carporten opføres tilnærmelsesvist, hvor den fjernede carport har ligget.

Carporten og længen skal opføres inden for rammerne af den bestående bygningsmasse.

På denne baggrund vurderer fredningsnævnet tillige, at der kan dispenseres til opførelse af en carport på de vilkår, der er anført under afsnittet "Vilkår for dispensationen".

Danmarks Naturfredningsforening har i sin udtalelse anført, at et § 3 beskyttet areal nordvest for bygningerne og ud mod hærvejen er blevet inddraget til parkeringsareal.

Luftfotos af arealerne nord for ejendommen viser, at der før 2002, er blevet etableret et parkeringsareal umiddelbart nordvest ejendommen.

Da dette anlægsarbejde er blevet gennemført før Hjortedalen blev fredet, ligger det uden for fredningsnævnets kompetence at tage stilling til inddragelsen af dette § 3 beskyttede areal til parkeringsformål.

Luftfotos arealet viser endvidere, at der efter 2010 er etableret en vejadgang til ejendommen over det fredede og § 3 beskyttede areal fra den offentlige vej – Hærvejen – til det parkeringsareal, som er blevet etableret før 2002.

Fredningsnævnet har ikke behandlet en ansøgning om dispensation til vejanlægget.

Hvis der i forbindelse med vejanlægget er sket indgreb i det fredede område, foreligger der en tilstand etableret i strid med kendelsen om fredningen af Hjortedalen og fredningsbestemmelserne.

Fredningsnævnet vil derfor anmode Vejle Kommune som tilsynsmyndighed om at vurdere spørgsmålet.

Der er som følge heraf ikke taget stilling til lovligheden af den etablerede vejadgang, herunder om der kan stilles krav om retablering af tilstanden.

Fredningsnævnets afgørelse går ud på, at der meddeles Asker Abildgaard og Anne Grethe Doose dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, til at erstatte den eksisterende længe med en ny længe, og at opføre en carport på de vilkår, der er anført ovenfor.

Klagevejledning ved afgørelse om dispensation:

Der kan inden 4 uger efter den dag, denne afgørelse er meddelt, klages til Natur- og Miljøklagenævnet over afgørelsen. Hvis afgørelsen er offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen.

Borgere, virksomheder, myndigheder og organisationer skal indsende klagen til Natur- og Miljøklagenævnets Klageportal via borger.dk eller virk.dk.

Der er et direkte link til borger.dk og virk.dk via forsiden på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside www.nmkn.dk.

Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb.

En klage skal være tilgængelig for førsteinstansen i Klageportalen senest kl. 23:59 på den dag, hvor klagefristen udløber. Det indebærer, at klager har godkendt og betalt gebyr/bestilt faktura i Klageportalen.

Klageren skal oplyse sit CPR-nummer eller CVR-nummer.

Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside indeholder information om beregning af klagefrister i de tilfælde, hvor en klager anmoder om at blive undtaget fra brug af Klageportalen.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Natur- og Miljøklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 500 kr.

Natur- og Miljøklagenævnet påbegynder behandlingen af klagen, når gebyret er modtaget. Betales gebyret ikke inden for den fastsatte frist på 14 dage, afvises klagen fra behandling. Vejledning om gebyrbetalingen kan findes på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside www.nmkn.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis

- 1) klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves,
- 2) klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller
- 3) klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Natur- og Miljøklagenævnets kompetence.

Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af frist for efterkommelse af afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i klagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

Natur- og Miljøklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis

- 1) der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projekttilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller

2) klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Natur- og Miljøklagenævnet har truffet afgørelse i sagen.

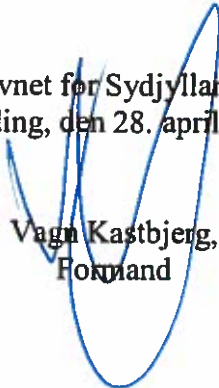
Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis nævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

Tilladelsen må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 3, ikke udnyttes før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at tilladelsen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er givet.

Såfremt projektets gennemførelse kræver tilladelse eller dispensation efter anden lovgivning, skal ansøgerne rette henvendelse til den myndighed, der administrerer tilladelser eller dispensationer i henhold til denne lovgivning.

Fredningsnævnet for Sydjylland, nordlig del
Kolding, den 28. april 2016

Vagn Kastbjerg,
Formand

Denne afgørelse med bilag er sendt til:

Kurt Pedersen, Koordinat Byggerådgivning – mail: boku@pedersen.mail.dk

Asker Abildgaard og Anne Grethe Doose, Hærvejen 62, 7183 Randbøl.

Vejle kommune, Teknisk Forvaltning, pr. mail post@vejle.dk

Vejle Kommune, att.: Karen Søsted, KASOS@vejle.dk

Naturstyrelsen/København, nst@nst.dk

Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø, pr. mail dn@dn.dk

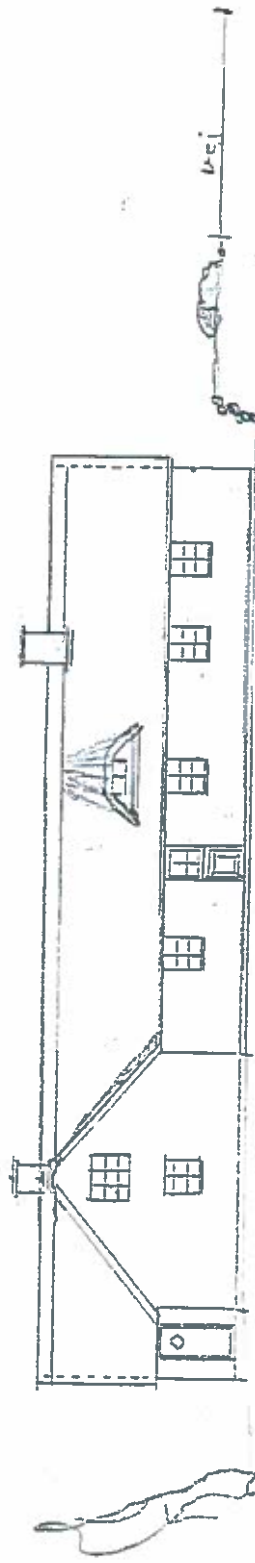
Danmarks Naturfredningsforenings Vejle afdeling c/o Uffe Rømer, ufferomer@gmail.com

Friluftsrådet, Scaniagade 13, 2450 København SV, pr. mail fr@friluftsradaadet.dk

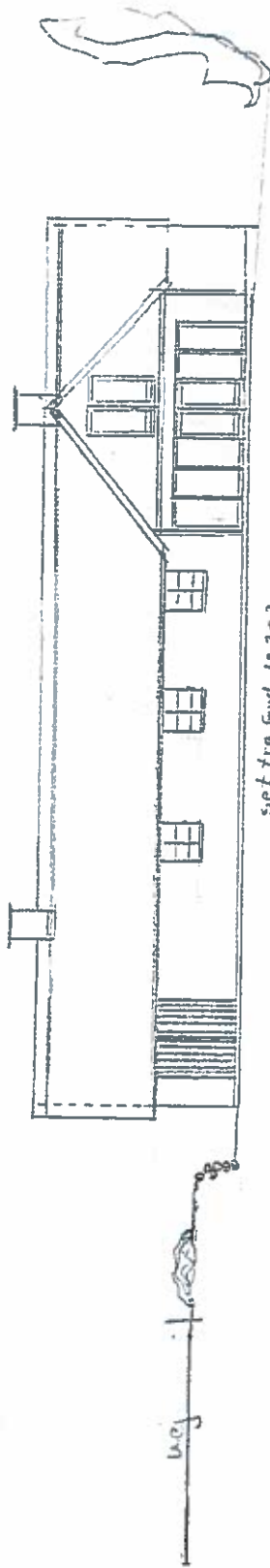
Friluftsrådet c/o Bent Holgersen, trekantomraadet@friluftsradaadet.dk

Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 København V, pr. mail natur@dof.dk

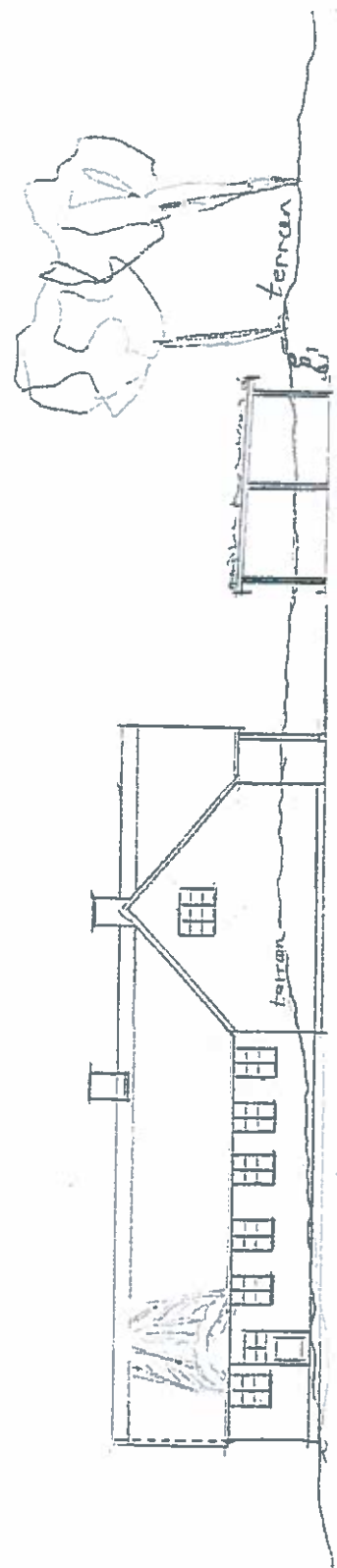
DOF Vejle, vejle@dof.dk

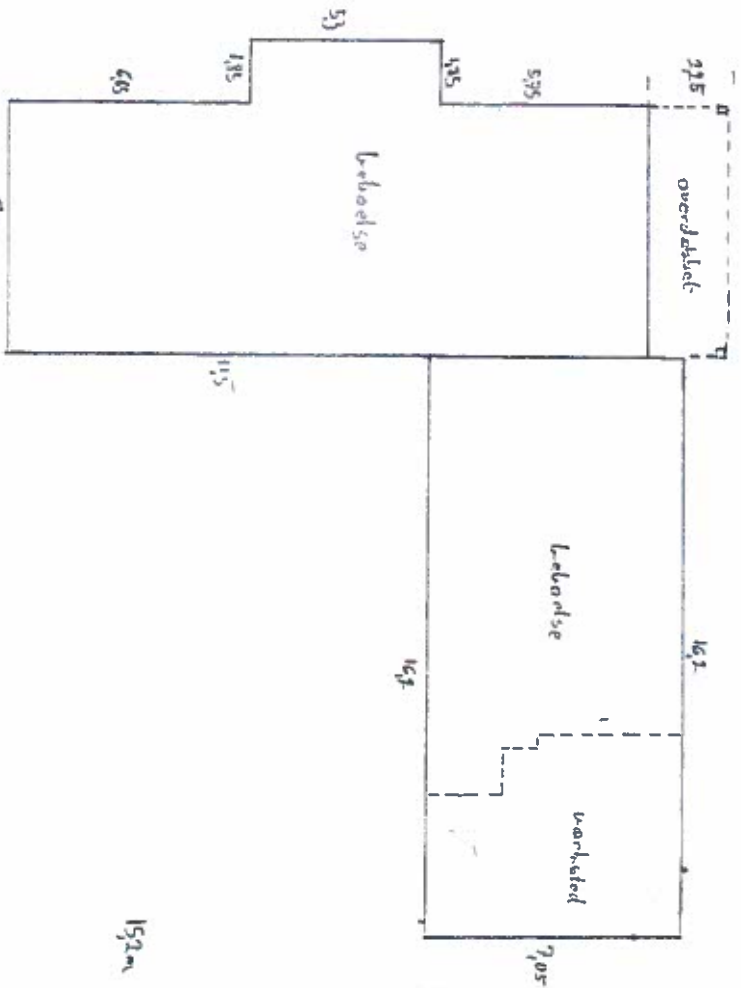
Set fra Nord 1:200

set fra Syd 1:200

Set fra Havnens vest

Q. Textbook

Beliggenheidsplan 1:200

6m shel

FREDNINGSNÆVNET FOR SYDJYLLAND, NORDLIG DEL
Kolding Åpark 11, 6000 Kolding
Telefon 99686800, mail: biran@domstol.dk

Fredningsnævnets sagsnummer FN-SJN-73-2016: Lovliggørelse af en overkørsel fra Hærvejen til parkeringspladsen på ejendommen matr. nr. 3 a Gjøddinggaard, Nørup.

Fredningsregisteret: Reg. nr. 08055a - Hjortedalen.

Ansøgningen:

Vejdirektoratet har i forbindelse med anlægget af motortrafikken mellem Bredsten og Vandel og efter aftale med Asker Abildgaard og Anne Grethe Doose, der ejer ejendommen Hærvejen 62, Randøl - matr. nr. 3 a Gjøddinggaard, Nørup - forlagt den tidligere vejoverkørsel til ejendommen mod nord. Der er i forbindelse med forlægningen af overkørslen etableret en forbindelsesvej til en parkeringsplads på ejendommen. Anlægsarbejdet er udført i 2012.

Ejendommen er omfattet af Naturklagenævnets afgørelse af 28. januar 2008 om fredning af Hjortedalen i Vejle Kommune. Hjortedalen er den øvre del af Vejle Ådal fra Randbøldal op til Gødding. Dalen og dens omgivelser er et imponerende landskab med terrænformer, som er ualmindelige for danske forhold, samt rig på natur og kulturhistoriske spor. Det er formålet med fredningen at bevare de landskabelige, naturmæssige, geologiske og kulturhistoriske værdier, der knytter sig til Hjortedalen. Det fremgår af fredningsbestemmelsernes § 4 blandt andet, at der ikke må foretages terrænreguleringer.

Fredningsnævnet skal derfor tage stilling til, om der kan meddeles en lovliggørende dispensation til forlægningen af overkørslen og flytningen af forbindelsesvejen til parkeringspladsen.

Fredningsnævnet har behandlet sagen på skriftligt grundlag.

Fredningsnævnets afgørelse:

Denne afgørelse er truffet i medfør af forretningsordenen for fredningsnævn § 10, stk. 5, af fredningsnævnets formand.

Fredningsnævnet meddeler Vejdirektoratet samt Asker Abildgaard og Anne Grethe Doose en lovliggørende dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, til forlægningen af vejoverkørslen og forlægning af forbindelsesvejen.

Begrundelsen fremgår under afsnittet Fredningsnævnets begrundelse og resultat.

Sagens baggrund:

Det fremgår af sagens oplysninger blandt andet, at Vejdirektoratet i en mail af 18. august 2016 til Vejle Kommune oplyser, at spørgsmålet om vejoverkørslen til ejendommen Hærvejen 62, Randbøl, blev behandlet i forbindelse med en ekspropriation tilbage i december 2006; ekspropriationen skulle sikre en udvidelse af Hærvejen. Der blev indgået en aftale med Asker Abildgaard og Anne Grethe Doose om, at den eksisterende vejoverkørsel skulle sløjfes, og at der skulle etableres en ny overkørsel til ejendommen længere mod nord på grunden.

I et brev af 12. september 2016 til fredningsnævnet oplyser Vejle Kommune på baggrund af en henvendelse af 28. april 2016 fra fredningsnævnet til kommunen, at Asker Abildgaard og Anne Grethe Doose senere blev opmærksom på, at der ikke er sikret adgang til skovejendommen, som ligger bag ved deres ejendom. Der indgås herefter i 2012 en aftale om, at overkørslen skal flyttes lidt længere mod nord, så der også etableres adgang til skovejendommen; Vejle Kommune meddeler tilladelse til denne yderligere forlægning mod nord af overkørslen uden at inddrage fredningsnævnet i sagen.

Det fremgår endvidere af brevet, at Vejdirektoratet har meddelt kommunen, at direktoratet ikke har ansøgt fredningsnævnet om tilladelse til flytningen af vejoverkørslen, fordi direktoratet var af den opfattelse, at overkørslen blev behandlet i forbindelse med ekspropriationen, det blev gennemført i 2006.

Vejdirektoratet har i en mail, modtaget i fredningsnævnet den 21. april 2017, bekræftet dette begivenhedsforløb.

Fredningsnævnets behandling af sagen:

Fredningsnævnet har i høringsbrev af 29. maj 2017 anmodet Vejle Kommune, Miljøstyrelsen, Vejdirektoratet, Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet og Dansk Ornitologisk Forening om eventuelle bemærkninger til ansøgningen med høringsfrist den 12. juni 2017.

Der er ikke ved høringsfristens udløb rejst indsigelser mod ansøgningen.

Danmarks Naturfredningsforening har i et høringssvar, dateret den 7. juni 2017, oplyst, at foreningen vurderer, at etableringen af vejoverkørslen og den private fællesvej ikke strider mod formålet med fredningen.

Fredningsnævnets begrundelse for afgørelsen:

Ifølge naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, kan fredningsnævnet dispensere fra bestemmelserne i en fredning, når det ansøgte ikke er i strid med fredningens formål. Videregående afvigelser fra en fredning end nævnt i stk. 1, og helt eller delvis ophævelse af en fredning kan, jf. stk. 5, kun foretages efter reglerne om gennemførelse af fredninger.

Fredningen af Hjortedalen er en landskabsfredning, der blandt andet skal bevare og forbedre dalen samt dens landskabelige -, naturmæssige -, geologiske - og kulturhistoriske spor.

Fredningsnævnet lægger til grund, at der tidligere var en overkørsel fra Hærvejen til ejendommen Hærvejen 62 a, at der i forbindelse med anlægget af motortrafikvejen mellem Bredsten og Vandel samt udvidelsen af Hærvejen forbi ejendommen Hærvejen 62 blev eksproprieret arealer for at

kunne gennemføre anlægsarbejdet, og at vejoverkørslen til Hærvejen 62 blev forlagt mod nord – og senere – en smule længere mod nord end oprindeligt planlagt, fordi der skulle etableres en forbindelsesvej til parkeringspladsen og skovejendommen bag ejendommen Hærvejen 62, Randbøl.

Fredningsnævnet vurderer, at det ikke strider mod formålet med fredningen at forlægge hverken vejoverkørslen eller forbindelsesvejen mellem vejoverkørslen og parkeringspladsen, fordi nyanlægget erstatter den tidligere vejoverkørsel og forbindelsesvej, samt at anlægsarbejdet er blevet gennemført på fredningsgrænsen uden betydning for oplevelsen af den fredede Hjortedal.

På denne baggrund og da forlægningen af overkørslen og forbindelsesvejen var begrundet i anlægget af motortrafikvejen mellem Bredsten og Vandel samt udvidelsen af Hærvejen, meddeler fredningsnævnet derfor i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, Vejdirektoratet, Asker Abildgaard og Anne Grethe Doose en lovliggørende dispensation.

Klagevejledning ved afgørelse om dispensation:

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge lov om naturbeskyttelse § 87 afgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledning på klagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i nævnet fra og med den 1. februar 2017. Nævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis

- 1) klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves,
- 2) klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller
- 3) klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence.

Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af frist for efterkommelse af afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i klagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis

- 1) der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller
- 2) klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen.

Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis nævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En tilladelse må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 3, ikke udnyttes før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Kolding, den 17. juli 2017

Vagn Kastbjerg

formand

Denne afgørelse er sendt til:

Asker Abildgaard og Anne Grethe Doose, Hærvejen 62, 7183 Randbøl.

Vejle kommune, Teknisk Forvaltning - post@vejle.dk

Vejle Kommune, att.: Birthe Overgaard – birov@vejle.dk

Vejdirektoratet – jwi@vd.dk

Miljøstyrelsen, København – mst@mst.dk

Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø, pr. mail dn@dn.dk

Danmarks Naturfredningsforenings Vejle afdeling c/o Uffe Rømer, ufferomer@gmail.com

Friluftsrådet, Scaniagade 13, 2450 København SV, pr. mail fr@friluftstraadet.dk

Friluftsrådet c/o Bent Holgersen, trekantomraadet@friluftstraadet.dk

Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 København V, pr. mail natur@dof.dk

DOF Vejle, vejle@dof.dk

FREDNINGSNÆVNET FOR SYDJYLLAND, NORDLIG DEL
Kolding Åpark 11, 6000 Kolding
Telefon 99686800, mail: biran@domstol.dk

Fredningsnævnets sagsnummer FN-SJN-25-2017: Ansøgning fra Vester Lihme Vandværk om dispensation til at ændre adgangsforholdene til vandværket på ejendommen matr. nr. 3 az Lihme by, Nørup.

Fredningsregisteret: Reg. nr. 08055.00 – Hjortedalen, Vejle Kommune.

Ansøgningen

Vester Lihme Vandværk har den 23. marts 2017 ansøgt om tilladelse til at renovere vandværket, der er anlagt på ejendommen matr. nr. 3 az Lihme by, Nørup. Renoveringen omfatter – ud over nogle indvendige arbejder – frilægning af en facade, ændring af adgangsforholdene til vandværket og oplægning af et nyt tagpaptag.

Ejendommen er omfattet af Naturklagenævnets afgørelse af 28. januar 2008 om fredning af Hjortedalen i Vejle Kommune. Hjortedalen er den øvre del af Vejle Ådal fra Randbøldal op til Gødding. Dalen, og dens omgivelser er et imponerende landskab med terrænformer, som er ualmindelige for danske forhold, samt rig på natur og kulturhistoriske spor.

Det er formålet med fredningen at bevare de landskabelige, naturmæssige, geologiske og kulturhistoriske værdier, der knytter sig til Hjortedalen.

Det fremgår af fredningsbestemmelsernes § 4, at der ikke må opføres ny bebyggelse i fredningsområdet, men fredningsnævnet kan dog godkende ombygninger, tilbygninger, garage- og redskabskure, hvis disse placeres i tilknytning til eksisterende bebyggelse og udformes på en måde, der ikke skæmmes området. Det fremgår endvidere af bestemmelsen, at der ikke må foretages terrænreguleringer.

Fredningsnævnet skal derfor tage stilling til, om der kan dispenseres til projektets gennemførelse.

Fredningsnævnet har behandlet sagen på skriftligt grundlag.

Fredningsnævnets afgørelse

Denne afgørelse er truffet i medfør af forretningsordenen for fredningsnævn § 10, stk. 5, af fredningsnævnets formand.

Fredningsnævnet meddeler Vester Lihme Vandværk dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, til at gennemføre projektet.

Begrundelsen for afgørelsen fremgår under afsnittet ”Fredningsnævnets begrundelse og afgørelse”.

Vilkår for dispensationen

Der gælder disse vilkår for dispensationen:

1. Afgravet materiale skal deponeres efter Vejle Kommunes anvisninger uden for det fredede område.
2. Den frilagte facade skal efter Vejle Kommunes anvisninger overfladebehandles med en farve, som dæmper bygningens synlighed i landskabet.
3. Der skal omkring vandværket etableres en slørende beplantning af løvfældende træer eller buske.
4. Byggeaffald skal deponeres uden for det fredede område.

Hvis vilkårene ikke overholdes, falder dispensationen bort.

Sagens baggrund

Det fremgår af ansøgningen med bilag, at Vester Lihme Vandværk skal renoveres. Projektet omfatter forskellige indvendige renoveringsarbejder, ændring af adgangsforholdene og en ændring af tagdækningen. Det fremgår af projektet, at en el-stander, der står synligt på vandværkets grund, skal flyttes til en placering på siden af vandværkets bygning, så den ikke er synlig fra omgivelserne, at jord, der er kastet op ad en af vandværkets facader, skal fjernes, så facaden blotlægges, hvorefter der skal monteres en dør i facaden og støbes en trappe ned til døren, så der er direkte adgang til vandværket. Der skal monteres et ca. 1 meter højt gelænder omkring trappeskakten.

Vester Lihme Vandværk har den 30. maj 2017 sendt supplerende oplysninger til brug for nævnets behandling af sagen.

Det fremgår af de supplerende oplysninger, at ejendommen matr.nr. 3 az Lihme by, Nørup, hvor vandværket ligger, tilhører Vester Lihme Vandværk, at gravearbejdet er begrænset til frilægning af den facade, hvor trappen skal bygges, og døren monteres, og at Vejle Kommune ikke har udtalt sig om ansøgningen.

Vester Lihme Vandværk har sendt fredningsnævnet en fotoserie, der viser vandværkets omgivelser, og en skitse, der viser trappen og dens placering på vandværkets ene facade.

Fredningsnævnets behandling af sagen:

Fredningsnævnet har i høringsbrev, sendt den 15. juni 2017, anmodet Vejle kommune, Teknisk Forvaltning, Miljøstyrelsen, Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet og Dansk Ornitologisk Forening om eventuelle bemærkninger til ansøgningen med høringsfrist den 29. juni 2017.

Danmarks Naturfredningsforening, Vejle, har i brev af 29. juni 2017 oplyst, at det er foreningens opfattelse, at projektet vil forskønne området og ikke vil være i strid med formålet med fredningen.

Fredningsnævnets begrundelse og afgørelse:

Ifølge naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, kan fredningsnævnet dispensere fra bestemmelserne i en fredning, når det ansøgte ikke er i strid med fredningens formål. Videregående afvigelser fra en fredning end nævnt i § 50, stk. 1, og helt eller delvis ophævelse af en fredning kan, jf. § 50, stk. 5, kun foretages efter reglerne om gennemførelse af fredninger.

Det er formålet med fredningen af Hjortedalen at bevare og forbedre dalen samt dens landskabelige -, naturmæssige -, geologiske - og kulturhistoriske spor.

Det bemærkes, at fredningsnævnet ikke skal tage stilling til de indvendige ændringer af vandværket.

Det er fredningsnævnets vurdering på baggrund af den fotoserie, der er sendt til fredningsnævnet, og som viser vandværket og dets omgivelser, at den renovering, som vandværkets bestyrelse ønsker at gennemføre, vil sanere det nære område omkring vandværket og dæmpe trykket af vandværket på landskabet. På denne baggrund, og da vandværket ikke er anlagt i den centrale del af fredningsområdet, vurderer fredningsnævnet derfor, at renoveringen af vandværkets facade ved afgravningen, støbningen af trappen og ændringen af taget ikke vil stride hverken mod formålet med fredningen eller fredningsbestemmelserne.

Da en del af vandværkets facade frilægges, skal facaden males i en farve, der harmonerer med omgivelserne, og der skal sættes en slørende beplantning efter tilsynsmyndighedens anvisninger.

Fredningsnævnets afgørelse går således ud på, at der meddeles dispensation til projektets gennemførelse.

Klagevejledning ved afgørelse om dispensation:

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge lov om naturbeskyttelse § 87 afgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledning på klagenævnets hjemmeside www.naevne-neshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og

- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i nævnet fra og med den 1. februar 2017. Nævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis

- 1) klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves,
- 2) klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller
- 3) klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence.

Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af frist for efterkommelse af afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i klagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis

- 1) der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller
- 2) klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen.

Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis nævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En tilladelse må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 3, ikke udnyttes før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at en tilladelse bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er givet.

Kolding, den 3. august 2017

Vagn Kastbjerg
formand

Denne afgørelse er sendt til:

Formand Karl Madsen – mail: karlmads@gmail.com

Vejle kommune, Teknisk Forvaltning - mail: post@vejle.dk

Miljøstyrelsen, København – mail: mst@mst.dk

Danmarks Naturfredningsforening, København - mail dn@dn.dk

Danmarks Naturfredningsforening, Vejle v/ Uffe Rømer - mail: ufferomer@gmail.com

Friluftsrådet, Scaniagade 13, 2450 København SV - mail: fr@friluftstraadet.dk

Friluftsrådet c/o Bent Holgersen – mail: trekantomraadet@friluftstraadet.dk

Dansk Ornitologisk Forening København V - mail: natur@dof.dk

Dansk Ornitologisk Forening, Vejle – mail: vejle@dof.dk

FREDNINGSNÆVNET FOR SYDJYLLAND, NORDLIG DEL
KOLDING ÅPARK 11, 6000 KOLDING - MAIL: sydjyllandnord@fredningsnaevn.dk

Fredningsnævnets sagsnummer FN-SJN-38-2018: Lovliggørelse af et vandingssted på ejendommen matr. nr. 2 c Lihme by, Nørup, beliggende i Hjortedalen, Vejle Kommune.

Fredningsregisterets nummer: 08055.00 – Hjortedalen.

Ansøgningen

Vejle Kommune orienterede ved brev af 13. november 2018 fredningsnævnet om, at kommunen havde meddelt Finn Kristensen, Rodalsvej 29, Randbøl, tilladelse til at etablere et vandingssted på ejendommen matr. nr. 2 c Lihme by, Nørup, der ligger i Hjortedalen, som blev fredet ved Naturklagenævnets afgørelse, truffet den 28. januar 2008. Vejle Kommune har anført i brevet, at kommunen har vurderet, at etableringen af vandingsstedet ikke kræver dispensation fra fredningsbestemmelserne.

Retsgrundlaget

Sagen om fredningen af Hjortedalen blev rejst den 31. oktober 2003 af Danmarks Naturfredningsforening for at sikre og forbedre dalen med dens "særlige natur-, landskabelige-, geologiske- og kulturhistoriske værdier", og for at hindre anlæg af en motortrafikvej mellem Vandel og Bredsten.

Fredningsnævnet for Vejle amt traf den 3. maj 2004 afgørelse om ikke at gennemføre fredningsforslaget. Denne afgørelse blev ophævet den 5. oktober 2004 af Naturklagenævnet, og sagen blev hjemvist til fornyet behandling i nævnet, der herefter traf afgørelse den 28. december 2006 om fredning af Hjortedalen. Afgørelsen blev stadfæstet af Naturklagenævnet den 28. januar 2008.

I Naturklagenævnets afgørelse er fredningsområdet, der er på 178 ha, beskrevet således

"Dalen med omgivelser er et imponerende landskab med terrænformer, der er ualmindelige for danske forhold. Den unikke variation i landskabsformen i området skyldes beliggenheden ved isens hovedopholdslinje, der var grænsen for isudbredelsen under den sidste del af sidste istid. De markante høje skrænter er skovbevoksede, mens dalbunden i dag er uden træbevoksning. En del af dalen anvendes til dambrug, og ellers er der større åbne engarealer, der afgræsses. Hjortedalen fremstår i dag som et uforstyrret område fri for tekniske anlæg.

Området er rigt på natur og kulturhistoriske spor og aktiviteter gennem århundrede...."

Det fremgår af fredningsbestemmelsernes § 1 blandt andet, at fredningen har til formål at bevare og forbedre områdets landskabelige, naturmæssige, geologiske og kulturhistoriske værdier, herunder at udsigterne sikres, at der er frit udsyn gennem hele dalbunden, og at særlige landskabelige forhold,

der gør sig gældende med hensyn til israndslinie og hedeslette sikres, af fredningsbestemmelsernes § 2, at arealet skal fremstå som et natur- og skovområde med skovklædte skrænter, åbne eng-, mose, hede-, å-, sø- og overdrevsarealer, der rummer en varieret vegetation og et rigt dyreliv, af fredningsbestemmelsernes § 4, at der ikke må opføres ny bebyggelse, at der med fredningsnævnets godkendelse kan opstilles nødvendige læskure af dyrevelfærds-mæssige årsager, herunder i forbindelse med naturpleje, at der ikke må opsættes hegn, bortset fra sædvanlige landbrugs- og skovbrugshegn, og af fredningsbestemmelserne § 5, at der ikke må foretages terrænreguleringer, bortset fra terræændringer ”med henblik på opfyldelse af fredningens formål”.

Fredningsnævnet skal derfor tage stilling til, om drikkevandsstedet kan lovliggøres i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

Fredningsnævnet har behandlet sagen på skriftligt grundlag.

Fredningsnævnets afgørelse

Denne afgørelse er truffet af fredningsnævnets formand i medfør af forretningsorden for fredningsnævn § 10, stk. 5.

Fredningsnævnet meddeler Finn Kristensen, Rodalsvej 29, Randbøl en lovliggørende dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, til drikkestedet.

Begrundelsen for afgørelsen fremgår under afsnittet ”Fredningsnævnets begrundelse”.

Vilkår for dispensationen

Der gælder disse vilkår for dispensationen:

1. Udstrækningen af drikkestedet må ikke overstige 5 meter.
2. Drikkestedet må ikke give anledning til opstuvning eller spærring for fisk eller anden fauna i vandløbet.
3. Drikkestedet skal vedligeholdes, så der ikke sker tilførsel af sand eller jord til vandløbet.
4. Drikkestedet skal efter Vejle Kommunes anvisninger sikres, så åbrinkerne på begge sider af drikkestedet ikke eroderes.
5. Hegnet ud mod vandløbet skal vedligeholdes, så det sikres, at græssende dyr ikke går ud i vandløbet.
6. Ændring af drikkestedet skal forelægges fredningsnævnet, inden ændringen foretages.
7. Hvis drikkestedet nedlægges, skal åbrinkerne og terrænet retableres efter tilsynsmyndighedens anvisning.

Hvis vilkårene ikke overholdes, bortfalder dispensationen.

Sagens baggrund:

Vejle Kommune meddelte den 13. november 2018 Finn Kristensen tilladelse til at etablere et drikkested til kreaturer i en privat del af Vejle Å på en beskyttet eng på ejendommen matr. nr. 2 c Lihme by, Nørup; åen forløber på dette sted parallelt med Grøns Kanal i Hjortedalen.

Det fremgår af tilladelsen, at drikkestedet skal etableres i forbindelse med et naturplejeprojekt.

Vejle Kommune har anført i tilladelsen blandt andet:

”....

Høring

Ansøgningen har ikke været i offentlig høring jf. § 17 i bekendtgørelse om vandløbsregulering og restaurering mv., da kommunen har vurderet, at projektet ikke har hverken afvandingsmæssige eller miljømæssige konsekvenser.

Der er inden ansøgningen indhentet tilladelse fra de lodsejere, der er omfattet af projektet.

Kommunens afgørelse

Der meddeles hermed tilladelse efter § 3 i bekendtgørelse om vandløbsregulering og -restaurering mv., jf. § 17 i lov om vandløb til etablering af drikkestedet (regulering). Der meddeles endvidere dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 3, jf. § 3 i lov om naturbeskyttelse til at etablere drikkestedet i et beskyttet vandløb i en beskyttet eng.

Projektet er VVM-screenet, og kommunen har truffet afgørelse om, at en særlig vurdering af virkninger på miljøet fra det ansøgte projekt ikke er nødvendig. Afgørelsen er truffet efter § 3 i VVM-bekendtgørelsen.

Tilladelse og dispensation meddeles på følgende vilkår:

1. Drikkestedet skal etableres som beskrevet i ansøgningen.
2. Bredden af drikkestedet må være op til 5 meter.
3. Drikkestedet må ikke give anledning til opstuvning eller spærring for fisk eller anden fauna og skal vedligeholdes, så der ikke sker tilførsel af sand og jord til vandløbet.
4. Fremtidig vedligeholdelse af drikkestedet påhviler lodsejeren.
5. Enhver ændring i forhold til det ansøgte skal godkendes af vandløbsmyndigheden inden ændringen foretages.
6. Anlægsarbejdet må ikke på noget tidspunkt give anledning til materialeflugt eller anden forurening, der kan skade vandløbet eller nedstrøms liggende vandløbsstrækninger.
7. Det skal sikres, at der ikke opstår kørespor eller lignende i forbindelse med anlægsarbejdet.

8. Hvis der i forbindelse med gravearbejdet fremkommer kulturhistoriske eller arkæologiske spor, skal gravearbejdet straks indstilles og Vejle Museum kontaktes på tlf. 76 81 31 00.
9. Når anlægsarbejdet er udført skal beskrivelse af evt. revideret projekt inklusiv kortbilag fremsendes til vandløbsmyndigheden.

Sagsfremstilling

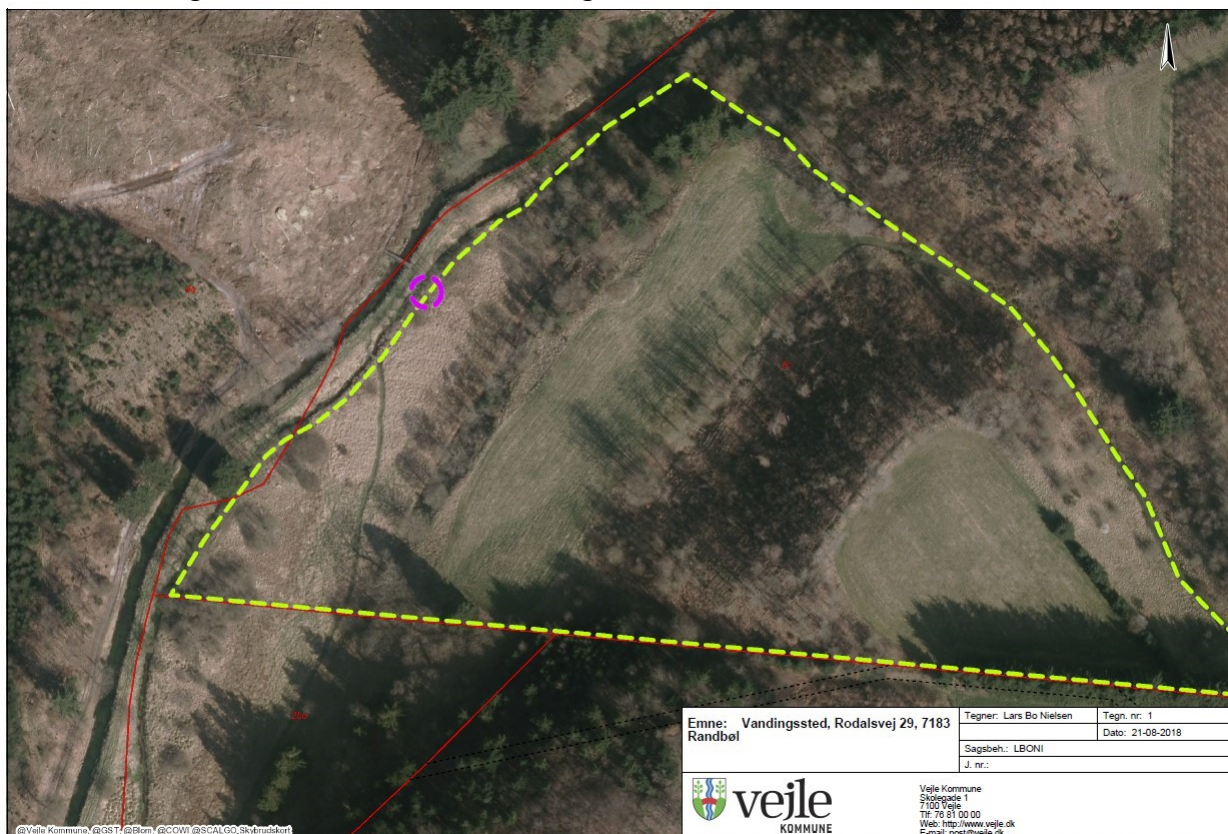
I henhold til bekendtgørelse om vandløbsregulering og –restaurering m.v. indeholder ansøgningen følgende:

1) Formål og begrundelse for reguleringen

Vejle kommune, Natur- og Friluftsliv ønsker i samarbejde med ejeren af matr. nr. 2c, Lihme By, Nørup, at udvikle naturen på ejendommen i overensstemmelse med fredningsformål, jf. fredningsbestemmelsens afsnit om naturpleje i fredningen.

2) Oversigtskort og detailplaner

Til understøttelse af den proces etableres en hegning omkring et naturareal på ejendommen med henblik på afgræsning. På matriklen går Vejle Å i dens tidligere forløb, som er den eneste naturlige vandforsyning på arealet. Der søges derfor om at etablere et drikkested efter retningslinjer i håndbogen: Bedre Vandløb- en praktisk håndbog. Drikkestedet etableres ved en svag udjævning af brinken, hvor de naturgivne forhold i forvejen er hensigtsmæssige. Drikkestedet sikres med sten, så der bliver et fast underlag og en mindsket brinkudskridning.

3) Berørte ejendomme

...

Administrationsgrundlag

Drikkestedet placeres i et privat vandløb, som ikke er omfattet af et regulativ med bestemmelser om vandløbets dimensioner og vedligeholdelse samt anvendelse. Vandløbet er det oprindelige forløb af Vejle Å, som løber parallelt med Grøns Kanal.

Vandløbet er ifølge gældende vandområdeplan målsat som vandløb med forventet god økologisk tilstand med krav om faunaklasse 5.

Vandløbet og området omkring er desuden omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Drikkestedet placeres inden for Hjortedalsfredningen.

Kommunens vurdering

Afvanding og miljømål

...

Tilstanden i vandløbet er senest bedømt til faunaklasse 6 den 12.04.2011 på station 12-0456. Stationen er placeret ca. 200 m opstrøms drikkestedet. Det er kommunens vurdering, at etablering af drikkestedet ikke vil bidrage negativt i forhold til, at vandløbet fortsat overholder miljømålene på strækningen.

Fredning

Da der kun sker en meget begrænset terrænregulering i forbindelse med etablering af vadestedet, og fordi projektet understøtter og muliggør naturpleje i form af afgræsning, er det Vejle Kommunes vurdering, at projektet ikke kræver dispensation fra fredningsnævnet.

VVM-screening

Regulering af vandløb er omfattet af bekendtgørelse om vurdering af visse offentlige og private anlægs virkning på miljøet (VVM) i medfør af lov om planlægning, bilag 2, punkt 10f.

Kommunen har vurderet, at projektet ikke er VVM-pligtigt..."

På baggrund af Vejle Kommunes oplysning om, at kommunen vurderede, at projektet ikke kræver dispensation fra afgørelsen om fredning af Hjortedalen, skrev fredningsnævnet den 10. december 2018 følgende til Vejle Kommune:

"...

Det fremgår af kommunens brev, at drikkestedet skal etableres med en svag udjævning af brinken, hvor "de naturgivne forhold i forvejen er hensigtsmæssige", og at "drikkestedet sikres med sten, så der bliver et fast underlag og en mindre brinkudskridning".

Inden jeg kan vurdere, om projektet er så omfattende, at det kræver dispensation fra bestemmelserne i § 1 og § 5 i kendelsen om fredningen af Hjortedalen, skal jeg bede om at få tilsendt mere konkrete oplysninger om drikkestedets udstrækning og omfanget af terrænreguleringerne i forbindelse med etableringen af drikkestedet”.

Vejle Kommune besvarede dette brev den 20. december 2018 således:

Vejle Kommune har den 13. november 2018 meddelt tilladelse til etablering af det drikkested til kreaturer i et privat vandløb inden for Hjortedalsfredningen.

Vejle Kommune vurderede at projektet ikke krævede dispensation fra fredningsnævnet.

Fredningsnævnet har imidlertid anmodet Vejle Kommune om yderligere oplysninger om projektet, for at kunne vurdere, hvorvidt projektet kræver dispensation fra fredningsnævnet. Vejle Kommune modtog brevet fra fredningsnævnet den 17. december 2018.

Beskrivelse af projektet:

Vejle Kommune påbegyndte etableringen af drikkestedet medio december 2018. Den nødvendige terrænregulering (afskrabning af brinken) er foretaget.

Efterfølgende skal der lægges nogle sten på brinken, så dyrene kan træde helt ned til vandløbet, uden at det medfører erosion af sand og mudder til vandløbet. Stenene dækkes med det opgravede materiale, hvorved stenene bliver mindre synlige og terrænændringen bliver mindre.

For at undgå at kreaturerne går helt ud i vandløbet er der sat et elektrisk hegn op over vandløbet.

Drikkestedet er ca. 2,5 meter bredt og ca. 2 meter ”dybt”.

Afstanden mellem de to pæle er ca. 2,5 meter,

Der skal efterfølgende lægges trædesten på den blotlagte brink for at forhindre yderligere erosion. Stenene dækkes med det opgravede materiale, hvorved stenene bliver mindre synlige, ligesom terrænreguleringen bliver mindre end det, der ses på ovenstående billede.

Formålet med Hjortedalsfredningen er blandt andet:

...

Vejle Kommune vurderede at drikkestedet ikke kræver dispensation fra Fredningsnævnet fordi etablering af drikkestedet – der er den eneste vandforsyning til dyrene - er en forudsætning for at området kan afgræsses og dermed sikres en pleje, som fremmer en varieret vegetation. Den foretagne terrænregulering er dermed sket for at opfylde fredningens formål. Hvis Fredningsnævnet er uenig i Vejle Kommunes vurdering af, at projektet ikke kræver dispensation fra fredningskendelsen om Hjordtedalsfredningen, bedes Fredningsnævnet betragte dette brev som en ansøgning om efterfølgende dispensation...”

Fredningsnævnets behandling af sagen:

Fredningsnævnet har ved breve af 1. maj 2019 anmodet Naturstyrelsen, Vejle kommune, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Naturfredningsforenings Lokalkomite, Friluftsrådet og Dansk Ornitologisk Forening om en udtalelse om projektet med høringsfrist den 14. maj 2019.

Der er ikke ved høringsfristens udløb rejst indsigelser mod projektet.

Danmarks Naturfredningsforening har i et brev af 1. maj 2019 svaret, at

”...

Drikkestedet skal etableres på matr. nr. 2c Lihme By, Nørup i en privat del af Vejle Å, der forløber parallelt med Grøn's Kanal. Drikkestedet etableres i forbindelse med opstart af et naturplejeprojekt. Drikkestedet vil have en bredde på 2,5 meter og en ”dybde” på 2 meter.

Drikkestedet sikres med trædesten og et elektrisk hegn mod åen. Hegnet tillader kreaturerne at drikke, men ikke gå ud i åen. Vandløbsmyndigheden i Vejle Kommune har pointeret, at drikkestedet ikke må give anledning til opstuvning eller spærring for fisk eller anden fauna og skal vedligeholdes, så der ikke sker tilførsel af sand eller jord til vandløbet. Dette gælder ligeledes i anlægsfasen.

...

DN har gennemgået det fremsendte projekt. Der er DN's vurdering, at etablering af drikkestedet, herunder terrænreguleringen, vil forbedre de naturmæssige forhold i området, og projektet strider derfor ikke mod fredningens formål.

DN kan derfor anbefale, at fredningsnævnet meddeler dispensation fra fredningsbestemmelserne til gennemførelse af projektet...”

Miljøstyrelsen har i en mail, modtaget den 13. maj 2019 anført blandt andet:

”...

Vejle Kommune har den 13. november 2018 meddelt dispensation til etablering af et vandingssted for kreaturer. Dispensationen er meddelt dels i forhold til vandløbsloven og dels i henhold til naturbeskyttelseslovens bestemmelse om beskyttede naturtyper (§ 3). Det fremgår af kommunens afgørelse, at kommunen har vurderet, at etablering af vandingsstedet ikke kræver dispensation fra fredningen af området. Kommunen har fremsendt afgørelsen til fredningsnævnet til orientering - ikke som en ansøgning eller med anmodning om at vurdere sagen.

Fredningsnævnet har alligevel den 17. december 2018 udbedt sig supplerende oplysninger om sagen med henblik på at vurdere, om projektet er så omfattende, at det kræver dispensation fra den pågældende fredning.

Kommunen har den 20. december 2018 besvaret fredningsnævnets anmodning, og fastholdt sin vurdering af, at etablering af vandingsstedet ikke kræver dispensation fra fredningen. Såfremt fredningsnævnet ikke er enig heri, anmoder kommunen fredningsnævnet om at betragte orienteringen som en ansøgning.

...

Det er Miljøstyrelsens principielle opfattelse, at fredningsnævnet alene har to opgaver – behandling af forslag til nye fredninger og behandling af ansøgning om dispensation fra fredninger. Fredningsnævnet har i denne sag modtaget en orientering om en afgørelse, hvoraf det fremgår, at kommunen som tilsynsmyndighed har vurderet, at en ansøgning ikke kræver dispensation fra de gældende fredningsbestemmelser. Kommunen har ikke fremsendt sagen til fredningsnævnet med anmodning om behandling, men alene til orientering. Kommunen er i henhold til naturbeskyttelseslovens § 73 tilsynsmyndighed i forbindelse med overholdelse af loven, de regler, der er udstedt efter loven, og af fredningsbestemmelser. Miljøstyrelsen finder derfor, at fredningsnævnet burde have taget kommunens orientering til efterretning.

Miljøstyrelsen er i øvrigt enig i kommunens vurdering af det ansøgte i forhold til fredningsbestemmelserne.

Fredningsnævnets afgørelse:

Ifølge naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, kan Fredningsnævnet dispensere fra bestemmelserne i en fredning, når det ansøgte ikke er i strid med fredningens formål.

Indledende bemærkninger om kompetencen til at vurdere, hvorvidt et projekt skal behandles af fredningsnævnet:

Vejle Kommune har anført i svaret til fredningsnævnet, at etableringen af drikkestedet ikke kræver dispensation, fordi drikkestedet – der er den eneste vandforsyning til dyrene - er en forudsætning for at området kan afgræsses og dermed sikres en pleje, som fremmer en varieret vegetation. Den foretagne terrænregulering er dermed sket for at opfylde fredningens formål.

Miljøstyrelsen har i sine bemærkninger til nævnet anført, at ”Det er Miljøstyrelsens principielle opfattelse, at fredningsnævnet alene har to opgaver – behandling af forslag til nye fredninger og behandling af ansøgning om dispensation fra fredninger.” Styrelsen konkluderer på denne baggrund, at det er tilsynsmyndigheden, der tager stilling til, hvorvidt et konkret projekt kræver dispensation fra en fredningsafgørelse, og i bekræftende fald sender sagen til fredningsnævnet.

Tilsynsmyndighedens kompetence er fastlagt i naturbeskyttelseslovens § 73, der fastslår, at kommunalbestyrelsen påser overholdelsen af naturbeskyttelsesloven og af de regler, der er udstedt efter loven, samt af fredningsbestemmelser.

Det fremgår ikke af naturbeskyttelseslovens § 73 eller forarbejderne til naturbeskyttelsesloven, at tilsynsmyndigheden er tillagt andre opgaver end de opgaver, der udtrykkeligt er lovfæstet i bestemmelsen. Der er således ikke ud fra bestemmelsens legislative baggrund eller bestemmelsens ordlyd grundlag for at fastslå, at det er tilsynsmyndighedens opgave at vurdere, hvorvidt et konkret projekt skal forelægges fredningsnævnet.

Fredningsnævnet er ifølge naturbeskyttelsesloven den myndighed, der tager stilling til fredningsforslag, og til, hvorvidt der kan meddeles dispensation fra en foreslået eller gældende fredning til at gennemføre et konkret projekt.

Spørgsmålet om, hvorvidt et projekt kan gennemføres uden dispensation, beror i første række på fortolkning af den konkrete fredningskendelse og af fredningsbestemmelserne.

Denne fortolkning skal foretages af fredningsnævnet som resortmyndighed på fredningsområdet.

Fortolkningen, der kan betyde et afslag, en dispensation til projektet, eller at et projekt kan gennemføres uden dispensation, træffes efter høring af de klageberettigede, herunder interesseorganisationer, ved en afgørelse, der kan påklages.

Den kommunale tilsynsmyndigheds eventuelle beslutning om, at et projekt kan gennemføres uden dispensation fra en fredningsbestemmelse, er ikke undergivet de samme høringsregler, som behandlingen af en dispensationsansøgning er undergivet, og tilsynsmyndighedens afgørelse kan ikke efter loven påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet, der ligeledes er resortmyndighed på fredningsområdet.

De retssikkerhedsgarantier, herunder med klageadgang, der er lovfæstet i naturbeskyttelsesloven, vil således ikke være gældende for tilsynsmyndighedens sagsbehandling.

På denne baggrund er det fredningsnævnet opfattelse, at tilsynsmyndigheden ikke har en præjudiciel kompetence til at vurdere, hvorvidt en konkret ansøgning til et projekt i et fredet område skal behandles af fredningsnævnet.

Det konkrete projekt:

Vejle kommune oplyser i korrespondancen med nævnet blandt andet, at etableringen af drikkestedet - der er den eneste vandforsyning til dyrene - er en forudsætning for, at området kan afgræsses og

dermed sikres en pleje, som fremmer en varieret vegetation, og at den terrænregulering, der er gennemført, dermed er sket for at opfylde fredningens formål.

Det fremgår ikke af sagens bilag, at der er udarbejdet en plejeplan.

Et plejetiltag kan have en sådan karakter, at det ikke kræver et fysisk indgreb eller andre foranstaltninger i fredningsområdet

Et sådant tiltag vil som udgangspunkt ikke kræve, at der søges om dispensation til tiltagets gennemførelse.

Hvis et plejetiltag, beskrevet i en plejeplan, som plejemyndigheden og den konkrete lodsejer er enige om at gennemføre i et fredningsområde, kun kan etableres eller sættes i værk i forbindelse med et fysisk indgreb, der kræver etablering af en foranstaltning, der ikke er hjemlet i fredningsbestemmelserne, skal der ansøges om dispensation hertil, medmindre plejetiltaget er direkte hjemlet i fredningsbestemmelserne.

Afgørelsen om fredning af Hjortedalen indeholder i fredningsbestemmelsernes § 4 et forbud mod bebyggelse i fredningsområdet, men indeholder som en undtagelse hertil en særlig regel om, at der med fredningsnævnets godkendelse kan opstilles nødvendige læskure af dyrevelfærdsmæssige årsager, herunder i forbindelse med naturpleje.

Denne bestemmelse understreger, at opstilling af læskure i forbindelse med naturpleje i Hjortedalen skal godkendes af fredningsnævnet, selvom læskuret har dyrevelfærdsmæssig betydning.

Fredningsbestemmelsernes § 5 indeholder et forbud mod terrænreguleringer, men indeholder en undtagelsesbestemmelse om, at der kan foretages terrænreguleringer med henblik på opfyldelse af fredningens formål.

Således som bestemmelsen i § 5 er formuleret, er der ikke ud fra bestemmelsens ordlyd grundlag for at antage, at terræændringer kan foretages uden forelæggelse for fredningsnævnet, idet bestemmelsen ikke anvender ordene "uden tilladelse" eller lignende.

Fredningsnævnet har vurderet projektet på baggrund af de fotografier, Vejle Kommune har sendt til nævnet, og betydningen af etableringen af drikkestedet for afgræsningen af området.

Etableringen af drikkestedet har betydet en terrænregulering, idet der er sket afgravning af åbrinken over en strækning på ikke over 5 meter, og opsætning af et hegn, der skal forhindre, at de afgræssende kreaturer ikke går ud i vandløbet.

Fredningen af Hjortedalen er begrundet i de specielle landskabelige forhold, der gør sig gældende i dalen og landskabet omkring dalen, og skal sikre og bevare dette landskab.

Naturklagenævnets afgørelse indeholder derfor restriktive fredningsbestemmelser for Hjortedalen.

Da afgræsningen af engen har betydning for den visuelle opfattelse af dalen, da det af hensyn til de afgræssende dyr er væsentligt at sikre dyrene drikkevand, og da nedbrydning af åbrinken kan sikres

ved indbygning af sten i terrænet, finder fredningsnævnet, at det ikke strider mod formålet med fredningen af Hjortedalen at meddele Finn Kristensen en lovliggørende dispensation i medfør af naturbeskyttelsesloven § 50, stk. 1, til drikkestedet på de vilkår, der er angivet under afsnittet ”Vilkår for dispensationen”.

Klagevejledning ved afgørelse om dispensation:

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge lov om naturbeskyttelse § 87 afgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledning på klagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i nævnet fra og med den 1. februar 2017. Nævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis

- 1) klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves,
- 2) klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller
- 3) klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence.

Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af frist for efterkommelse af afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i klagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis

- 1) der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller
- 2) klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen.

Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis nævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En tilladelse må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 3, ikke udnyttes før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at en tilladelse bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er givet.

Fredningsnævnet for Sydjylland, nordlig del
Kolding, den 13. august 2019

Vagn Kastbjerg
formand

FREDNINGSNÆVNET FOR SYDJYLLAND, NORDLIG DEL
KOLDING ÅPARK 11, 6000 KOLDING - MAIL: sydjyllandnord@fredningsnaevn.dk

Fredningsnævnets sagsnummer FN-SJN-26-2018: Ansøgning fra Karl Mortensen, Rodalsvej 81, Randbøl, om dispensation til at etablere en overdækket terrasse i tilknytning til huset, opført på ejendommene matr. nr. 36f og 31g Lihme by, Lihme.

Fredningsregisterets nummer: 08055.00 – Hjortedalen.

Ansøgningen

Karl Mortensen ansøgte den 9. august 2018 fredningsnævnet om dispensation til at opføre en overdækket terrasse i tilknytning til sit hus, der er opført på ejendommene matr. nr. 36f og 31g Lihme by, Lihme. En beskeden del af beboelseshuset er opført ind over grænsen for fredningen af Hjortedalen.

Retsgrundlaget

Hjortedalen i Randbøl blev fredet ved Naturklagenævnets afgørelse, truffet den 28. januar 2018.

Fredningen er en landskabsfredning, der skal sikre og bevare Hjortedalen, som er et imponerende landskab med terrænformer, der er ualmindelige for danske forhold. Da fredningen blev gennemført fremstod Hjortedalen som et uforstyrret område fri for tekniske anlæg.

Det fremgår af fredningsbestemmelsernes § 4, at der ikke må opføres ny bebyggelse i det fredede område, og af fredningsbestemmelserne § 5, at der ikke må foretages terrænreguleringer, bortset fra terræændringer ”med henblik på opfyldelse af fredningens formål”.

Fredningsnævnet skal derfor tage stilling til, om der kan dispenseres i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, til projektets gennemførelse.

Fredningsnævnet har behandlet sagen på skriftligt grundlag.

Fredningsnævnets afgørelse

Denne afgørelse er truffet af fredningsnævnets formand i medfør af forretningsordenen for fredningsnævn § 10, stk. 5.

Fredningsnævnet meddeler i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, Karl Mortensen dispensation til projektets gennemførelse.

Begrundelsen for afgørelsen fremgår under afsnittet ”Fredningsnævnets begrundelse”.

Vilkår for dispensationen

Der gælder disse vilkår for dispensationen:

1. Terrassen skal placeres i forhold til beboelseshuset som vist på den skitse, der er sendt til fredningsnævnet.
2. Terrassens mål må ikke overskride 2 x 4 meter.
3. Byggeaffald skal fjernes fra grunden, så snart terrassen tages i brug, og skal deponeres uden for den fredede område.

Hvis vilkårene ikke overholdes, bortfalder dispensationen.

Sagens baggrund:

Karl Mortensen ansøgte den 9. august 2018 fredningsnævnet om dispensation til at etablere terrassen.

Det fremgår af ansøgningen med tilhørende tegninger, at der på ejendommen matr. nr. 36f og 31g Lihme by, Lihme, er opført et helårshus.

Karl Mortensen ønsker at etablere terrassen i huset nordvestlige hjørne.

Det fremgår af luftfotos af Karl Mortensens ejendom og af fredningskortet, at fredningsgrænsen skærer Karl Mortensens hus, der ligger nordøst for Hjortedalen.

Der er ikke fra huset udsigt ned over dalen, og huset er næppe synligt fra dalen.

Fredningsnævnets behandling af sagen:

Fredningsnævnet har ved breve af 7. juli 2019 anmodet Naturstyrelsen, Vejle Kommune, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Naturfredningsforenings Lokalkomite, Friluftsrådet og Dansk Ornitologisk Forening om en udtalelse om projektet med høringsfrist den 1. august 2019.

Der er ikke ved høringsfristens udløb rejst indsigelser mod projektet.

Fredningsnævnets afgørelse:

Ifølge naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, kan Fredningsnævnet dispensere fra bestemmelserne i en fredning, når det ansøgte ikke er i strid med fredningens formål.

Fredningen af Hjortedalen er en status quo fredning.

Det fremgår af fredningsbestemmelserne, at der ikke må opføres ny bebyggelse i fredningsområdet.

Karl Mortensens hus er opført lige uden for og til dels ind over fredningsgrænsen i fredningsområdets nordøstlige del.

Den projekterede terrasse skal integreres i beboelseshuset og vil med sin placering på husets nordvestside ikke visuelt øge det samlede synoplevelse af huset, set fra det fredede landskab.

Som følge heraf, og da terrassen er størrelsesmæssig beskeden, vurderer fredningsnævnet, at det ikke strider mod formålet med fredningen af Hjortedalen eller mod fredningsbestemmelserne at dispensere til etableringen af terrassen.

Fredningsnævnet meddeler derfor Karl Mortensen dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, til projektets gennemførelse på de vilkår, der er anført under afsnittet ”Vilkår for dispensationen”.

Klagevejledning ved afgørelse om dispensation:

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge lov om naturbeskyttelse § 87 afgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledning på klagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i nævnet fra og med den 1. februar 2017. Nævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis

- 1) klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves,
- 2) klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller

3) klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence.

Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af frist for efterkommelse af afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i klagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis

- 1) der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller
- 2) klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen.

Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis nævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En tilladelse må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 3, ikke udnyttes før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at en tilladelse bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er givet.

Fredningsnævnet for Sydjylland, nordlig del
Kolding, den 19. september 2019

Vagn Kastbjerg
formand

FREDNINGSNÆVNET FOR SYDJYLLAND, NORDLIG DEL
Kolding Åpark 11, 6000 Kolding - mail: syddjyllandnord@fredningsnaevn.dk

Kolding, den 9. februar 2022

Fredningsnævnets sagsnummer FN-SJN-36-2019: Udvidelse af stuehus med en tilbygning på ejendommen Rodalvej 59, 7183 Randbøl.

Fredningsregisteret reg.nr. 08055.00: Hjortedalen.

Fredningsnævnet har den 20. juni 2019 fra Vejle Kommune modtaget en ansøgning om tilladelse til efter nedrivning af eksisterende staldbygninger at opføre en tilbygning til et stuehus på matr.nr. 3ak Lihme By, Nørup, der ejes af Tue Hade Holdensen.

Fredningsnævnet har efter høring truffet afgørelse på skriftligt grundlag.

Afgørelsen er truffet af fredningsnævnets formand i medfør af forretningsordenen for fredningsnævn § 10, stk. 5.

Begrundelsen for afgørelse fremgår nedenfor i afsnittet om fredningsnævnets afgørelse.

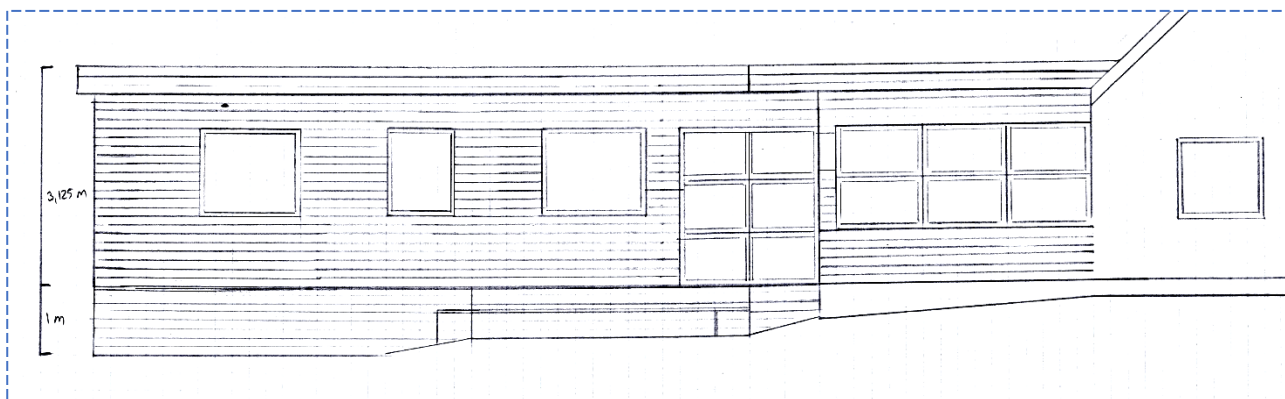
Sagens baggrund

Ejendommen er omfattet af Naturklagenævnets afgørelse af 28. januar 2008 om fredning af Hjortedalen, der har til formål at bevare og forbedre områdets landskabelige, naturmæssige, geologiske og kulturhistoriske værdier, herunder at udsigterne sikres, at der er frit udsyn gennem hele dalbunden og at de særlige landskabelige forhold, der gør sig gældende med hensyn til israndlinie og hedeslette sikres.

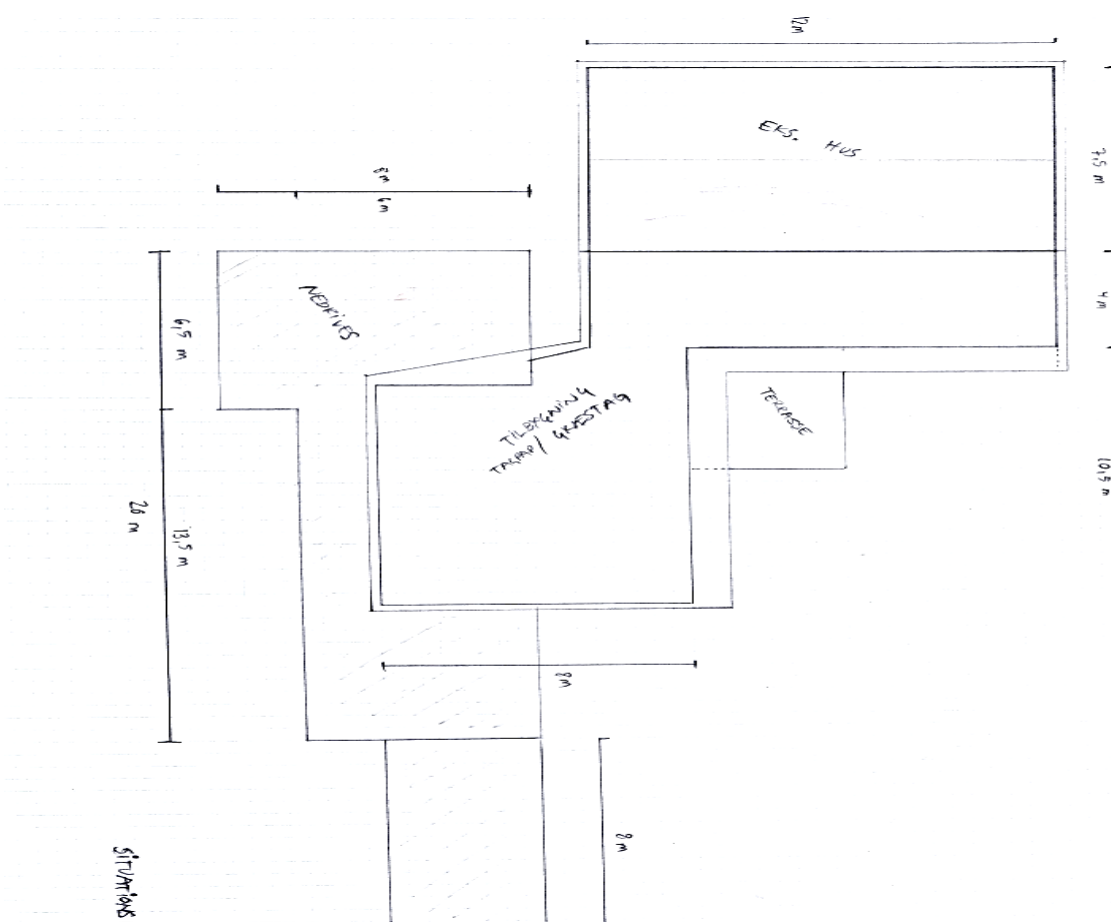
Det fremgår af fredningsbestemmelserne, at der ikke må opføres ny bebyggelse. Fredningsnævnet kan dog godkende ombygninger, tilbygninger, garage – og redskabsskure, hvis disse placeres i tilknytning til eksisterende bebyggelse og udformes på en måde, der ikke skæmmer området. Der må ikke foretages terrænændringer.

Det fremgår af ansøgningen, at det nuværende stuehus, der er i 2 plan med et grundareal på 97 m² og et etageareal på 156 m², ønskes udvidet med en tilbygning på 125,625 m². Tilbygningen opføres i et plan dækket med træ i naturfarve og med fladt tag dækket med græs. Gamle staldbygninger på 207 m² nedrives. Desuden anlægges en hævet terrasse på 20 m².

Nedenfor ses et snit af sydfacaden på tilbygningen:

Nedenfor ses situationsplan:

Sagens behandling

Vejle Kommune har den 2. november 2021 afgivet følgende udtalelse om Natura 2000 og bilag IV-arter

” ...

Natura 2000

Ejendommen ligger i en afstand på 5,3 km fra nærmeste Natura 2000 område (Natura 2000 område nr. 82, Randbøl Hede og klitter i Frederikshåb Plantage)

Vejle Kommune vurderer, at opførsel af en tilbygning som ansøgt, ikke vil påvirke arter og naturtyper på Natura 2000 områdets udpegningsgrundlag.

Bilag IV-arter

Vejle Kommune har ikke kendskab til forekomst af bilag IV-arter på ejendommen.

Det er dog sandsynligt at der forekommer flagermus på eller i umiddelbar nærhed af ejendommen. I forbindelse med gennemførelse af projektet, skal det sikres, at eventuelle flagermus ikke påvirkes væsentligt og at deres raste- og ynglesteder ikke beskadiges eller ødelægges. I forbindelse med nedrivning af eksisterende bygninger skal disse undersøges for eventuelle flagermus. Hvis der findes tegn på at der er flagermus (fx ekskrementer og rester fra byttedyr (insektrester)) skal der tages hånd om flagermusene inden nedrivning. I tilfælde af at man finder sportegn fra flagermus, skal flagermusene udsluses på den rigtige måde afhængig af, hvilken art der findes. Vildtkonsulenten kan vejlede om udslusning af flagermus. Nedrivning må ikke finde sted før en evt. udslusningen er afsluttet.

...”

Danmarks Naturfredningsforening har den 27. oktober 2021 udtalt følgende:

”...

Det er DN's vurdering, at den samlede bygningsmasse på ejendommen vil fremstå mere harmonisk i forbindelse med nedrivningen af de gamle staldbygninger og en samtidig udvidelse af stuehuset med en tilbygning, som fint falder ind i landskabet og naturen.

Vi vurderer derfor, at projektet ikke strider mod fredningens overordnede formål.

Alle danske flagermusarter er Bilag IV arter og derfor beskyttet af EU's Habitatdirektiv. Det indebærer bl.a., at kommunen skal sikre sig, at der ikke planlægges eller tillades aktiviteter, der kan skade flagermusenes yngle- eller rasteområder.

DN Vejle foretog i årene 2015-2017 en grundig registrering af flagermus i hele Vejle

Kommune (520 steder). I området i og omkring Hjortedalen registrerede vi Vandflagermus, Troldeflagermus, Dværgflagermus, Pipistreflagermus og Brunflagermus. Flagermusene bruger ofte gamle bygninger ikke blot som vinteropholdssted, men også som opholdssted om sommeren, når de ikke er på jagt om natten. Det kan derfor bestemt ikke udelukkes, at de gamle staldbygninger på Rodalvej 59 bruges af flagermus til både sommer- og vinterophold.

DN kan anbefale fredningsnævnet at meddele dispensation til projektet under forudsætning af

- projektet udføres som beskrevet i ansøgningsmaterialet
- terrænreguleringer i forbindelse med byggeriet begrænses til det absolut nødvendige
- nedrivning af de gamle staldbygninger sker på et tidspunkt, der ikke skader yngle- eller rasteområder for eventuelle flagermus. DN anbefaler, at Vejle Kommune rådgiver mhp. det

optimale tidspunkt på året i forhold til eventuelle flagermus for nedrivning af staldbygningerne

- byggeaffald og materiale fra de nedrevne staldbygninger deponeres uden for det fredede område

...”

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningen af Hjortedalen betyder, at projektet kræver fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål.

Det fremgår endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelige forstyrrelser af arter, som området er udpeget for.

Fredningsnævnet kan endvidere i medfør af § 50, stk. 3 kun meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Fredningsnævnet lægger efter sagens oplysninger til grund, at en dispensation ikke er i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 eller 3.

Fredningsnævnet vurderer som Danmarks naturfredningsforening, at den samlede bygningsmasse på ejendommen, der reduceres i forhold til nu, vil fremstå mere harmonisk i forbindelse med nedrivningen af de gamle staldbygninger og en samtidig udvidelse af stuehuset med en tilbygning, som fint falder ind i landskabet og naturen, hvorfor det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål.

Fredningsnævnet meddeler derfor dispensation til projektets gennemførelse på de vilkår, der er anført af Danmarks naturfredningsforening.

Hvis vilkårene ikke overholdes, bortfalder dispensationen.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,

- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkommelse af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 3, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Vagn Kastbjerg
formand

